

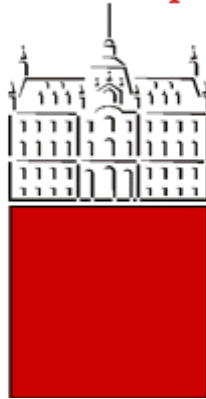
UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

ANA ZUPAN

Ljubljana 2010

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za šport*

PRINCIPI REŠEVANJA KONFLIKTNIH SITUACIJ PRI UČENJU SMUČANJA OTROK

DIPLOMSKO DELO

MENTOR

izr. prof. dr. Mateja Videmšek

SOMENTOR

doc. dr. Tanja Kajtna

RECENZENT

izr. prof. dr. Jože Štihec

Ana Zupan

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici, izredni profesorici dr. Mateji Videmšek, za hitro posredovanje povratnih informacij, strokovno pomoč in vzpodbujanje pri izdelavi diplomske naloge. Predvsem se zahvaljujem za njeno prijaznost, dostopnost in potrpežljivost. Hkrati se zahvaljujem za pomoč in usmerjanje tudi somentorici, doc. dr. Tanji Kajtni.

Prav tako pa se zahvaljujem svojim staršem, atiju Bojanu in mami Lidiji, ki sta mi študij omogočila in mi celo življenje stala ob strani.

Ključne besede: smučanje, otroci, učitelji, motivacija, reševanje konfliktnih situacij

PRINCIPI REŠEVANJA KONFLIKTNIH SITUACIJ MED UČENJEM SMUČANJA OTROK

Avtorica: Ana Zupan

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2010

Število strani: 93; Število preglednic: 9; Število grafov: 25; Število virov: 30; Število prilog: 2.

IZVLEČEK

Namen diplomskega dela je bil analizirati reševanje konfliktnih situacij pri učenju smučanja otrok. Zanimalo nas je, s kakšnimi konfliktnimi situacijami se srečujejo učitelji smučanja po slovenskih smučiščih, kako jih rešujejo in če obstaja razlika v načinu dela učiteljev različnih usposobljenosti in spolov. S pomočjo dveh anketnih vprašalnikov, ki sta vsebovala po 10 in 13 spremenljivk, smo anketirali 61 otrok ter 22 njihovih učiteljev smučanja.

Pridobljene podatke smo obdelali s statističnim programom SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). Uporabili smo podprograme Frequencies, Crosstabs in Anovo. Statistično značilnost smo ugotavljali na ravni petodstotnega tveganja.

Ugotovili smo, da se učitelji smučanja pogosto srečujejo s težavnimi, neposlušnimi in razvajenimi otroki s slabim predznanjem. V vzorcu je bilo največ učiteljev prve stopnje. V večini primerov učitelji pri delu uporabljajo enolične pripomočke, vadbo pa popestrijo za raznovrstnimi igricami. Prav tako smo ugotovili, da ne obstajajo razlike v reševanju konfliktnih situacij glede na spol in usposobljenost učitelja. Nastalo neželjeno situacijo bi poskusili rešiti z igro na snegu, uporabo različnih pripomočkov in pogovorom. Metodo za reševanje konfliktnih situacij pa si najpogosteje izberejo kar glede na lastne izkušnje iz treningov, tekem ter izkušenj iz domačega okolja. Prav tako ne obstajajo razlike med njihovim ravnanjem z dečki ali deklicami. Otroke namreč vsi motivirajo z zabavanjem, šalami, pogovorom in vzpodbujanjem tekmovalnosti. Učitelji smučanja so tudi zelo tolerantni, saj se kar v 40% nikoli ne razjezijo.

Key words: skiing, children, teachers, motivation, solving conflict situations

Principles of resolving conflict situations at teaching children skiing

Author: Ana Zupan

University of Ljubljana, Faculty of Sport, 2010

Number of pages: 93; Number of tables: 9; Number of graphs: 25;

Number of sources: 30; Number of supplements: 2

ABSTRACT

The purpose of the graduation thesis was to analyse the resolving of conflict situations at teaching children skiing. We were interested in different kinds of conflict situations met by teachers of skiing in Slovene ski slopes, their resolving, and finding out the differences in their methods of work according to their qualifications and their sex. We have surveyed 61 children and 22 skiing teachers with the help of two questionnaires that had 10 and 13 variables.

The acquired data were processed by the statistical programme called SPSS (Statistical Package for the Social Sciences). We used the sub programmes such as Frequencies, Crosstabs in Anovo. Statistical characteristic was assessed at five percent risk level.

We have found out that skiing teachers often meet with difficult, disobedient and spoiled children with a low level of skiing proficiency. The sample consisted mostly of the teachers for the first level of education. They mainly use monotonous teaching materials and tools, and the training itself is only variegated by different games. We have also found out that there are not any differences at resolving conflict situations according to the teachers' qualifications or sex. They would all use games in snow or different tools or a conversation to solve the unwanted situation. Their methods of resolving the conflict situations are usually chosen regarding their own experiences from training, from competitions or from their home environment. There are also no differences in their treatment of boys or girls. They all motivate children with entertainment, with jokes, with conversations, and with encouraging the competitiveness. Skiing teachers are also very tolerant as they do not lose their temper in 40 % of situations.

KAZALO

1. UVOD	8
1.1 ALPSKO SMUČANJE	9
1.1.2 SMUČANJE NA SLOVENSKEM	10
1.2 UČENJE SMUČANJA OTROK	11
1.2.1 RAZVOJNE ZNAČILNOSTI OTROK- MLAJŠIH ŠOLARJEV	11
1.2.2 KAKO OTROKE UČITI SMUČATI	14
1.2.3 IGRA	15
1.2.4 PRIPOMOČKI	18
1.2.5 SMUČARSKA OPREMA ZA NAJMLAJŠE	19
1.2.6 TEKMOVALNOST	21
1.2.7 VLOGA TRENERJA ALI UČITELJA V ŠPORTU MLADIH	21
1.3 MOTIVACIJA V ŠPORTU	23
1.3.1 MOTIVACIJSKA SITUACIJA IN PROCES	25
1.3.2 POSTAVLJANJE CILJEV	29
1.3.3 MOTIVACIJA ZA ŠPORT OTROK	30
1.3.4 ZUNANJA IN NOTRANJA MOTIVACIJA	31
1.3.5 STORILNOSTNA MOTIVACIJA	33
1.3.6. SUGESTIJE ZA IZBOLJŠANJE MOTIVACIJE MLADEGA ŠPORTNIKA	33
1.4 KONFLIKTNE SITUACIJE	35
1.4.1 KOMUNIKACIJA	36
1.4.2 KAJ JE KONFLIKT	38
1.4.3 TIPI KONFLIKTOV	38
1.4.4 REŠEVANJE KONFLIKTOV	39
1.5 PROBLEM, CILJI IN HIPOTEZE	42
2. METODE DELA	44
2.1 PREIZKUŠANCI	44
2.2 PRIPOMOČKI	44
2.3 POSTOPEK	45
3. REZULTATI	46
3.1 VPRAŠALNIK - UČITELJI	46
4.2 VPRAŠALNIK - OTROCI	61
5. RAZPRAVA	74
6. SKLEP	81
7. VIRI	84
8. PRILOGE	87

1. UVOD

Znati smučati ali znati učiti smučati sta dve popolnoma različni dimenziji. Skupen je le predmet obravnave, problem pa je povsem drugačen (Pišot in Videmšek, 2004).

Vsi ki se ukvarjamo z otroki in jih poučujemo, pa naj bo to doma, v šoli, na smučišču, v bazenu ali kje drugje, moramo poleg samega posredovanja znanja opravljati še druge obveznosti: pomiriti prepir med otroci, potolažiti prizadetega otroka, tolažiti žalostne, osamljene, jezne ali pa depresivne otroke. Poleg odgovornosti, ki nam jo zadaja samo vodenje skupine, se torej srečujemo še z mnogimi nalogami. Od nas se pričakuje, da se odzivamo na otrokove čustvene potrebe, da pomagamo pri razreševanju problemov otrok, ki preživljajo krizo, razrešujemo medosebne konflikte in pomirjamo konflikte med otroki, ocenjujemo njihove razvojne potrebe in jih vzpodbujamo. To pomeni, da je dobro in seveda zaželeno, da obvladamo različne svetovalne spretnosti, ki jih potrebujemo v interakciji z otroki in njihovimi starši.

Pedagoški proces je sestavljen iz dveh samostojnih enot. Poučevanja, ki se nanaša na učitelja in učenja. Ker sta tako ta dva, kot tudi ostali udeleženci v procesu (ostali otroci) v neprestani interakciji pogosto prihaja do navzkrižja želja in s tem do konfliktnih situacij. Večinoma se način reševanja le teh povezuje z stilom vodenja skupine, ki je lahko demokratski, avtorski in anarhičen in je odvisen tudi od učiteljeve osebnosti, znanja, izkušenj in dane situacije.

Poučevanje smučanja otrok je specifična disciplina. Poleg zgoraj navedenih svetovalnih spretnosti moramo obvladovati predvsem tudi metodične postopke pri učenju smučanja otrok, poznati raznovrstne igrice, obvladovati rokovanje s pripomočki, imeti veliko mero potrpljenja, volje, energije in seveda – treba je znati smučati.

Ko delamo s skupino otrok, se moramo zavedati, da je vsak otrok otrok zase, območje s svojevrstno klimo, bitje s svojimi potrebami in željami. Ko je otrok več, dobimo otočje. In kdo si ne želi, da bi bilo to otočje povezano, kot velika država, ki živi v slogi in prijateljskem vzdušju. Res je, da pridejo dnevi, ko le ta ne funkcionira

100%, ko je na obzorju kriza; takrat pa pridemo do izraza mi - vodje. Na nas je, da vse otoke med seboj povežemo, pomirimo nemirne duhove, tako, da delujejo homogeno in v primeru konflikta situacijo že v kali zatremo. Seveda nas tega na fakulteti ali v raznoraznih tečajih ni nihče učil. To moramo nekako imeti v sebi - občutek za sočloveka namreč. In če ga imamo, smo odkrili svojo sanjsko delo –delo z ljudmi.

1.1 ALPSKO SMUČANJE

Smučanje, kot ga poznamo danes, je razmeroma mlada športna disciplina. Njeni začetki segajo v konec prejšnjega stoletja, ko so ljudje pričeli odkrivati prednosti trdnih vezi, dveh smučarskih palic in plužne tehnike. Če pa bi se poglobili v prave korenine bi ugotovili, da so smuči na začetku ljudem služile v popolnoma druge namene kot dandanes, ko smučamo za rekreacijo in užitek.

Smučanje lahko predstavimo na različne načine. Lahko je zahtevna športna aktivnost, lahko pa najlepši način doživljanja zimske idile. Lahko je v službi vrhunskega tekmovalnega športa in promotor najrazličnejših tehnologij ter materialov, ki oblikujejo najsodobnejšo opremo, lahko pa ena najlepših rekreativnih dejavnosti, s katero se seveda na primeren način ukvarjajo tako najmlajši kot tudi odrasli v pozni starosti. In ne nazadnje je lahko le ena od športnih panog, ki predstavlja del folklore naroda, kar za Slovence prav gotovo velja (Pišot in Videmšek, 2004).

Spremembe, ki jih je prinesel čas in seveda tudi splošni tehnološki razvoj, imajo vidne posledice v smučanju. Te se kažejo predvsem v razvoju opreme, s tem pa je neposredno povezano tudi spreminjanje smučarske tehnike. Ne glede na to, ali se je razvoj opreme prilagajal potrebam tehnike smučanja vrhunskih tekmovalcev ali obratno je jasno, da so se v največji meri spremenile smuči. Kot smo že torej dejali, se današnje smuči bistveno razlikujejo od smuči, s katerimi so smučali še pred nekaj leti (Guček in Videmšek, 2002).

Alpsko smučanje je poleg tekmovalne športne zvrsti ena od najbolj množičnih zimskih rekreativno-razvedrilnih dejavnosti v naravi. Lahko rečemo, da je to šport za

vsakogar. Vsak lahko uživa v belini zimske pokrajine skupaj z družino ali prijatelji. Čustveni naboj, ki ga doživlja smučar ob uspešnem zavijanju po zasneženem bregu, pomeni zanj neizbrisan spomin. Za to, da je zavijanje uspešno, varno in zabavno, pa ljudje potrebujejo ustrezno znanje in opremo.

1.1.2 SMUČANJE NA SLOVENSKEM

Smučanje kot celota je temeljna sestavina športnega delovanja Slovencev. V našem prostoru je to športna panoga, katere korenine segajo daleč v preteklost in lahko rečemo, da je smučanje naš nacionalni simbol. V to smo vsi globoko prepričani, pa ne le, ker živimo na obrobju Alp, ali ker imamo kar nekaj vrhunskih tekmovalcev. Smučanje zaznamuje Slovence v večih segmentih. Svetovno znan pojav, kot je Bloško smučanje, izhaja prav iz naših krajev. Bajtarsko smučanje na Veliki planini, rojstvo smučarskih poletov v Planici, tekme partizanov v Cerknem, prvo alpsko smučanje slepih, zgodnja uvedba športnega smučanja, množičnost... Vse to in še več imamo Slovenci, kar nam daje zavest, da smo in bomo ostali smučarski narod. Poleg vsega zgoraj naštetega smo lahko še posebej ponosni, ker smo eni redkih narodov, ki imamo za smuči svojo besedo, in ne uporabljamo po skandinavcih prevzete besede »ski« (Guček idr., 2000).

Sodobna družbena dinamika danes zelo omejuje človeka pri zadovoljevanju prvinske potrebe po gibanju. Vse manj je prostega časa, v katerem lahko posameznik svobodno izbira, kaj bo počel. Dodatna ovira za gibanje v naravi je zimski čas. Kljub temu ljudje čutimo potrebo po fizični dejavnosti in se ji tudi predajamo. V zimskih mesecih izrabljamo ure oz. dneve aktivnega oddiha predvsem za alpsko smučanje, deskanje na snegu, hojo in tek na smučeh, drsanje, sankanje in podobno. Alpsko smučanje nagradi posameznika za uspešno izvedbo ali pa kaznuje njegove napake. Tudi »domače« smučišče in »tisočkrat« izpeljana proga nista dvakrat ista. Vedno, ko stojimo na vrhu hriba, smo pred novim izzivom, in spreminjajoče se razmere nas vsakokrat silijo v nenehno razvijanje tako telesnih kot psihičnih sposobnosti. Prav zato je alpsko smučanje eno med najzahtevnejšimi športnimi zvrstmi, hkrati pa tudi med najlepšimi.

1.2 UČENJE SMUČANJA OTROK

1.2.1 RAZVOJNE ZNAČILNOSTI OTROK- MLAJŠIH ŠOLARJEV

V primerjavi z zgodnjim otroštvom se rast višine in teže otrok v srednjem bistveno upočasni. Šolarji zrastejo približno 3 do 7 centimetrov na leto ter se zredijo za približno 2 do 3 kilograme ali več, tako da se do enajstega leta teža skoraj podvoji. Deklice obdržijo več maščobnega tkiva kot dečki, kar je značilnost, ki se nadaljuje skozi celotno odraslo dobo. Seveda tu govorimo o povprečjih, saj se moramo zavedati, da se lahko posamezni otroci med seboj zelo razlikujejo (Papalia, Olds in Feldman, 2003).

V tem obdobju začne otrok povezovati in uporabljati temeljne gibalne spretnosti za izvajanje specializiranih športnih spretnosti. Izvajanje postaja vse bolj nadzirano, izpopolnjeno in hitro; lokomotorne, stabilnostne in manipulativne spretnosti pa vse bolj natančne, sestavljene, dovršene in se lahko smiselno uporabljajo v vseh kompleksnejših športnih in drugih gibalnih aktivnostih v vsakodnevnem življenju (Gallahue in Ozmun, 2006, v Videmšek in Pišot, 2007).

Otroci v srednjem otroštvu prav tako postanejo močnejši, hitrejši in imajo vse boljšo koordinacijo. Dokončno se jim oblikuje okostje, še posebej ukrivljenost hrbtenice. Zaradi razvoja gibalnih sposobnosti jim je v vse večje veselje preizkušati svoja telesa in se učiti novih veščin. Zato je naša naloga, da otrokom omogočimo pestro izbiro različnih gibalnih dejavnosti.

Življenje otrok in njihova igra sta v sodobnem času vse bolj organizirana. Primanjkuje prostih, nestrukturiranih dejavnosti, kot so igre prerivanja ter druge neformalne igre, vse več pa je organiziranih športnih dejavnosti. Veliko otrok, predvsem dečkov, sodeluje v organiziranih, tekmovalnih športih, ki so prilagojeni športno bolj nadarjenim otrokom. Cilj pravilno zastavljenega programa telesne vzgoje pa bi moralo biti razvijanje gibalne spretnosti pri vseh otrocih.

Kognitivni razvoj pri otrocih poteka pod vplivom različnih dejavnikov. Najpomembnejši med njimi je sigurno biološko zorenje oziroma zrelost, poleg števila pridobljenih

izkušenj iz okolja, socialne transmicije in uravnoveženosti. Številni avtorji poudarjajo hkraten in neločljiv razvoj kognitivnih in motoričnih procesov.

Po Piagetu otroci okoli sedmega leta starosti preidejo na stopnjo konkretnih operacij, ko z uporabo miselnih operacij rešujejo konkretne (dejanske) probleme. Šele sedaj lahko razmišljajo logično, saj so sposobni upoštevati različne vidike neke situacije - a le na konkretnem nivoju. Otroci bolje razumejo prostorske pojme, vzročnost, kategorizacijo, induktivno in deduktivno mišljenje, ter konzervacijo in razumevanje števil (Papalia, Olds in Feldman, 2003).

Ker sta čustveni in socialni razvoj tesno povezana, jih pogosto obravnavamo skupaj. Vstop v šolo predstavlja glavno spremembo v njegovi psihosocialni krizi. Otroci so navajeni čustva, tako pozitivna, kot negativna, izražati spontano. Pogosto izražajo čustvo veselja, ki ga spremlja smeh, prav tako pa tudi negativna čustva, kot so anksioznost ter zaskrbljenost. Ker se njihovo socialno okolje vse bolj širi (vstop v šolo), otroci ob tem spoznavajo različne oblike vedenja in medsebojnih odnosov. Vključujejo se v vrstniške skupine, v katerih razvijajo socialne kompetence in samopodobo, kar se dogaja predvsem med igro. Le ta omogoča otrokom komuniciranje, vzpostavljanje različnih situacij, pri katerih se učijo nadzorovati svoje vedenje, izražati čustva in sodelovati med seboj (Videmšek in Pišot, 2007).

Horvat in Magajna (1989) menita, da pogosto zmotno mislimo, da je igra nekaj, kar je značilno oziroma primerno le za predšolskega otroka. Tudi šolski otrok se igra in potrebuje veliko časa za igro, zato mu jo moramo dovoliti in jo celo spodbujati. S starostjo se otrokova igra sicer spreminja glede na čas, ki ga porabi zanjo, ter glede na vsebino in načine igranja. Pri šolskem otroku prihaja vse bolj do izraza skupinska igra v nasprotju z individualno. Socialni razvoj je do takrat namreč že dosegel takšno stopnjo, da se lahko otrok igra v skupini, katera se podreja določenim skupnim normam in pravilom igre.

Kot zadnje bi bilo vredno omeniti pozornost, ki je zelo pomembna za uspešno učenje. Poznamo dve vrsti otrok, impulzivne in reflektivne. Prvi se ponavadi zelo hitro odzovejo ali podajo rešitev naloge, ki pa je zaradi nesistematičnih pristopov in površnosti lahko tudi napačna. Drugi uporabljajo bolj sistematične, iskalne ali aktivne

pristope, se pravi višjo stopnjo zrelosti pozornosti. Za podajo rešitve ti potrebujejo več časa, vendar pa je le ta ponavadi pravilna. Raziskave študij so pokazale, da so deklice v predšolskem obdobju na splošno bolj reflektivne. Zgleda torej, da so med spoloma določene razlike v tempu razvoja nekaterih spoznavnih in zaznavnih procesov. Vzrokov za motnjo pozornosti je več in se med seboj prepletajo. Že določene individualne razlike v temperamentu in zaznavanju postavljajo osnovo za nadaljni razvoj. Dandanes spoznavamo vse več hiperaktivnih otrok, pri katerih je prišlo do takšnega stanja že v predporodni dobi ali zgodnjem otroštvu. Kot učitelji in delavci z otroki se moramo zavedati, da otrokove težave na področju pozornosti, učenja ali branja niso posledica njegove lenobe, ter da zahtevajo posebno pomoč učitelja in strokovnjaka.

Kajtna (2009) navaja, da pozornost otrok postaja skozi rast in razvoj vse bolj dolgotrajna. Hkrati se povečuje tudi vlaganje truda v stvari, ki so dolgotrajnejše. Za otroke je značilno, da imajo veliko željo po učenju, ter da postopno povečujejo samostojnost, čeprav pri nekaterih nalogah še vedno potrebujejo pomoč odraslih. Ti se jim zdijo zelo pomembni, dostikrat so jim za zgled in jim prav tako tudi radi ustrezajo. Upoštevajo avtoriteto, navodila in pravila, saj se v njihovi igri vedno pogostejše pojavljajo igralne situacije, v katerih je pomembno spoštovanje pravil in sodelovanje. S postopnim miselnim razvojem pride do konkretnega mišljenja. Zmanjšuje se egocentrizem – to je razvidno v socialnih reakcijah in moralnem presojanju, povečuje pa se zmožnost sledenja toku pripovedi ter vključevanje takrat, ko je to primerno. Čeprav je za otroke značilno razlikovanje interesov med deklicami in dečki, ki se združujejo v skupine po spolu, hkrati prihaja tudi do porasti interakcije med vrstniki ter zviševanje pomena le teh.

Prav tako nam je podala nekaj sugestij za delo z mlajšimi šolskimi otroki. Najbolje je, da otroke opazujemo pri igri in ponudimo pomoč šele takrat, ko jo potrebujejo. Pustimo jim namreč, da stvari sami izpeljejo kolikor zmorejo. Spodbujamo ustvarjalnost in upoštevajmo njihove ideje, saj je to pomembno za razvoj njihove samopodobe in iniciativnosti. Ob njihovi aktivnosti, uspešni ali neuspešni jih večkrat pohvalimo in še kako drugače spodbujamo. S tem jim zvišujemo nivo motivacije, predvsem pa samozavesti. Pri otrocih je pomemben tudi pomen socialnega pristopa, zgled. Postopno spodbujamo njihovo odgovornost, jih učimo sodelovanja in

prilaganja skupini. V tem obdobju se pojavlja veliko dela v skupini, zaradi porasta pomena le te. Pri učenju določenega elementa, aktivnosti je najpomembnejša naša demonstracija. Vsako stvar prikažemo, učenci pa naj prikazano ponovijo in se učijo na konkretnih primerih in z dejansko, fizično udeležbo v aktivnosti. Tudi napredek v moralnem sklepanju omogoči pri otrocih učenje o pravilnem in nepravilnem. Z njimi že lahko opravimo pogovor o poštenosti v igri, o športnem duhu, ter o goljufanju... Razvije se zanimanje za določene športe ter s tem začetek treniranja športov. Ob treniranju spodbujamo natančnost, vztrajnost in koordinacijo oko – roka. Ob vsem zgoraj naštetem pa ne pozabimo, da niso vsi otroci enaki in da potrebujejo različno količino časa ter ponovitev za osvojitve določenega elementa. Ob delu z njimi zato ne bo odveč velika količina previdnosti in dobre volje.

1.2.2 KAKO OTROKE UČITI SMUČATI

Odnos otroka do sveta v obdobju zgodnjega otroštva in tudi kasneje se najbolj naravno razvija skozi igro. Ta je za otroka izredno resna dejavnost, žal pa nanjo starši nemalokrat pozabijo oziroma jo zapostavljajo. Skozi najrazličnejše igre otrok spoznava okolje, kaj se v specifičnem okolju lahko dogaja, materiale, podlage in s tem tudi, kako se na različnih podlagah lahko giblje.

Videmškova (1996) pri učenju izpostavi **pripravo na smučanje**, ki naj bi potekala še pred samim odhodom na smučanje. Z otroki naj bi se pogovarjali o prihajajoči zimi, o snegu in smučanju. Različne gibalne naloge lahko otroci izvajajo s smučmi, ki si jih kar sami izdelajo. Lahko stopijo na dve debelejši krpi, ali pa si iz lepenke izrežejo 2 smučki (6x50cm) in z njimi trenirajo že doma po parketu ali podobnih drsečih tleh. Trenirajo naj hojo s podrsavanjem naprej in v stran, na mestu podrsavajo naprej nazaj ali pa izvajajo samo twist korak. Pri vsaki vaji naj pazijo na to, da ne prekrižajo smučk. S tem bodo dobili občutek podaljšanega stopala in bodo hitreje in lažje osvojili smučanje na samem smučišču.

Težko je določiti, katera je najbolj primerna starost, pri kateri naj bi otroka začeli učiti smučati. Vsak otrok je namreč svet zase, s svojimi karakteristikami in predhodnimi motoričnimi izkušnjami. Pomembno je, da poskušamo vadbo prilagoditi posamezniku

in hkrati tudi skupini. Prav zaradi tega je prva stvar, na katero moramo biti pozorni še pred samim začetkom učenja smučanja, oblikovanje homogenih skupin. V povprečju velja, da lahko pričnemo z učenjem smučanja nekje med tretjim in četrtem letom starosti. Zavedati pa se moramo, da to ni pravi trening, temveč uživanje v športni aktivnosti, igra na snegu ter učenje gibanja ob le tej. Otrok torej nikakor ne učimo tehnike, saj ta pride na vrsto šele nekje po sedmem letu starosti, ko se otrok že lahko vključi v pravi smučarski trening, ki pa je prav tako prilagojen starosti otroka.

Pust, Lešnik in Dolenc (2004) menijo, da se poučevanje smučanja starejših začetnikov ponavadi začne takrat, ko učitelj stopi pred vrsto. Pri najmlajših pa se vse to začne že mnogo prej, z obuvanjem smučarskega čevlja in zapenjanjem le tega, z nastavitvijo in pripenjanjem smuči ter ostale opreme, učenjem vstajanja po padcu in podobnimi težavami.

Vadba različnih aktivnosti na snegu ima pomemben vpliv na celotni senzomotorični razvoj otroka in prek tega tudi na druge podsisteme psihosomatskega statusa otroka. V procesu doseganja omenjenih ciljev so bo otrok pod vodstvom dobrega učitelja srečeval z različnimi vplivi in situacijami, v katerih bo morda doživel celo več, kot bi mu pomenilo osvojiti neko smučarsko spretnost. V igri v skupini bo namreč bo razvijal odnose in realiziral najrazličnejše potrebe na zanimiv, nevsiljiv in sproščen način v čudoviti zimski pokrajini ter na svežem zraku (Rajtmajer, 1988, v Videmšek, 2004).

1.2.3 IGRA

Igra je ena od osnovnih vsebin otrokovega življenja in zato jo lahko uporabimo kot vzgojno metodo in hkrati sredstvo učenja pri osvajanju gibalnih in intelektualnih vsebin. Zavedati se moramo, da otroci z njeno pomočjo nevede in igrave pridobijo potrebna znanja in si jih globlje vtisnejo v spomin, v primerjavi z dalj trajajočim in utrujajočim strogo usmerjenim učenjem, ki zna biti za otroke zelo odbijajoče in dolgočasno. Za učenje lahko uporabimo elementarne igre, ki jih sicer izvajamo v dvorani, na igrišču ali v naravi, le da jih prilagodimo smučarski opremi, terenu, starosti, sposobnostim in predhodnemu znanju vadečih. Za začetek učenja najprej uporabimo živahnejše igre, pri katerih se otroci ogrejejo in čustveno zbudijo, nato pa

počasi dodajamo igre, pri katerih postopoma osvajajo posamezne elemente tehnike zimskih športov (Pistotnik, 2004).

Staršem najmlajših otrok ponavadi ni prav nič mar, kako smuča učitelj smučanja, temveč na kakšen način in s katerimi metodami bo le ta njihovemu otroku prikazal smučanje kot aktivnost, v kateri bo le ta znal uživati, katere se bo veselil in si želel v njej še naprej izpopolnjevati. Prav metoda igre je seveda otroku najbližja, predstavlja jim veselje in radost ter je zato tudi nepogrešljiva in hkrati najpomembnejša učna metoda pri učenju smučanja. Zakaj bi otroke učili po enoličnih metodičnih postopkih, ko pa lahko prek igre spoznajo in osvojijo vse bistvene elemente in najrazličnejša znanja. Iger ne izbiramo naključno. Ta mora biti izbrana, posredovana načrtno in sistematično v skladu z učnimi načeli. Biti mora preprosta, enostavna in tako lahko razumljiva, da jo otroci hitro osvojijo in jo je mogoče prilagoditi različnim terenom, razmeram in situacijam (starost otrok, njihove sposobnosti, število otrok, prostor, naklon).

Didaktična gibalna igra je dejavnost, ki celostno vpliva na otroka. Zagotavlja nadgradnjo njegovih prejšnjih izkušenj in z množico kompleksnih (sestavljenih iz različnih gibanj) ter problemsko zastavljenih gibalnih nalog spodbuja spoznavno angažiranje otroka. Temeljna značilnost didaktične igre je v tem, da svoje specifične vsebinske značilnosti išče v razvojnih posebnostih otroka in v njem samem, ker iz njega tudi izhaja. Pri tem deluje popolnoma nevsiljivo in hkrati zadovoljuje tudi njegove čustvene in socialne potrebe (Pišot, 1999, v Videmšek in Pišot, 2004).

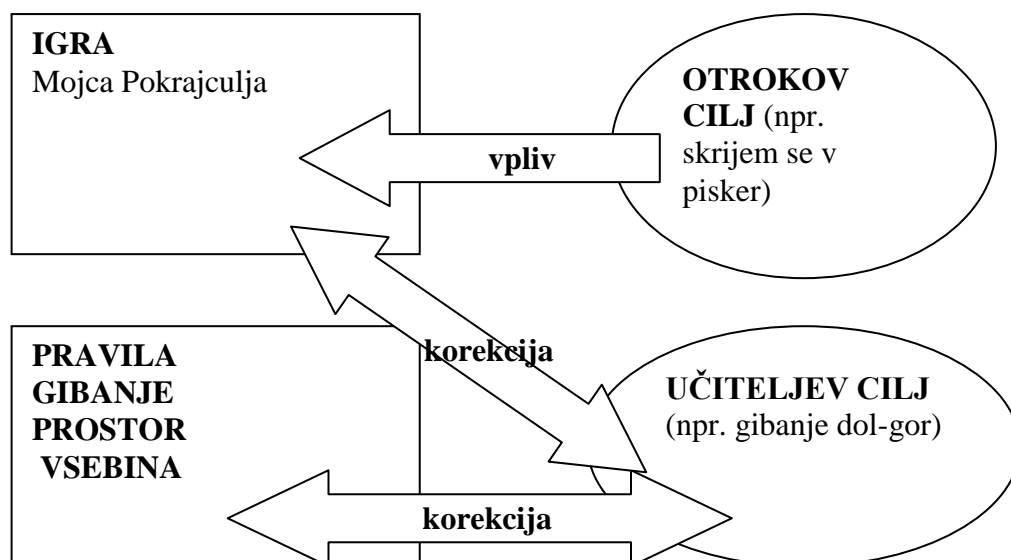
Če bomo primerno izbirali igre, bo ob le teh potekalo tudi **emocionalno učenje**. To bo potekalo vse dokler bo otrok ohranjal vzpostavljeno čustveno vez z obravnavano vsebino. Tematika pripovedovanega ali igranega ga bo zanimala, ob njej se ne bo začel prehitro dolgočasiti in pozornost bo preusmerjal nanjo. Paziti moramo le na to, da ne bi prišlo do negativne podkrepitve, pri kateri pa se lahko otrok prestraši rezultata, se boji svojega neuspeha, svojih sposobnosti. Takrat je še posebej pomembno, da je vodenje igre v rokah dobrega pedagoga, ki bo znal graditi otrokovo samozavest na njegovih lastnih napredkih in ne ob primerjanju z drugimi otroci.

Poleg emocionalnega učenja pa se ob didaktični gibalni igri pojavlja tudi **socialno učenje**. To se dogaja zato, ker je pri določeni starosti otrok zanje še posebej pomembno druženje, dokazovanje, biti del skupine in pomagati oziroma prispevati k skupni zmagi. Otroku moramo torej omogočiti, da se uči v skupini in ob njej, da prispeva k rezultatu, da opazuje in je opazovan, ter da se podreja pravilom igre, v kateri so le ta določena in izbrana.

Ob opazovanju igre otrok v sproščenem ozračju, lahko dobimo povratno informacijo o njegovem celotnem psihosomatskem statusu. Spoznavamo otrokov značaj, njegove čustvene in socialne sposobnosti, lastnosti ter še veliko drugega. Od učitelja se zahteva, da otroka dobro pozna, jasnost idej in ciljev, ter veliko strokovnega znanja. Na podlagi teh in sprotne informacij bo učitelj igro lahko izbral ter jo po potrebi spreminjal in prilagajal (Pišot idr., 2000).

Otrokov cilj pri igri na snegu ni naučiti se smučati pač pa so to pri posameznih vajah bolj konkretni cilji: uloviti, skočiti dlje, ne biti ulovljen, smučati kot letalo, oponašati ptičke, rezati pico, pretakati tekočino, voziti avto, skočiti kot kobilica, ipd. Tako zelo so ti cilji preprosti in navidezno skromni, da se jih odrasli niti ne zavedamo. V ospredje postavljamo za nas konkretne in edine pomembne cilje, učiteljeve cilje: osvajanje znanj in razvoj sposobnosti, kot so izboljšanje koordinacije, ravnotežja, pridobivanje občutka za nastavitve robnikov, razbremenjevanje, prenos težišča... Res je, da jih moramo doseči, a vse le prek igre, saj so cilji kot sami za otroke preveč oddaljeni in nerazumljivi.

V želji po doseganju otrokovega cilja učitelj izbere vsebino igre, ki bo otroku spodbudila takšno gibalno aktivnost, da bo zadovoljevala tudi učiteljev cilj. Na podlagi povratnih informacij bo lahko učitelj to igro tudi spremenil, priredil pravila, način gibanja, vsebino, prostor, da bi tako svoje kot otrokove cilje (ti so seveda primarni) čim hitreje dosegel (Videmšek in Pišot, 2004).

Slika 1. Izbira igre za doseg učiteljevega cilja (Pišot in Videmšek, 2004).

1.2.4 PRIPOMOČKI

Učitelj smučanja naj bi v svoje delo vključil najrazličnejše pripomočke, ki so lahko standardizirani, moderni, dragi ali poceni, ali pa slučajno pri roki. Že vsaka sprememba namembnosti opreme je lahko za otroka nova situacija, nova naloga in s tem tudi nova motivacija. Ali bo učitelj uporabil vse kar mu je na voljo, oziroma vključil v proces učenja čim več pripomočkov in iger, je odvisno le od njega samega. S tem se razlikuje tudi dober učitelj, oziroma pedagog od klasičnega trenerja.

Videmšek in Pišot (2004) menita, da bi pri izbiri pripomočkov morali upoštevati naslednje stvari.

Glede na otroka:

- starost (kronološko, mentalna),
- predznanje,
- sposobnosti,
- razpoloženje, počutje, motivacijo...

Glede na učitelja:

- stopnjo učnega procesa (posredovanje novih informacij, utrjevanje, preverjanje),
- del vadbene ure (pripravljalni, glavni in sklepni del),

- izbrane vsebine (smuk naravnost, navezovanje paralelnih zavojev...),
- možnost izbire terena, razpoložljiva sredstva...

Poznamo najrazličnejše pripomočke:

- obroč,
- balon,
- palica,
- trak,
- črv,
- talne označbe (linije, rokice, barve),
- stožci,
- barve,
- kiji, tuneli,
- potni znaki, smučarski količki, ipd.

Le ti morajo biti primerni za delo na snegu, v mrazu in vlagi. Biti morajo varni, nepoškodovani, brez ostrih robov, prijetnega videza, živih barv in iz različnih materialov. Kadar nimamo na voljo ustreznih standardiziranih pripomočkov, lahko seveda z malo domišljije hitro pripravimo in uporabimo improvizirane pripomočke: prazne plastenke, napolnjene s barvnim peskom, pločevinke, stare kose blaga, doma narejene žoge, smrekove vejice ipd.

Uporaba rdečega obroča kot volana pri vozilu hitro preusmeri pozornost otroka in ga aktivno vključi v delo. Strmina, strah pred padcem, odsotnost staršev, nepoznavanje otrok in nov učitelj sta takrat že preteklost oziroma nepomemben dejavnik, saj se otrok zabava in je čustveno vpleten v samo aktivnost.

1.2.5 SMUČARSKA OPREMA ZA NAJMLAJŠE

Čeprav pogosto slišimo stavek »Saj, za letos bo še dobro« ali pa da »Je otrok še tako majhen, da lahko za začetek smuča tudi na sulicah« in podobno bomo morali počasi pri starših izkoreniniti to miselnost. Tako oblika smučī (sulice ali carving), kot njihova dolžina močno vplivata na hitrost in uspešnost učenja ter kasneje končnega znanja smučanja. Otroka ne moremo učiti nastavitve robnikov ter še številnih drugih

tehnik, če nima za to primerne opreme, če so smučke brez varoval, pa še predolge in pretežke, da bi jih lahko obvladal.

Tudi ostala oprema mora biti primerna, sodobna, udobna in varna. Dobro počutje otroka v opremi je prvo vodilo in predpogoj za uspešno prilagoditev na novo okolje in dejavnost. Žal pa je nakup celotne smučarske opreme lahko za starše kar velik finančni zalogaj. Prav zato se vse več staršev odloča za nakup opreme na raznih smučarskih sejnih, ki jih pri nas že pred začetkom sezone organizirajo različni smučarski klubi. Pišot in Videmšek (2004) sta na kratko opisala najpomembnejše stvari, na katere moramo biti pozorni ob nakupu opreme.

Smučī:

Velikost smučī naj bo usklajena z velikostjo otroka, približno 10 cm naj bi bile krajše od njegove telesne višine. Robniki morajo biti primerno nabrušeni, saj bodo s tem olajšali zavijanje in preprečevali oddrsavanje na trših podlagah.

Varnostne vezi:

Vezi morajo biti nastavljive tako po velikosti smučarskega čevlja kot po teži otroka oziroma po znanju smučanja. Imeti morajo varnostne zavore, ki v primeru padca in izgube smučī zaustavijo smučko in preprečijo, da bi se odpeljala po klančini v dolino.

Smučarki čevlji:

Smučarske čevlje ponavadi kupujemo popoldne, saj je takrat noga že rahlo otečena in imamo zato več sreče pri izbiri primerne velikosti. Bili naj bi rahlo večji od noge ter se morajo zapenjati z več zaponkami, da stopalo in gleženj dobro oprimejo. Po možnosti naj imajo izražen tudi rahel naklon ter naj bodo primerno topli.

Smučarske palice:

Palice naj bodo primerno visoke. To preverimo tako, da jih otrok že v trgovini obrne na glavo, prime za konec in če je kot v komolcu 90 stopinj, so palice ravno prave. Za začetnike so sicer lahko tudi malo višje, ker mu bodo lahko služile za večjo oporo.

Smučarska obleka:

Naj bo dovolj velika, nepremočljiva, topla in zračna ter sestavljena iz dveh delov, kar omogoča hitrejše in lažje slačenje ob odhodu na stranišče. K smučarski obleki sodijo poleg bunde in hlač tudi smučarsko perilo ter nogavice.

Varnostna čelada:

Je del smučarske opreme, ki je za otroke do 12 leta tudi obvezen. Čelada mora biti a-testirana. Trdno naj se oprijema glave, ima naj ščitnik za obraz, seveda pa mora biti tudi obvezno zapeta, da služi svojemu namenu.

Smučarske očala:

Izdelana naj bodo iz upogljive plastike, opremljene z elastiko in dobrim zračenjem ter zaščito pred soncem.

Smučarske rokavice:

Bistvo je, da so rokavice nepremočljive in primerno tople. Za mlajše so še posebej primerne tiste na en prst, saj omogočajo hitrejše natikanje in so toplejše.

1.2.6 TEKMOVALNOST

V obdobju mlajšega šolarja se poveča želja po uspešnosti, ambicioznost, ter želja po doseganju najvišjih mest med sovrstniki na storilnostnem področju. To je še posebej značilno za dečke, čeprav tudi deklice ne izstopajo. Otroci se radi primerjajo med seboj, tekmujejo, in takrat se njihova motivacija še dodatno poveča. Paziti moramo, da igra ne postane tekma za vsako ceno. Pri vsakem otroku moramo najti področje, kjer lahko uspešno tekmuje z drugimi, področje, kjer je med najboljšimi, saj bo to izredno ugodno vplivalo na njegovo samozavest in doživljanje socialnega uspeha.

1.2.7 VLOGA TRENERJA ALI UČITELJA V ŠPORTU MLADIH

Biti trener je privilegij, a hkrati velika odgovornost. Če treniramo mlade, na katere je še toliko lažje vplivati kot na odrasle in formirane osebnosti, je to še posebno

pomembno. Vsak resen trener se mora zavedati zahtev in odgovornosti, ki jih prinaša ta poklic (Tušak, Tušak in Tušak, 2003).

Poučevanje smučanja, kot tudi drugih aktivnosti ali novih znanj, ki jih učitelj posreduje svojim učencem, mora temeljiti na poznavanju vodenja skupine ter problematike in posebnosti predšolski ali šolskih otrok. V prvo vrsto spada poznavanje zakonitosti njihovega biološkega, psihološkega in sociološkega razvoja, ustrezno pedagoško in didaktično znanje ter skladno s tem ustrezni snovni, količinski, metodični in organizacijski postopki, ki učitelju omogočajo, da na varen, prijeten in učinkovit način pripelje vadečega do postavljenega cilja. Pri tem mora vodja vedeti, kam je skupina usmerjena, namenjena, poznati mora cilje skupine, ji dajati prava navodila in uporabljati pripomočke, ki bodo pripomogli pri doseganju zastavljenega cilja.

Otroka je potrebno obravnavati drugače kot odrasle. Obstaja nešteto načinov, s katerimi lahko trenerji olajšajo otrokovo udejstvovanje v športu. Modifikacija pravil in opreme je lahko zagotovilo, da se bo vadbena ura otroku zdela zares zanimiva in bo zmanjšala nastajanje frustracij. Prav tako je pomembno modificirati tip treninga in čas trajanja le tega glede na potrebe in zmožnosti otrok. Trening ali učenje najmlajših mora biti najkrajši in primerno pester, kar dosežemo z različnimi variacijami vaj, izogibamo pa se preveliki količini drila oziroma dolgočasnega ponavljanja istih vaj. Vzporedno s starostjo otrok narašča tudi čas trajanja vadbene ure in tudi doziranje drila posamezne veščine. Kljub vsemu zgoraj naštetemu ne smemo pozabiti na zabavo, ki je pomemben element pri vsaki starostni skupini. Ko so otroci že starejši in bolj izkušeni, lahko sicer v trening vnašamo vse več specifičnih vaj, vendar pa bi morali trenerji tudi prek literature poiskati številne vaje, ki bi jih s pomočjo kreativnosti lahko malenkost spremenili in s tem bi bil trening vedno zanimiv. Ob takih okoliščinah bi bili otroci lahko še naprej željni aktivnosti in ne bi zapuščali športa, kar se prepogosto dogaja (Stropnik, 2006).

Tudi dober trener ni samo soliden poznavalec svoje stroke in športa nasploh. Je več kot samo učitelj in vodja. Za dobro opravljanje svojega dela se mora znajti tako v psihologiji kot v medicini in sociologiji športa. Njegovi interesi morajo biti zelo visoki in široki. Tudi Mackenzie (2002) meni, da se trener lahko znajde v različnih vlogah ter na različnih področjih. Posebej je izpostavil vlogo **motivatorja**, saj mora ohranjati

visoko stopnjo motivacije preko celega leta. Kot **svetovalec** mora znati svetovati športniku pri vadbi ter reševati njegove čustvene probleme. Trener kot **ocenjevalec** ocenjuje športnikove sposobnosti na tekmovanjih in treningih, kot **demonstrator** pa prikaže nalogo, ki je od športnika zahtevana. Za doseg le tega pa mora biti sam prav tako dobro fizično pripravljen. Trener **mentor** skrbi za športnikovo zdravje in varnost v času treninga in tekem. Trener kot **prijatelj** pa razvije skozi leta sodelovanja s športnikom osebni odnos, kjer poleg trenerskega svetovanja postane ta nekdo-prijatelj, kateremu športnik lahko zaupa svoje probleme in težave. Če le ta osebnih stvari ne ohrani zase, lahko zgubi vse zaupanje, tako kot prijatelj kot trener. Trener kot **iskalec dejstev** zbira podatke o državnih ter mednarodnih tekmovanjih, rezultatih in sledi spremembam vadbenih pristopov, kot **organizator** pa pripravi plan treninga in organizacijo treniranja. Tekmovanja so lahko za športnike zelo naporna. Dobro je, če jih trener podpira skozi te napore-tako postane še **pristaš**. Za konec naj omenim tudi vlogo trenerja **voznika**, saj ta nemalokrat poskrbi za prevoze na tekmovanja in treninge (Tušak, Misja in Vičič, 2003).

1.3 MOTIVACIJA V ŠPORTU

Motivacija je med trenerji, športniki in nasploh športno javnostjo eden najpogosteje uporabljenih pojmov, pa pogosto tudi zlorabljenih, saj mnogi tega pojma sploh ne razumejo, hkrati pa z njim pojasnjujejo mnogo stvari (Tušak, 2001).

Zavedati se moramo, da ima motivacija v grobem dve temeljni značilnosti – spodbujanje in usmerjanje. Daje energijo, ki usmerja osebo k enim objektom bolj kot k drugim. Včasih prevladajo motivi potiskanja (nagoni, potrebe), včasih pa motivi privlačnosti (cilji, ideali, vrednote). Včasih se zdi, da tako motivi potiskanja kot motivi privlačnosti spodbujajo isto obnašanje. Vsak človek ima nagone, instinkte, potrebe in njihovo zadovoljevanje je za njega življenjskega pomena (Kajtna in Jeromen, 2007).

Zanimivo je, kaj motivira športnika, da se ukvarja z določeno športno panogo? Najpogostejši odgovor je potreba po uživanju, zabavi, torej potreba po doživetjih, po aktivaciji. V tej potrebi prepoznamo preprosto človeško potrebo po tem, da se imamo fino in da se zabavamo. Kadar je nivo aktivacije prenizek, iščemo stimulacijo,

največkrat v obliki dražljajev, ki so nam všeč; iščemo vir zabave. Na drugi strani pa takrat, ko je aktivacije preveč, reagiramo s strahom, anksiozno in poskušamo količino doživetij zmanjšati (Kajtna in Jeromen, 2007).

Tušak in Tušak (2003) menita, da je v športu pojem motivacije pogosto nerazumljen, zato lahko govorimo o prevladujočih **napakah**:

- trenerji zamenjujejo pojma **motivacija in vzburjenje** oz. ekscitacija – tu govorimo o predtekmovalnih motivacijskih nagovorih, s katerimi naj bi trenerji motivirali tekmovalce, v večini primerov pa jih le razburijo,
- druga napaka se tiče **pozitivnega mišljenja** – če ga trener uporablja nesmiselno, ko npr. reče tekmovalcu »ti lahko zmagaš« v situaciji, ko je to očitna neresnica, lahko taka sugestija nanj deluje izrazito demotivirajoče,
- tretja napaka pa je ta, da ljudje menijo, da je **motivacija genetsko pogojena**, in da je vsak človek pač motiviran toliko, kolikor je motiviran in da nivoja motivacije ni mogoče ali pa ga je zelo težko spremeniti.

Tušak (2003) je prav tako opredelil 4 glavne tipe motivacijskih teorij:

- ❖ Kognitivne ali spoznavne teorije motivacije: tovrstne teorije temeljijo na predpostavki, da leži v osnovi vsakega vedenja neko spoznanje, neka ideja oziroma misel. Avtor nam podaja primer, da če posameznik misli, da je sposoben postati športnik, se bo začel ukvarjati s športom. Te teorije predvidevajo, da posameznik misli oz. načrtuje kaj bo naredil.
- ❖ Hedonistične teorije motivacije: hedonizem je dimenzija ugodja. Gre za predanost ugodju. Doseganje ugodja postane za športnika najpomembnejša stvar. Oseba je aktivna, da bi dosegla zadovoljstvo ali pa se izognila nezadovoljstvu.
- ❖ Instinktivistične teorije: nagoni predstavljajo najbolj poenostavljeno in preprosto razlago večine vedenja. Nagon razumejo kot identični in vsem ljudem skupni vedenjski vzorec, ki je bolj verjetno prirojen kot naučen.
- ❖ Teorije gona: gon je fiziološki pogoj, ki žene osebo k zadovoljitvi njenih potreb.

1.3.1 MOTIVACIJSKA SITUACIJA IN PROCES

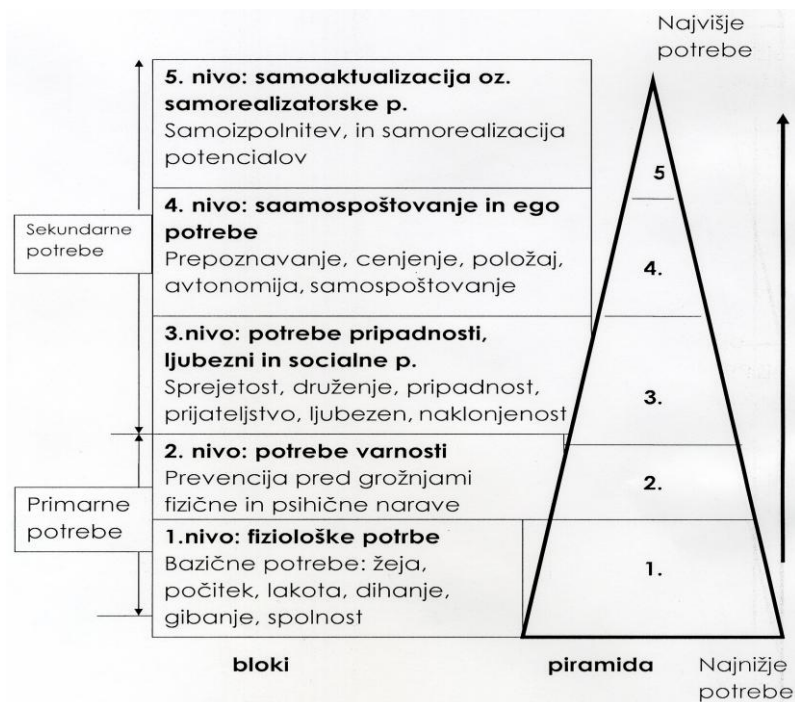
Sestavni deli motivacijskega procesa so energija, oziroma energetska podlaga, ki je prvi pogoj kakršnekoli dejavnosti, potreba, pobudniki, motivacijska dejavnost in seveda cilj.

Potrebe so lahko **organske** (fiziološke, biološke), npr. potreba po kisiku, hrani, lahko pa so povsem **psihološke** (npr. potreba po zbliževanju, ugledu, spoznanju resnice). Vsaka potreba pomeni stanje neravnovesja v organizmu, ki ga povzroča določeno pomanjkanje. Včasih gre v teh primerih za pomanjkanje snovi, včasih pa za pomanjkanje ustreznih informacij. Ko začne potreba delovati, se pojavi težnja po zadovoljitvi te potrebe. Nekatere potrebe zadovoljujemo nagonsko, na način, ki velja za vse pripadnike naše vrste in ni odvisen od učenja ter izkušenj. Pri drugih potrebah pa se pojavljajo socializirani načini zadovoljevanja potreb.

Zadovoljevanje organskih in fizioloških potreb poteka homeostatično. Želimo izravnati primanjkljaj in vzpostaviti prejšnje stanje. Žejo na primer odpravimo tako, da popijemo kozarec vode. Pri zadovoljevanju psiholoških potreb pa le to ni homeostatično, temveč progresivno. Ko npr. športnik premaga tekmeca ali osvoji določen element, se s tem njegov cilj ne zadovolji temveč poraste: zdaj želi premagati še močnejšega tekmeca, postati prvi, se naučiti še težjega elementa (Musek in Pečjak, 1995).

Ameriški psiholog **Abraham Maslow** se je ukvarjal s hierarhijo motivov, ki jih mora posameznik zadovoljiti za svoj osebni razvoj ali osebno rast. Razvil je teorijo z dvema konceptoma:

- obstaja pet temeljnih skupin potreb: fiziološke potrebe, potrebe po varnosti, socialne potrebe, potrebe po spoštovanju in potrebe po samouresničevanju;
- temeljne potrebe so med seboj v hierarhičnem razmerju, prav tako pa tudi nastajajo v naštetem zaporedju

Slika 2. Shema hierarhije potreb (Tušak in Tušak, 2003).

Temeljne potrebe so instinktivnega značaja in univerzalne, torej nanje ne moremo vplivati in se pojavljajo pri vseh ljudeh. Glavna značilnost hierarhije je progresivno zadovoljevanje potreb. Višja potreba se namreč pojavi šele takrat, ko je nižja zadovoljena in s tem neaktivna. Najosnovnejše so fiziološke potrebe, ker so tudi najmočnejše. Da lahko preživimo, potrebujemo hrano, vodo, zrak, počitek, spanje, spolnost, bivališče... Dokler vseh teh potreb ne zadovoljimo, le te obvladujejo naš celotni organizem, doživljanje, mišljenje in čustvovanje. Šele, ko so torej naše fiziološke potrebe zadovoljene, lahko pridejo oziroma se pojavijo druge, tiste na višjem nivoju.

Če fiziološke potrebe apliciramo na prakso pri učenju smučanja otrok, lahko takoj ugotovimo, da smo se s tem že srečali. Če je otrok lačen, utrujen, žejen ali mora na stranišče, ni druge poti, kot da mu to potrebo zadovoljimo. V nasprotnem primeru ne bomo uspeli izpeljati niti delčka zamišljenega programa oziroma ga ne moremo motivirati za delo, saj je tisti trenutek osredotočen le na svojo potrebo.

Potrebe po varnosti in gotovosti so naslednje v lestvici potreb. Na splošno jih prav tako štejemo k primarnim potrebam, saj vključujejo fizično varnost pred ekstremnimi

temperaturami, vročino, mrazom, ognjem ter podobnimi destruktivnim silami, željo po urejenem okolju ali samo željo biti zavarovan pred krivico. Najdemo jih predvsem pri otrocih.

Kot tretji nivo potreb poznamo potrebe po pripadnosti in ljubezni, ter druge družbene potrebe. Sem lahko štejemo dajanje, prejemanje, seksualne in neseksualne oblike. Značilne so predvsem v zahodni družbi, kjer ljudje skrbijo za odnose z drugimi, kjer je moderno pripadati ali biti vsaj sprejet mednje. Ne redko tudi srečamo na smučišču učence, ki gojijo določeno simpatijo do svojega učitelja smučanja. Tako pri smučanju kot pri kateremkoli drugem športu se srečujemo s takšnimi in podobnimi potrebami. Zadovoljujemo jih na način, da se športniki v ekipi v počutijo kot del teama, da so v njem opaženi, sprejeti in imajo v njem določen status. V nasprotnem primeru lahko pride do nezadovoljstva, agresije, nesodelovanja, slabih odnosov tako do sotekmovalcev kot do trenerja. Zato je prav trenerjeva ali učiteljeva dolžnosti, da ustvari v ekipi klimo, ki je pozitivno naravnana, in daje članom ekipe občutek potrebnosti, učinkovitosti in pripadnosti.

Samospoštovanje, spoštovanje drugih in ostale ego potrebe spadajo v predzadnji, četrti sklop potreb. Zadovoljstvo je namreč doseženo, ko dosežemo neko znanje, neko izobrazbo, ko razvijemo določene sposobnosti ali samo uspešno končamo neko nalogo.

Samoaktualizacija predstavlja zadnji in najvišji sklop potreb. Razumemo jo kot uresničitev svojih življenjskih ciljev ali osebnostnih potencialov, ki se razlikujejo od človeka do človeka. Daje nam občutek enkratne sreče, lepote, harmonije in popolnosti. Na žalost poznamo vse več ljudi, ki teh potreb nikoli ne zadovoljijo ali jih sploh ne doživijo. V te vode zaplavamo namreč šele takrat, ko so vse naše predhodne potrebe zadovoljene in imamo visoko željo po uresnitvi naših potencialov, sicer lahko neizpolnitev privede do občutka praznine, brezcilnosti in občutka življenjskega neuspeha.

Teoretični koncept A. Maslowa nudi izjemne možnosti za razumevanje motivacije, zato je nujno poznavanje tega koncepta tako med športniki, kot med trenerji in učitelji. Le ti se namreč morajo zavedati, da športnik ni motiviran s tem kar že ima,

pač pa s tem, česar še nima, česar še ni dosegel. Poleg tega pa na žalost njegova teorija odgovarja le na ZAKAJ vedenja in hkrati ne sugerira specifičnih strategij za motiviranje ljudi (Tušak in Tušak, 2001).

Zadnji nujen element motivacijske situacije je cilj. To je lahko predmet, dejavnost ali kakršenkoli pojav, h kateremu je usmerjena motivacijska dejavnost in s katerim zadovoljimo potrebo (Tušak in Tušak, 2003).

V literaturi zasledimo več delitev ciljev. Najbolj pogosta je verjetno delitev ciljev na negativne in pozitivne motivacijske cilje. Pod pozitivne cilje razumemo nagrade, vendar tu ne gre samo za materialne nagrade, pač pa sem spadajo tudi pohvale. Pod negativne cilje pa štejemo kazen, grajo ali pa izvor bolečine, ki se mu skušamo izogniti.

Dobri cilji imajo nekatere značilnosti (Tušak in Tušak, 2001):

- Cilj mora biti čim bolj specifičen. Odločimo se naprimer, da se danes naučimo zaustavljanja na snegu v plužnem položaju.
- Določena je pot za doseganje cilja in načini za premagovanje ovir. Kot učitelji smučanja poznamo raznovrstne metodične postopke in korekcijske vaje, s katerimi pripeljemo otroka do končne izvedbe.
- Cilj mora biti tudi ustrezno težaven. Zato torej otroka, ki še ne zna dobro smučati, najprej naučimo zaustavljanja v plužnem in šele nato v paralelnem položaju.
- Trener mora izraziti svojo podporo cilju in otroka vzpodbuja na poti proti cilju.
- Tudi športnik mora dobiti povratno informacijo o uspešnosti.
- Tekom učenja in ob zaključku mora biti prisotno nagrajevanje, seveda lahko v obliki pohvale.
- Potrebno je sodelovanje v procesu postavljanja ciljev. Z otrokom se pogovorimo, kaj bomo počeli ter predvsem zakaj. Npr. Naučili se bomo zaustavljati, da bomo lahko šli na strmino ali poligon, kjer pa je to znanje predpogoj za varen spust.
- Prisotnega mora biti čim manj stresa in konfliktov.

1.3.2 POSTAVLJANJE CILJEV

Slika 3. Motivi-vedenje-cilj (Kajtna in Jeromen, 2007).

Ena od najpomembnejših aktivnosti, kadar se želimo motivirati za vadbo, trening, je postavljanje ciljev. Te z ustreznim vedenjem poskušamo doseči, pomembno pa je, da si postavimo take cilje, ki nas zadovoljijo in ugodijo nekim našim potrebam. Raziskave kažejo, da težki, toda specifični oz. točno določeni cilji, vodijo k izboljšanju nastopa, kar posledično pomeni doseganje ciljev (Kajtna in Jeromen, 2007).

Športniki si na poti do končnega cilja postavijo vmesne, lažje in hitreje dosegljive cilje. Najprej se naučimo zaustavljanja na snegu, nato zavijanja, naučimo se gibati, prenašati težišče in podobno. Šele na koncu je naš cilj tekmovati ali celo zmagati. Vsak osvojeni cilj pomeni pozitivno povratno informacijo, kar športniku dviguje moralo na poti h glavnemu cilju. Brez teh vmesnih ciljev je časovni razmak med izbiro in dosego cilja prevelik. Zato športnik manj verjame v možnost, da bo cilj dosegel in tako upade motivacija, ko pa te zmanjka, športnik svoj cilj izgubi izpred oči (Kajtna in Jeromen, 2007).

Če si pri učenju smučanja izberemo za cilj maksimalno prilagojenost na sneg in samostojno smučanje po zasneženih strminah je torej potrebno postaviti tudi etapne cilje, katere bomo osvojili še pred končnim ciljem. Te določimo glede na stopnjo predznanja, motorično učinkovitost in mentalno starost, na podlagi katerih lahko predvidimo zmožnost dožemanja novih vsebin. Tako moramo te etapne cilje določati vedno znova in znova za posamezne skupine učencev in na podlagi teh izbirati sredstva in pripomočke s katerimi bomo le te dosegli. V nasprotnem primeru namreč lahko otrok izgubi voljo in upanje za dosego cilja. To seveda velja, ko postavljamo v ospredje vzgojno izobraževalni vidik, ne smemo pa pozabiti na ostale stvari.

Omenila sem že delitev na pozitivne in negativne cilje, lahko pa jih delimo tudi na dolgoročne in kratkoročne. Dolgoročni cilji so tisti, ki so nekoliko bolj oddaljeni v prihodnost le paziti moramo, da jih ne izgubimo izpred oči. Kratkoročni cilji pa so tisti,

ki jih bomo dosegli v kratkem časovnem obdobju, v mesecu dni, tednu ali celo dnevu. Dolgoročnih ciljev imamo manj kot kratkoročnih, navadno samo enega ali dva, medtem ko si športnik navadno postavi več kratkoročnih ciljev, ki mu kažejo jasno pot do tistega nekoliko bolj oddaljenega cilja.

1.3.3 MOTIVACIJA ZA ŠPORT OTROK

Za ustrezno motiviranje otroka športnika je pomembno, da do potankosti spoznamo njegove motive. Ti se namreč med posamezniki razlikujejo. Nekatere motivira želja po tekmovanju, zmagovanju, druge želja po druženju z sovrstniki, tretje pa na primer želja po slavi, popularnosti... Otroci bi radi smučali tako dobro kot njihovi vzorniki ali starši, se zabavali na snegu, potovali v nove kraje in uživali v različnih doživljajih. Karkoli od zgoraj naštetega je lahko razlog za udeležbo na športni aktivnosti in vztrajanje v le tej.

Tušak (2001) je opredelil motive, ki so med najpomembnejšimi:

- želja po uspehih in dosežkih,
- želja po skupinskih aktivnostih,
- motivi, ki vključujejo željo po oblikovanju telesa, željo biti močan ipd.,
- željo po porabi odvečne energije in sproščanju vsakodnevnih napetosti,
- željo po navezovanju prijateljskih stikov,
- želje po zabavi in uživanju.

Tušak (2001) prav tako navaja, da zna uspešen trener poiskati športnikove glavne želje in potrebe ter organizirati trening oziroma vadbo tako, da bo le ta ob učenju, treniranju užival in hkrati zadovoljeval svoje motive. Prav tako pa se mora uspešen trener zavedati, da je športnikova motivacija proces, ki se nenehno spreminja in da je pomembno, da svoje motive zadovoljuje postopno ter ne vseh naenkrat – tako bo ostala motivacija dalj časa na visokem nivoju. Le kakšen bi bil njegov odnos do treninga, če bi že v eni sezoni le ta osvojil vse, kar je mogoče osvojiti. Prav težnja po osvojitvi medalje na velikem tekmovanju bo morda naslednje leto tisti glavni razlog, ki bo športnika privlačil in usmerjal njegovo delo, treninge in koncentracijo še v bodoče.

Razvijanje motivacije in motivacijskega sistema v športu je dolgotrajen proces, ki bi se moral začeti že v samem začetku športnikovega ukvarjanja s športom. Na primer svetovanje trenerjev mlajših kategorij v zvezi s sestavo treningov, razvijanje vrednot in komunikacijo z otroki in mladostniki. To naj bi bila dobra osnovna za kasnejšo dobro motiviranost odraslih športnikov. Žal pa se vse pre pogosto dogaja, da je motivacija vključena v proces treninga, ko je že ta čisto na dnu. Od športnih psihologov pa se kljub znanemu dejstvu, da je razvijanje motivacije dolgotrajni proces, zahteva njihov čim hitrejši vpliv, s psihološko pripravo na vrhunsko motiviranost športnika (Vičič, 1998).

Motivov posameznik ne uresniči, če se ustrezno ne obnaša (motivirano obnašanje). Kljub temu, da posameznik pri sebi sklene, da bo cilj dosegel, se to ne bo zgodilo, če ne bo ustrezno ravnal (Musek in Pečjak, 1995). Isto velja za učenje prvih korakov na snegu pri učenju smučanja. Otroke je potrebno motivirati ter jim pomagati postaviti primerne cilje še preden sploh pridejo v stik s snegom ter tudi kasneje, skozi celoten proces učenja smučanja.

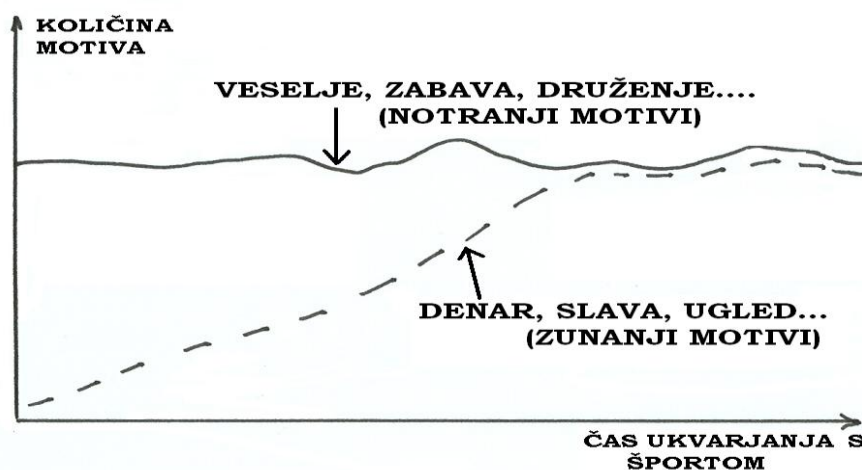
1.3.4 ZUNANJA IN NOTRANJA MOTIVACIJA

V psihologiji delimo motivacijo v dve glavni skupini: v notranjo (intrinzično) in v zunanjo (ekstrinzično) motivacijo. Notranje motivirano naj bi bilo vedenje, ki ga otrok pridobi ob doživljanju občutka nekih zmožnosti, sposobnosti oziroma ob obvladovanju neke aktivnosti. Njim se zdi že samo treniranje zanimivo, jim povzroča občutke zadovoljstva in prav zato tudi neprestano izboljšujejo svoje sposobnosti in znanje. Zunanje motivirano pa naj bi bilo vedenje, ki je rezultat želje po nagradi (medalje, denar, popularnost ali pri mlajših bombon, nasmeh in pohvala), včasih pa je rezultat strahu pred kaznijo ali neuspehom. Praviloma je motivacija mlajših otrok v športu izrazito notranja. Mladi želijo uživati v športu v sami aktivnosti, sploh če se sami odločijo za le tega. Zanje je šport igra, ki jih osrečuje in obenem sprošča. Mnogi so mnenja, da povzročijo premik notranje k zunanji motivaciji prav prve nagrade ob športnih dosežkih. Žal pa je ta premik pogosto narejen že mnogo prej, saj sploh mlajši otroci želijo ugajati staršem, želijo si njihove pozornosti in ljubezni (Tušak, 2001).

Prav tako Tušak (2003) v svojem delu pravi, da športniku, ki ima že vse (osvojen svetovni in olimpijski naslov), za nadaljnje uspešno delo in motivacijo ne ostane drugega kot notranja motivacija. V kolikor jo še ima, bo znal napredovati, sicer napredka in želenih naslovov ne bo dosegel.

Eno najbolj pomembnih vprašanj v zvezi z raziskovanjem motivacije otrok v športu je, kakšno stanje lahko producira intrinzična, torej notranja motivacija (vzpodbude za nastop izhajajo iz otroka samega), v primerjavi z ekstrinzično (zunanjo) motivacijo (količina vloženega truda je odvisna od zunanje nagrade; socialne ali materialne, ki sledi). Seveda velja, da je veliko bolje, če je športnik notranje motiviran, saj pri tem ne potrebujemo nekih zunanjih vzvodov (medalja, denar, slava), ki jih srečujemo v povezavi s športom ter niso tako zanesljivi, sploh pa ne dolgo trajajoči. Zadovoljstvo pri tem je torej le trenutno. Otrok, ki je notranje motiviran, je bolj vztrajen, nastopa na višjem, bolj kvalitetnem nivoju in dokonča več nalog kot otroci, ki so pretežno ali povsem zunanje motivirani (Thomas in Tennant, v Tušak, Tušak in Tušak, 2003).

Motivacija mladih športnikov naj bi čim dlje ostajala notranja, saj bodo ob premiku k zunanji, mnogi nekdanji notranji vzvodi motivacije odpadli. Kmalu potem nastane vprašanje, kako motivirati športnika, ki že vse ima. Denarja in nagrad namreč ne moremo v nedogled povečevati, več kot biti svetovni in olimpijski prvak pa tudi ni moč postati. Ostaja nam torej le še notranja motivacija. Če jo športnik še ima, bo znal tudi napredovati, sicer pa bo njegova zvezda počasi potonila (Tušak, Misja in Vičič, 2003).

Slika 4. Motivi gledano z razvojnega vidika (Kajtna in Jeromen, 2007).

1.3.5 STORILNOSTNA MOTIVACIJA

Z doseganjem cilja, posameznikovo orientiranostjo k njemu in dosežki nasploh se v motivaciji posebej ukvarja pojem **storilnostna motivacija**. Storilnostna motivacija predstavlja potrebo po dosežkih. Želeti doseči nekaj težkega, voditi, manipulirati ali organizirati fizične objekte, ljudi ali ideje. Narediti to čim prej in čimbolj samostojno. Premagovati zapreke, doseči veljavo. Odlikovati se. Tekmovati in prekositi druge. Avtorji ločijo *pozitivno* in *negativno storilnostno motivacijo* ter *intrinzično* in *ekstrinzično*. Pri prvi delitvi je pozitivna želja po doseganju ciljev, negativna težnja pa po izogibanju kaznim. Intrinzična motivacija izhaja iz notranjega zanimanja in je vedno pozitivna, medtem ko je ekstrinzična posledica obljubljenih nagrad in je lahko tudi negativna. V zadnjih desetih letih je bilo precej raziskav usmerjenih v preučevanje intrinzične motivacije. Še posebno veliko je zanimanje za raziskovanje negativnih efektov različnih situacijskih faktorjev na intrinzično motivacijo. Negativno vplivajo nagrade, skrajni roki (časovni pritisk) za doseganje cilja, grožnje, nadzorstvo, zmagovanje za vsako ceno in tekmovanje. Na pozitivno pa socialna interakcija, izziv in kompetentnost (Tušak in Tušak, 2001).

Visoko storilnostno motivirani športniki si izbirajo cilje, ki predstavljajo izziv, hkrati pa so dosegljivi. Takšni športniki niso avanturisti in imajo raje naloge, kjer so rezultati neposredno odvisni od dela in sposobnosti, ne pa od sreče ali naključja. Bolj jih zanima sama storilnost in delo, kot pa nagrade, ki so rezultat dela. Stalno potrebujejo feedback, povratno informacijo o svoji uspešnosti in prizadevanjih za dosego cilja. Taka povratna informacija mora biti stalna, objektivna, pozitivna in konkretna.

1.3.6. SUGESTIJE ZA IZBOLJŠANJE MOTIVACIJE MLADEGA ŠPORTNIKA

Tušak, Tušak in Marinšek (2009) so postavili smernice za izboljšanje motivacije mladih športnikov.

Strukturiranje motivacijsko bogatega športnega okolja

Ob tehniki postavljanja ciljev je sigurno postavitvev motivacijsko bogatega športnega okolja ena od najpomembnejših rešitev za izboljšanje motivacije. Če bo okolje primerno treningu otrok, bodo le ti dalj časa vztrajali na njem. Okolje lahko

ocenjujemo glede na vizualni izgled (lepo okolje, igrače, barve, poligon..), primernost terena (strmina, blag naklon) ali pa že samo glede na vremenske razmere tisti trenutek (mraz, močan veter, sončno vreme). Zavedati se moramo, da bodo otroci ob boljših pogojih sigurno bolj motivirani oziroma bo ta motivacija trajala dalj časa.

Zagotavljanje možnosti za razvoj spretnosti

Eden od najbolj pogostih motivov za vključevanje mladih v športne aktivnosti je želja po izboljšanju znanja ali po učenju novih veščin. Otroci namreč ponavadi želijo ugajati staršem, želijo znati tisto kar znajo oni in se predvsem družiti z njimi. Spretnosti pa pridobivamo oziroma razvijamo s posebnimi vajami in mnogokratno ponovitvijo elementov. Ker vadba sama po sebi še ne omogoča tega, je izredno pomembno načrtovanje vsebine takšne vadbe, ki bo čim primernejša otroku, zanimiva in ga bo hitro pripeljala na cilj.

Treningi morajo biti zanimivi

Z vnašanjem zabavnih elementov imajo trenerji možnost, da zvišajo motivacijo. Problem, ki se pojavi, pa je ta, da trenerji oziroma učitelji smučanja pogosto trenirajo otroke tako, kot da bi bili odrasli športniki. Pozabljajo namreč, da mladi potrebujejo več zabave kot odrasli. Otrok ni sposoben tako dolge koncentracije kot odrasla oseba in njegovo samozaupanje je precej krhko, poleg tega pa njegove sposobnosti še zdaleč niso na stopnji odraslih. Trener mora posledično razvijati realistična pričakovanja ter se zavedati, da otroci včasih delajo napake in se vedejo neprimerno. Pomembna sta konstruktivna kritika in potrpljenje. Torej vnesimo v proces učenja, treninga čim več igre in zabave na snegu!

Možnosti za uveljavljanje otrokovih potreb

Eden od glavnih motivov za vključevanje mladih v šport je druženje z sovrstniki. To potrebo lahko zadovoljimo na več načinov: otrokom damo naloge, pri katerih se združujejo v manjše skupine, kjer se držijo za roke, sodelujejo, si medsebojno pomagajo in kontrolirajo dogajanja.

Treningi in tekmovanja naj bodo vznemirljiva

Vznemirjenje in vznemirljivost sta visoko na listi motivov. Žal mnogo vznemirjenja in razburljivosti skozi sezono izgine, saj trenerji ponavadi preveč poudarjajo in

prakticirajo dril zapletenih veščin - čeprav v dobri nameri. Z ustvarjalnostjo trener prepreči naveličanost in dolgočasnost med treningi in jih naredi bolj vznemirljive.

Razvijanje realističnih ciljev in uspeha

Napačno je misliti, da je zmaga edini cilj v procesu ukvarjanja s športom. Zavedati se moramo, da je zmaga le eden od ciljev. Otroke moramo vzgajati v veri, da je bistvo ne le premagovanje nasprotnika, temveč tudi potruditi se po najboljših močeh, popraviti se, izboljšati tehniko, pridobiti izkušnje za naprej itd.

1.4 KONFLIKTNE SITUACIJE

Vsi, ki delamo z ljudmi, se zavedamo, da je pri našem delu potrebno veliko sodelovanja in prilagajanja. Poleg samega poznavanja stroke, v kateri delamo, se zahteva še občutek za sočloveka in obvladovanje mnogih drugih svetovalnih spretnosti. V naših vsakdanih se zaradi množice interakcij, otrok oziroma oseb na kupu pojavlja nešteto situacij, prijetnih in pa na žalost tudi malo manj prijetnih pri katerih lahko pride do konflikta. Te moramo reševati sami, saj nam starši otroke zaupajo v varstvo, do vsakega posebej in do cele skupine pa čutimo odgovornost. Kako bomo te konflikte reševali pa je stvar posameznika ter njegovih znanj in izkušenj.

Odnos med učiteljem in učencem je najbolj izpostavljen in predstavlja osnovni element vzgoje in izobraževanja (Brajša, 1995). Interakcija med njima pomeni sodelovanje, medsebojno vplivanje in komuniciranje drugega z drugim, kar pa občasno privede tudi do konfliktnih situacij. Nesoglasja lahko nastopijo zaradi različnih vzrokov, naj bo to disciplina, ocenjevanje, ustrezno oz. neustrezno posredovanje učne snovi ali pa se pojavijo zaradi intrapersonalnih ali interpersonalnih konfliktov tako pri učiteljih kot učencih. Šola, učenje, oziroma posredovanje učne snovi je tako podvrženo vsakodnevnim napetostim, nesoglasjem, težavam, problemom ter drugim negativnim delovanjem, kar pa nemalokrat vodi do konfliktnih situacij. Vse omenjeno velja tako za pedagoški proces pri športni vzgoji, kot za učenje smučanja in pri tem se zaradi narave dela v določenih situacijah še

stopnjujejo možnosti nastanka konfliktov (Štihec, 1994, v Štihec, Bežek, Videmšek in Karpljuk, 2004).

1.4.1 KOMUNIKACIJA

Komunikacija je temeljni proces v vsaki družbi in ker smo ljudje družabna bitja se moramo znati obnašati in komunicirati v družbi. Z njo si krojimo naša življenja, dosegamo zastavljene cilje, sporočamo svoje misli, ideje, občutke, želje in si postavljamo svoje mesto v družbi. Da ne bi prišlo do komunikacijskih trenj in težav pa moramo poznati pravila komuniciranja. V vsakršni interakciji med ljudmi namreč nujno prihaja do razhajanj mnenj, interesov in problemov v odnosih. Če ni komunikacija eden od vzrokov za konflikt, je sigurno edino orodje za uspešno reševanje le tega.

Interpersonalna komunikologija je sodobna znanost, pri kateri se ukvarjajo s prenosom informacij in sporočil po komunikacijskih kanalih med dvema ali več osebami. Komunikacija lahko poteka verbalno in neverbalno. Bežek (2000) navaja, da je kar 90 odstotkov sporočil poslanih neverbalno, torej s kretnjami, le 10 pa z govorom. Tudi drugi raziskovalci ocenjujejo vrednost neverbalne komunikacije na okoli 70 odstotkov, pri čemer vidimo, da je neverbalna komunikacija v veliki prednosti pred verbalno. Neverbalno naj bi se namreč prenašala čustva in stališča ter odnosi, verbalno, torej z besedami pa le informacije (Gordon, 1977, v Lamovec, 1994).

Osnovni inštrument vzgoje in izobraževanja je prenos informacij preko pogovora. Vedenje učencev je odraz sprejetih in ne poslanih sporočil. Misel postane sporočilo šele takrat, ko jo pošiljatelj kodira in spremeni v izgovorjene besede, sogovornik pa le to mora slišati in pravilno razumeti. Tu nastopi naslednji problem. Sporočilo namreč lahko spremljajo mehanične motnje (šumi, nejasen govor) ter prav tako semantične motnje (nejasnost sporočila, nerazumljiva vsebina). Zato je nujno, da preverimo, če je prejemnik sporočilo slišal, kako ga je razumel in če ga je pravilno interpretiral.

Prav pri športni vzgoji, učenju smučanja ali kateremkoli športu nasploh poteka komunikacija v drugačnih pogojih. Štihec (1994) izpostavlja, da specifikko dela tam

otežuje hrup in razpršenost otrok po prostoru. Seveda je lažje posredovati informacije v razredu, kjer učenci sedijo v klopih in so praviloma tihi, kot pa v telovadnici, na igrišču ali na smučišču. Po drugi strani pa sproščeno in neformalno ozračje med vadbeno uro pozitivno vpliva na kakovost medosebnih odnosov, od katerih je v veliki meri odvisna uspešnost komuniciranja. Učenci se gibalno izražajo in ob tem sproščajo svoja čustva, kot so veselje, smeh, igrivost, radoživost, pa tudi jezo in nestrinjanje. Prav tako zgoraj omenjeni avtor našteva naslednje odnose med učitelji in učenci, ki so še kako pomembni za kakovostno in uspešno komunikacijo. Odnos mora biti odprt, pošten, zavedati se moramo vzajemne odvisnosti in se ceniti med seboj. Dopuščati moramo drug drugemu, da lahko raste, razvija svojo kreativnost in individualnost, na noben način pa ne pride v poštev doseganje ciljev na račun drugih. Poleg zgornjih odnosov je Štihec opredelil tudi štiri temeljne pogoje za kakovostno komunikacijo. Kot **komunikacijsko svobodo** smatramo prostovoljno izbiro partnerja, teme, kraja, časa in trajanja pogovora, čeprav se moramo zavedati, da popolne komunikacijske svobode ni. Ob bok komunikacijski svobodi lahko štejemo tudi **sprejemanje komunikacije vseh sogovornikov** in ne le najboljših v skupini, razredu, ker le ti »nimajo pojma«. Z **neogrožanjem lastne osebnosti** bodo učenci veliko bolj sproščeno in brez daljših premislekov izražali svoja mnenja in želje, ne da bi se bali za posledice izgovorjenega oziroma bali napada na njihovo lastno osebnost, mišljenje. Kot zadnjo je avtor omenil **komunikacijsko iskrenost**, ki pa je seveda ključ do pravega oziroma željenga zaključka pogovora.

Med šolanjem je v ospredju tako otrokov telesni kot duševno razvoj, ki se krepi drug z drugim. Balentova (1997) pravi, da je pogosto za občutek manjvrednosti pri otrocih kriva njihova neustrezna telesna razvitost ali sama nerodnost pri motoričnih akcijah. Zato oblikujmo zdrav občutek samozavesti, ki je povezan s telesnimi zmožnostmi in uspehi. Če smo neposredni, osebni, sprejemajoči, bomo učencu sporočilo oddali na primeren način, in hkrati bomo lahko razbrali tudi njegovo vrnjeno nebesedno sporočilo. Večkrat se namreč zgodi, da se učenec z nečim ne strinja, ga nekaj moti, občuti nezadovoljstvo in to okolici sporoča na svoj način. Če znamo torej dobro komunicirati in imamo neposreden vpliv na učence, bomo lahko vsakega učenca motivirali tako, da bo napredoval glede na njegove lastne sposobnosti in s tem krepil zaupanje vase in občutek samozavesti.

Kajtna in Jeromen (2007) menita, da tudi v drugih športnih situacijah neredko prihaja do dogovarjanja, pogovorov in izmenjave različnih sporočil. Učitelji smučanja morajo povedati, kakšne so naloge na treningu, športniki morajo povedati, kako so zadovoljni z nekim nastopom, kaj bi radi na treningu spremenili, ipd. Vse to lahko naredimo bolj ali manj uspešno, če znamo to izpeljati na miren, nekonflikten način, kot pa z »hudo krvjo«, katera je v športu še kako pogosta.

V športnih situacijah se tako vodenje skupine nanaša na procese odločanja, na tehnike motiviranja, dajanja povratnih informacij, ustvarjanje medsebojnih povezav in skupno usmerjanje skupine. Pri tem mora vodja oziroma učitelj vedeti, kam je skupina usmerjena, namenjena, poznati mora cilje skupine, jim dajati prava navodila in uporabljati pripomočke, ki bodo pripomogli k doseganju zastavljenega cilja. Vodenje je prav tako poglobitveni element uspešne vzgoje in izobraževanja (Brajša, 1993) in je medosebni proces, ki zahteva veliko neposredne interakcije s športniki (Tušak in Tušak, 2003).

1.4.2 KAJ JE KONFLIKT

Konflikt je vsaka situacija, v kateri udeleženci nimajo istega mnenja in kjer obstaja možnost poslabšanja odnosa med udeleženci. Je tudi stanje, ko stvari ne potekajo optimalno, zato tako stanje sili v odzivanje in terja spremembe. Res je, da lahko predstavlja nevarnost, hkrati pa tudi priložnost za razvoj posameznikov, odnosov z drugimi in celotne klime v skupini. Samo od udeležencev v konfliktu je odvisno, ali ga bodo uporabili za ustvarjanje ali pa za uničevanje (Kajtna in Jeromen, 2007).

1.4.3 TIPI KONFLIKTOV

Konflikti so posebna vrsta frustracij. O njih govorimo, ko na nas delujejo motivi, ki se med seboj izključujejo. V konfliktu je lahko več možnih ciljev, ki bi zadovoljili isto potrebo, mi pa se ne moremo odločiti med njimi. Torej lahko rečemo, da so konflikti frustrirajoče in izbirajoče situacije, na nas pa je, da jih rešimo čim hitreje in brez večjih posledic.

Glede na vrednost ciljev v konfliktu, razlikujemo 3 vrste konfliktnih situacij (Musek in Pečjak, 1995):

- približevanje – približevanje (+ +):
Kadar se človek odloča med dvema pozitivnima motivoma, ki sta enako zaželena, vendar nezdružljiva (npr. izbira med kinom ali gledališčem)
- Izogibanje – izogibanje (- -):
Človek se mora odločiti za enega od negativnih motivov, na žalost pa sta oba nezaželjena (plačaj takoj, ali greš k sodniku za prekrške)
- Približevanje – izogibanje (+ -):
Ambivalentni cilji imajo pozitivno in negativno valenco (npr. pojediti sladico in s tem prekršiti dieto)

1.4.4 REŠEVANJE KONFLIKTOV

Komunikacija je edino pravo orodje za reševanje konfliktov. Res je, da se marsikdo lahko sklicuje na socialno ali legitimno moč, ki jo ima nad drugo osebo. Na primer trener lahko reče »tako bo, kot sem jaz rekel«, prav tako starši, saj oni plačujejo za treninge ali tekmovanja. Avtoriteta na tak način pa sigurno ne obrodi uskladitve interesov, temveč pri sogovorniku izzove jezo, sovražnost, ponižanje, odpor, nemoč, strah, zaskrbljenost in kljubovanje. V resnici je najboljša rešitev situacije dobra informacija, pravi odnos ter strokovnost udeležencev v konfliktni situaciji.

Če na primer otrok pred smučanjem začne jokati, imamo več možnosti, kako reagirati. Nekateri bi zadevo preslišali in mu rekli, da to ni nič takega in naj se že spusti po bregu, da moti ostale s svojim jokom in podobno. Druga možnost pa je, da mu prisluhnemo (ponavadi je že to dovolj), se z njim pogovorimo, izvemo kaj ga muči ali kaj ga je prestrašilo, in nato pogosto brez problemov nadaljujemo učenje.

Za reševanje konflikta imamo ponavadi tri možnosti. Lahko **spremenimo mnenje osebe s katero smo v konfliktu**, lahko **spremenimo svoje mnenje** ali pa **okolje** samo. Ker nobena od rešitev ni idealna, je najbolje kombinirati vse tri rešitve in s tem pristopiti k rešitvi z malo širšega zornega polja.

V dani situaciji je potrebno ravnati premišljeno in strokovno. Ne smemo povzročati še dodatne napetosti in skušati moramo konflikt rešiti po mirni poti, kljub temu, da se sogovornik ne obnaša tako. Upoštevati je treba vse spretnosti dobrega komuniciranja, uporabljati »jaz sporočila« in tehniko aktivnega poslušanja, ki se pogosto uporablja po jaz stavkih. »**Jaz stavki**« imajo stalno strukturo. Uporabljamo jih takrat, ko želimo sogovorniku nekaj pojasniti, kažejo na sprejemanje odgovornosti in odprtost v komunikaciji. Na začetku navedemo konkretno vedenje, potem konkretne posledice le tega in na koncu čustvo, ki ga je to vedenje povzročilo. Seveda se je težko privaditi uporabi besed »jaz mislim, moje mnenje in moje želje«, saj s tem povsem razkrijemo svoja čustva in sebe, pa čeprav takšna struktura stavkov ni mišljena kot napad (Gordon, 2003, v Kajtna in Jeromen, 2007).

Tudi Balentova (1997) v svojem članku pravi, da jaz stavki razkrivajo psihodinamiko sporočila. Učenci z njimi prevzamejo odgovornost za svoja čustva in dejanja, brez, da bi jih učitelji ob tem vrednotili, prav tako pa v obratni smeri. Sprememba v odnosu je zato mogoča in mu obenem ne škodi, saj jaz stavki vedno izražajo le objektivno stanje. Pri **aktivnem poslušanju** poznamo tri stopnje in dva dodatna pogoja. Začeli naj bi s poslušanjem, prikimavanjem in pritrjevanjem. S tem naj bi sogovorniku pokazali, da se zanj zanimamo in mu dali čas za pojasnitev svojega stališča. Prvi stopnji sledi parafraziranje, kjer povzamemo njegove besede in s tem dosežemo, da nam ta še dodatno pojasni dano situacijo, problem. Na koncu uporabimo metodo spraševanja, kar pripelje pogovor na nove teme in lahko že na iskanje rešitve situacije. Ne pozabimo, da moramo poleg zgoraj naštetega seveda pokazati zanimanje, ter se odzivati prav tako na nebesedni ravni. S pisanjem sporočila na mobitel med samim pogovorom sigurno ne delujemo prav resno. Zavedati se moramo, da si ljudje v pogovoru najbolj zapomnimo začetek in konec, srednji del pa radi pozabimo, zato ima velik pomen sprostitev in miren vstop v pogovor. Bodimo pripravljeni poslušati osebo do konca, saj ji s tem pokažemo spoštovanje. Prav tako pa bodimo pripravljeni narediti kompromis - stopimo sogovorniku naproti in tako v dani situaciji ne bo ne zmagovalca, ne poraženca, saj bosta oba nekaj pridobila in nekje popustila (Gordon, 2003, v Kajtna in Jeromen, 2007).

Možnosti nastanka konfliktov se pri športni vzgoji ali učenju smučanja na terenu zaradi specifične narave dela lahko še stopnjujejo. Učitelji športne vzgoje se pri

svojem delu pogosto srečujejo z nedisciplino, s pretirano razposajenostjo, z neupoštevanjem navodil, z neopravičenim izostajanjem, nemotiviranostjo učencev, za učence potencialno nevarnimi situacijami oz. aktivnostmi, kar lahko vodi v konfliktno situacije. Res je, da pouk športne vzgoje, učenje smučanja ali trening katerega koli drugega športa ni tako formalen kot ostali predmeti v šoli, kjer je potrebno mirno sedeti v klopeh. Kljub temu pa bolj svobodno gibanje pri fizični aktivnosti na prostem ali v telovadnici nikakor ne sme biti razlog, da bi se ustvarjale situacije, ki vodijo v konflikte (Štihec, 1994).

Štihec, Bežek, Videmšek in Karpljuk (2004) so proučevali metode reševanja problemov v nekaterih naključno izbranih slovenskih osnovnih šolah. Potrdili so hipotezo, da učitelji uporabljajo različne metode za reševanje problemov in prav tako drugo, da pri reševanju konfliktov le ti niso dosledni, ter da uporabljajo različne pristope v podobnih situacijah med različnimi učenci. Vendar pa na žalost z menjavanjem metod samo povzročajo zmedenost pri učencih, ki tako nikoli ne vedo, kakšne omejitve veljajo kakšen dan. To ni iskren demokratičen pristop, kjer bi učitelj resnično upošteval in spoštoval učenčeve potrebe (Bežek, 2000). V raziskavi naj bi učitelji v večini primerov uporabljali avtoritativni pristop (vztrajanje pri svojem), čeprav stroka zagovarja demokratičnega, pri katerem pride do sodelovanja med učenci in učiteljem. Zelo redko naj bi se učitelji odločali za kompromis in s tem skušali z učenci najti skupno pot. Popuščanje, kot zadnja možnost pri reševanju problemov, pa v njihovi raziskavi pravzaprav med učitelji sploh ni bila v uporabi.

Kako učitelj pristopi k reševanju problemov, se razlikuje tudi od učenca do učenca. Metoda, ki v nekem razredu odlično deluje, spet v sosednjem razredu oziroma pri drugem učencu nima zelenega učinka. Za katero metodo oziroma pristop se bo učitelj odločil, je odvisno od njega samega, njegovih lastnosti, razpoloženja, pa tudi od učencev, okolja in od dane situacije. Resnica je, da ne poznamo pisanega pravila. Naše delo je torej nenehno iskanje najboljših, najprimernejših in najuspešnejših rešitev. Mogoče je res, da zato naše delo ni dolgočasno, čeprav se situacije od časa do časa tudi ponavljajo, zagotovo pa lahko trdimo, da je za dobrega učitelja potrebno imeti veliko mero intuicije in občutek za delo z otroki.

1.5 PROBLEM, CILJI IN HIPOTEZE

Ko govorimo ali razmišljamo o smučanju otrok, si predstavljamo zabavo na snegu, igro v zimski idili, kričanje, užitek in smeh. Poznavanje tehnike smučanja in dobra demonstracija sta za učitelja gotovo ena temeljnih pogojev, da lahko otroka pripelje do zelenega cilja - nista pa zagotovilo. Učitelj mora poznati tudi pot. Vedeti mora, kako ga bo do tega pripeljal, na kakšen način, s kakšno metodo. Šele po teh znanjih ločimo dobrega učitelja, trenerja, ustvarjalnega praktika od dobrega smučarja, ki »stvar« pozna in »like« obvlada (Pišot idr., 2000).

Poleg poznavanja poti učenja, izvajanja delovnih nalog ter usmerjanja otrok, se vsak učitelj med svojim delom spopada z različnimi situacijami – med njimi tudi konfliktnimi. Na kakšen način jih bo rešil je odvisno od učitelja do učitelja, od spola, izobrazbe, delavnih izkušenj predvsem pa občutka za delo z otroci. Pri vsem zgoraj naštetem pa je najbolj važno to, da si otrok po končanem tečaju zapomni smučanje kot nekaj zabavnega, kot možnost preživljanja zimskega časa na aktiven in zabaven način, na druženje s prijatelji in novo izkušnjo, pri kateri je bil uspešen - na svoj način.

V nalogi smo želeli ugotoviti, s kakšnimi problemi se srečujejo učitelji smučanja, kateri med njimi so najpogostejši in najmanj prijetni ter na kakšen način in na podlagi česa izbirajo metodo za reševanje konfliktnih situacij. Ugotavljali bomo tudi ali obstajajo razlike v reševanju konfliktov glede na spol in usposobljenost učitelja. Prav tako bomo ugotavljali, kako pogosto učitelji uporabljajo igro in učne pripomočke kot učno obliko ali eno od možnosti dvigovanja motivacije pri otroku, ki je že obupal, ter kdaj se razjezijo in kako reagirajo ob tem.

Glede na predmet in problem raziskave smo si postavili naslednje **cilje**:

- Analizirati usposobljenost učiteljev smučanja, ki poučujejo otroke.
- Analizirati konfliktnih situacij, do katerih lahko pride pri učenju smučanja
- Ugotoviti, v kolikšni meri učitelji smučanja uporabljajo igro ter učne pripomočke pri učenju smučanja otrok.
- Ugotoviti, s kakšnimi težavami se pogosto srečujejo ter katera od njih je najbolj problematična.

- Ugotoviti razlike med načini motiviranja dečkov in deklic ter na podlagi česa se odločajo o motivacijskih sredstvih.
- Ugotoviti, kakšne so želje otrok glede spola učitelja smučanja.
- Ugotoviti, kdaj učitelji najpogosteje izgubijo potrpljenje in kako reagirajo ob tem

Na podlagi zgoraj opredeljenih ciljev pa smo postavili **hipoteze**, katere nameravamo v nadaljevanju preko anketnega vprašalnika tudi preveriti.

H1: Reševanje konfliktnih situacij se razlikuje glede na spol učitelja.

H2: Reševanje konfliktnih situacij se ne razlikuje glede na usposobljenost učitelja.

H3: Dečki si pri poučevanju smučanja želijo učitelja, deklice pa učiteljico.

2. METODE DE LA

2.1 PREIZKUŠANCI

Vzorec predstavljajo otroci udeleženi v različnih šolah smučanja na slovenskih smučiščih v Kranjski Gori, na Kobli in na Rimskem Vrelcu. Skupaj je vprašalnik izpolnilo 61 otrok, od tega 30 fantov in 31 deklet. Od njih je bilo 21 predšolskih, ki še niso dopolnili 6 let, ostali pa so bili stari največ 11 let, ($M=7,34$).

Prav tako je bilo v raziskavo vključenih tudi 22 njihovih učiteljev v starosti od 17 do 32 let ($M=22,72$). Med njimi je bilo 11 moških in prav toliko žensk, tako za otroke kot za učitelje pa so bili izdelani različni vprašalniki.

2.2 PRIPOMOČKI

Sestavili smo dva vprašalnika, in sicer enega za otroke, kjer so bila vprašanja vezana na potek tečaja, uporabo pripomočkov, uporabo igre ter na reagiranje njihovega učitelja ob konfliktni situaciji. Drugi vprašalnik pa je bil namenjen učiteljem, v katerem so tudi sami ocenjevali pogostost uporabe igre, pripomočkov, motivacijskih sredstev, navajali težave, s katerimi se pogosto srečujejo ter načine reagiranja oziroma odpravljanja teh težav.

Vprašalnik za otroke je vseboval naslednje spremenljivke:

- spol njihovega učitelja smučanja in želeni spol v prihodnje,
- uporaba pripomočkov,
- najljubši in najmanj zaželeni pripomoček,
- vrsta ogrevanja,
- uporaba igre,
- ob kakšni konfliktni situaciji učitelj izgubi potrpljenje ter kako reagira ob tem.

Vprašalnik za učitelje pa je vseboval naslednji sklop vprašanj:

- stopnja usposobljenosti,
- želena starostna skupina otrok,
- pogostost uporabe pripomočkov,
- pogostost uporabe igre kot učne oblike,
- težave s katerimi se srečujejo ob učenju smučanja otrok,
- najtežje rešljiva oziroma najmanj zaželena težava,
- vrsta motivacijskih sredstev uporabljena pri dečkih in pri deklicah,
- na podlagi česa izbirajo metode za reševanje težav,
- kako bi motiviral otroka, ki ne želi smučati.

2.3 POSTOPEK

Anketne vprašalnike smo direktno posredovali učiteljem smučanja različnih slovenskih klubov (društev) in njihovim učencem po smučiščih Kobla, Rimski vrelec in Kranjska Gora. Mlajšim otrokom so pri izpolnjevanju pomagali njihovi starši ali starejše osebe.

Podatke smo obdelali s statističnim programom SPSS 17. Izračunali smo frekvence in kontingenčne tabele. Za izračun smo uporabili podprograma FREQUENCES in CROSSTABS na ravni 5% tveganja. Statistično značilne povezave pa smo ugotavljali s Hi^2 testom oziroma koeficientom kontingence ter razlike z Anovo.

3. REZULTATI

3.1 VPRAŠALNIK - UČITELJI

Na podlagi zastavljenih ciljev in na podlagi anketnega vprašalnika, ki ga je izpolnilo 22 učiteljev smučanja, ki so poučevali smučanje na smučiščih Rimski Vrelec, Kobla in Kranjska Gora, smo dobili sledeče rezultate, ki jih predstavljamo v nadaljevanju diplomskega dela. Rezultati so predstavljeni po posameznih vprašanjih iz anketnega vprašalnika.

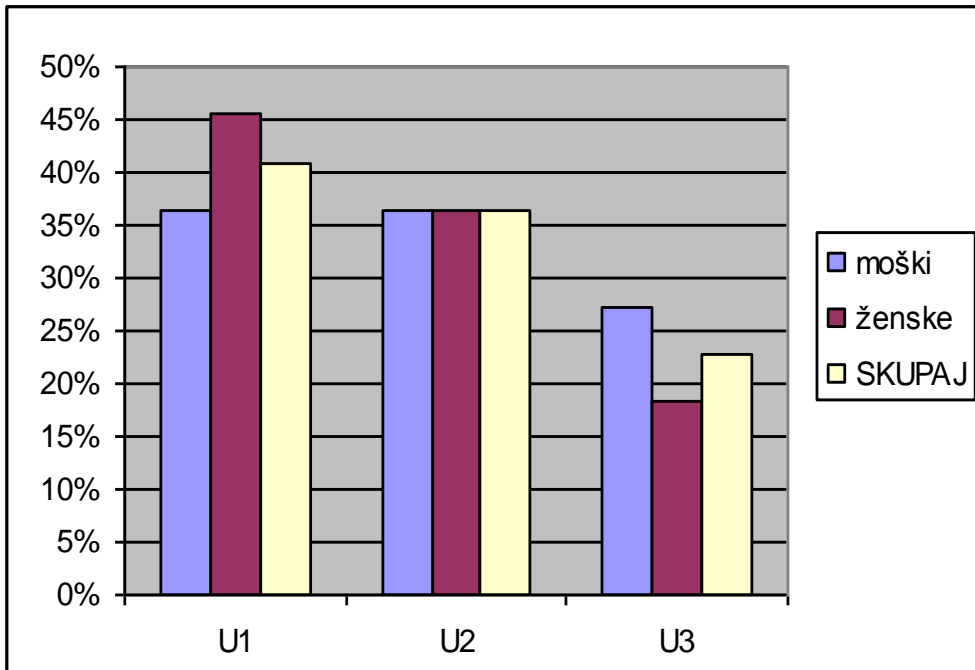
1. SPOL, STAROST IN KRAJ UČENJA

V vprašalnik smo zajeli 22 učiteljev smučanja iz slovenskih smučišč Rimski Vrelec, Kobla in Kranjska Gora, kateri so poučevali prav tako anketirane otroke. Od tega je bilo 11 moških in 11 žensk v starosti od 17 do 32 let.

2. KATERI NAZIV IMATE? (U1, U2, U3, trener)

Najprej smo jih vprašali po nazivu, saj nas je zanimalo, kakšna je usposobljenost učiteljev smučanja, ki poučujejo otroke.

Ugotovili smo, da je med učitelji smučanja največ takih, z najnižjo izobrazbo, torej so učitelji smučanja 1. stopnje, U1 (40,9%). Med njimi je 36,4% moških in 45,5% žensk. Takoj na drugem mestu so učitelji smučanja 2. stopnje, U2 (36,4%), pri katerih je bil enak odstotek tako moških kot žensk in najmanj je učiteljev smučanja 3. stopnje, U3 (22,7%) z 27,3% moških in 18,2 % žensk.

Slika 5. Usposobljenost učiteljev smučanja v povezavi s spolom.

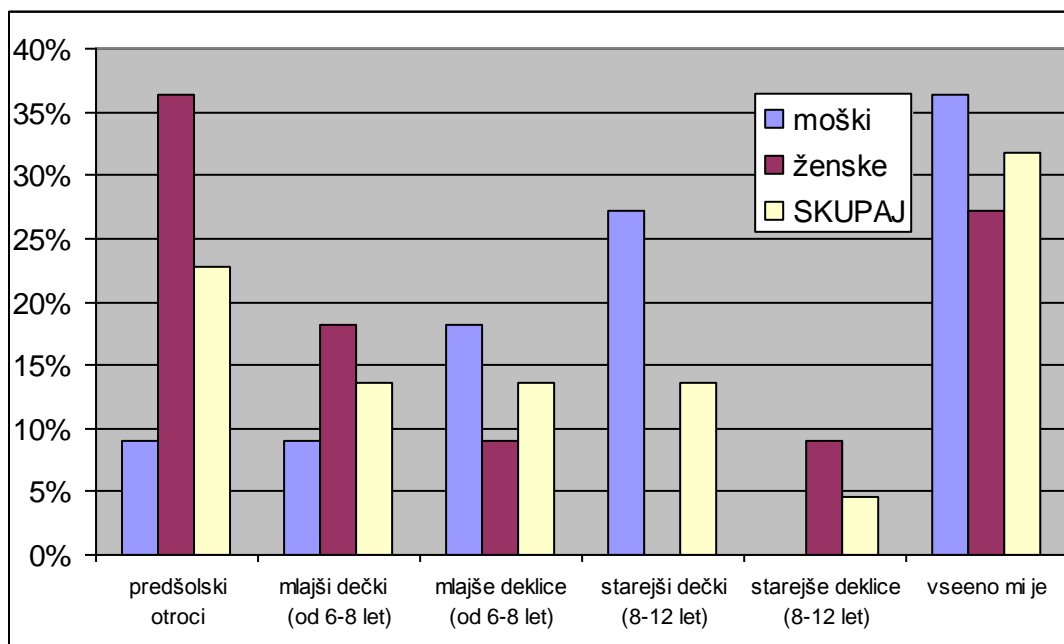
Koeficient kontingence = 0,118

Statistično značilna povezava = 0,856

Prav tako smo ugotovili, da ne obstaja statistično značilna povezava med spolom in usposobljenostjo slovenskih učiteljev smučanja, kljub temu, da v našem vzorcu z naraščanjem stopnje usposobljenosti pada predvsem število ženskih predstavnic v tem poklicu.

3. KATERE OTROKE BI IZBRALI V SVOJO SKUPINO, ČE BI LAHKO IZBIRALI?

Pri naslednjem vprašanju so imeli učitelji na izbiro 6 možnih odgovorov, ki so se nanašali na spol in starostno skupino otrok. Med njimi so si izbrali najljubšo skupino, po njihovem mnenju verjetno najmanj težavno skupino, s katero bi radi delali v prihodnjič.

Slika 6. Prikaz učiteljeve izbire skupine otrok glede na njihov spol in starost.

Koeficient kontingence = 0,481

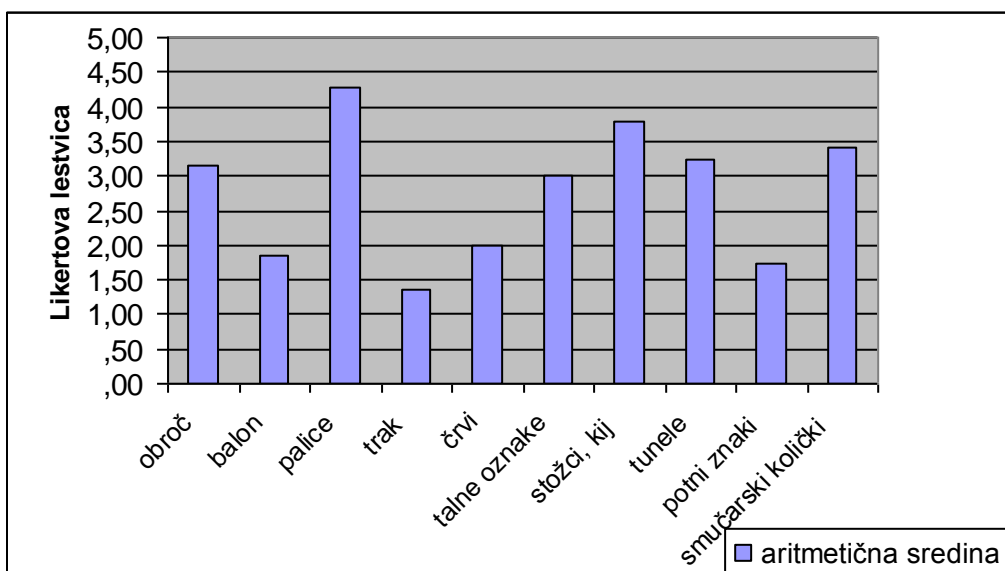
Statistično značilna povezava = 0,251

Po pregledu Slike 6 vidimo, da je na splošno večini učiteljev vseeno, koga dobijo v skupino, kar je pohvalno oziroma kaže na njihovo samozavest in zaupanje v svoje sposobnosti. Hkrati smo ugotovili, da v tem primeru tudi povezava ni statistično značilna - torej ne moremo trditi, kdo ima koga raje. Če pa sicer rezultate pogledamo glede na spol, vidimo, da bi se v našem primeru učiteljice ženskega spola najraje odločile za predšolske otroke (36,4%), nato mlajše dečke (18,2%) in šele na tretjem mestu mlajše ali starejše deklice (9,1%). Pri moških učiteljih pa je ravno obratno. Njihova prva izbira bi bili starejši dečki (27,3%), zanimivo pa je tudi to, da bi izbrali mlajše deklice (18,2%) pred mlajšimi dečki in predšolskimi otroki (9,1%). Tudi v tem

primeru si prav nobeden od učiteljev ne bi izbral starejših deklic. Podobno torej kot pri učiteljicah.

4. KAKO POGOSTO UPORABLJATE NASLEDNJE PRIPOMOČKE?

V naslednjem vprašanju nas je zanimalo, kako pogosto učitelji uporabljajo naslednje pripomočke. Na izbiro so imeli 10 pripomočkov: obroči, baloni, palice, trak, črvi, talne oznake, stožci in kiji, tuneli, potni znaki in smučarski količki. Ocenili so jih z ocenami od 1 do 5 (1-ne uporabljam, 2-redko, 3-včasih, 4-pogosto, 5-redno uporabljam), rezultati pa so bili sledeči.

Slika 7. Pogostost uporabe pripomočkov.

Na Sliki 7 vidimo, da so učitelji ocenili, da najpogosteje uporabljajo kot učni pripomoček palice (4,27), na drugem mestu so stožci in kiji z oceno 3,77, ter na tretjem smučarski količki (3,41). V nadaljevanju jim sledijo tuneli, obroči in talne oznake, katere naj bi po trditvah uporabljali le včasih. Redko ali nikoli pa učitelji uporabljajo balone, trak, črve in potne znake.

5. KAKO POGOSTO UPORABLJATE IGRO S SMUČMI KOT UČNO OBLIKO?

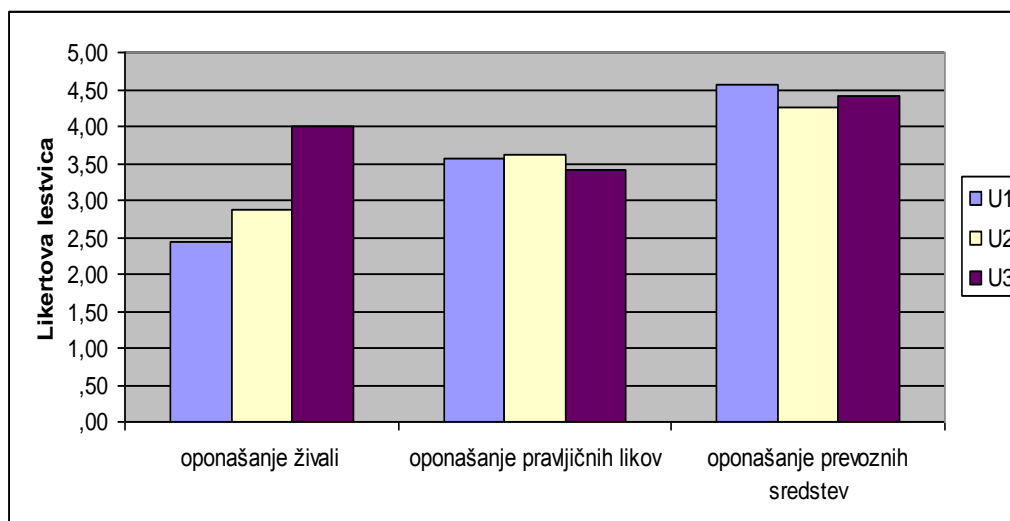
V naslednjem vprašanju nas je zanimalo, kako pogosto učitelji uporabljajo igro na snegu (s smučmi na nogah), kot učno obliko in ne kot del ogrevanja. Vsako igro oziroma pogostost uporabe igre so ocenili z ocenami od 1-5.

Tabela 1

Razlike med uporabo različnih vrst iger, kot učnih oblik glede na usposobljenost učitelja

Vrsta igre	naziv	M	SD	F	Sig(F)
Oponašanje živali	U1	2,44	1,01	3,232	,062
	U2	2,88	1,25		
	U3	4,00	1,00		
Oponašanje pravljичnih bitij	U1	3,56	,88	,086	,918
	U2	3,63	,92		
	U3	3,40	1,14		
Oponašanje prevoznih sredstev	U1	4,56	,73	,291	,751
	U2	4,25	1,04		
	U3	4,40	,55		

Legenda: M – aritmetična sredina; SD – standardna deviacija; F – vrednost F-koeficienta ; Sig(F) – statistična značilnost(F)

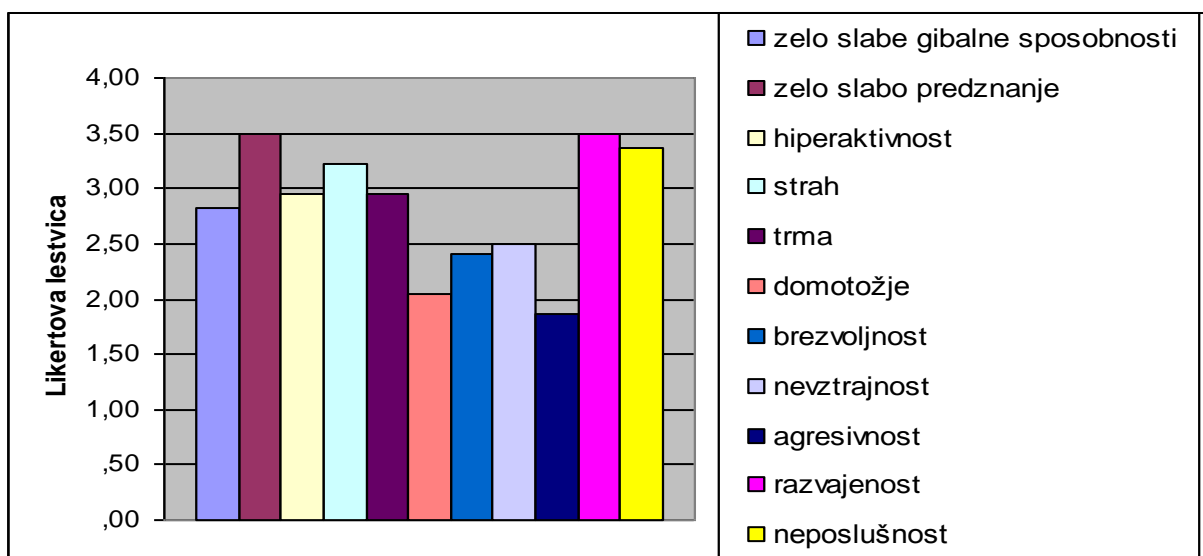

Slika 8. Prikaz povprečnih vrednosti pogostosti uporabe različnih vrst iger glede na usposobljenost učitelja.

Iz Slike 8 lahko razberemo, da učitelji vse vrste iger s smučmi uporabljajo pogosto, če že ne redno. Le pri igrah oponašanja živali opazimo malenkostno odstopanje učiteljev prve in druge stopnje, hkrati pa ugotavljamo (Tabela 1), da kljub temu ne obstajajo statistično značilne razlike med usposobljenostjo učiteljev smučanja in uporabo igre na snegu med samim učenjem smučanja.

6. S KAKŠNIMI TEŽAVAMI SE POGOSTO SREČUJETE PRI UČENJU SMUČANJA OTROK?

Ker se zavedamo, da pri učenju smučanja dobimo v skupino različno vzgojene in telesno ter gibalno razvite otroke, prihaja do raznovrstnih težav. V anketnem vprašalniku smo zato učitelje smučanja prosili, da zopet označijo na Likertovi lestvici od 1 do 5, kako pogosto se srečujejo s spodaj naštetimi težavami.

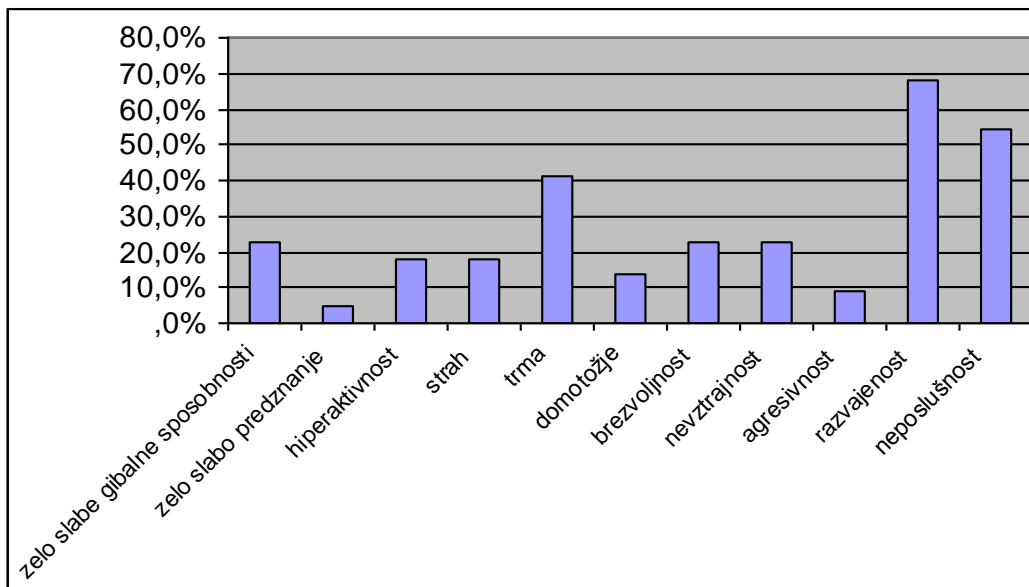

Slika 9. Pogostost pojavljanja težav, s katerimi se srečujejo učitelji smučanja.

Iz Slike 9 lahko razberemo, da se učitelji smučanja najbolj pogosto srečujejo z razvajenostjo in slabim predznanjem, kjer je povprečna ocena učiteljev na Likertovi lestvici 3,5. Po pogostosti pojavljanja jima sledijo neposlušnost (3,36), strah (3,23) ter hiperaktivnost in trma z ocenama 2,95. Tudi slabe gibalne sposobnosti (2,82), nevztrajnost (2,5) in brezvoljnost (2,41) se vrtijo nekje v srednjih vrednostih. Najmanj pogosto pa učitelji smučanja trdijo, da se srečujejo z agresivnostjo in domotožjem.

7. KATERA OD SPODAJ NAŠTETIH TEŽAV VAM PREDSTAVLJA NAJVEČJE BREME, OVIRO, S KATERO SE NAJTEŽJE SPOPADATE?

Pri naslednjem vprašanju smo želeli, da učitelji izmed 10. navedenih, obkrožijo 3 težave, katere njim predstavljajo največje breme oziroma se z njimi najtežje spopadajo.

Slika 10. Razporeditev težav, ki učiteljem predstavljajo največje breme.

Na Sliki 10 vidimo, da učiteljem smučanja na splošno predstavlja največjo težavo razvajenost (68,2%), nato neposlušnost (54,5%) in na tretjem mestu trma (40,9%). Prav tako je kar 22,7% vseh anketiranih določilo za največjo težavo nevztrajnost, brezvoljnost in zelo slabe gibalne sposobnosti. Hiperaktivnost in strah predstavljata hudo breme 18,2% učiteljem, na zadnjem mestu pa srečamo domotožje (13,6%), agresivnost (9,1%) in slabo predznanje (4,5%).

8. V KAKŠNI MERI UPORABLJATE NASLEDNJA SREDSTVA PRI MOTIVIRANJU DEČKOV?

Pri naslednjem vprašanju smo učiteljem zopet dali na izbiro 10 sredstev, katere lahko uporabljajo za motiviranje otrok ter jih prosili, da nam obkrožijo pogostost uporabe le teh pri motiviranju dečkov po ocenjevalni lestvici Likertovega tipa. Rezultate smo

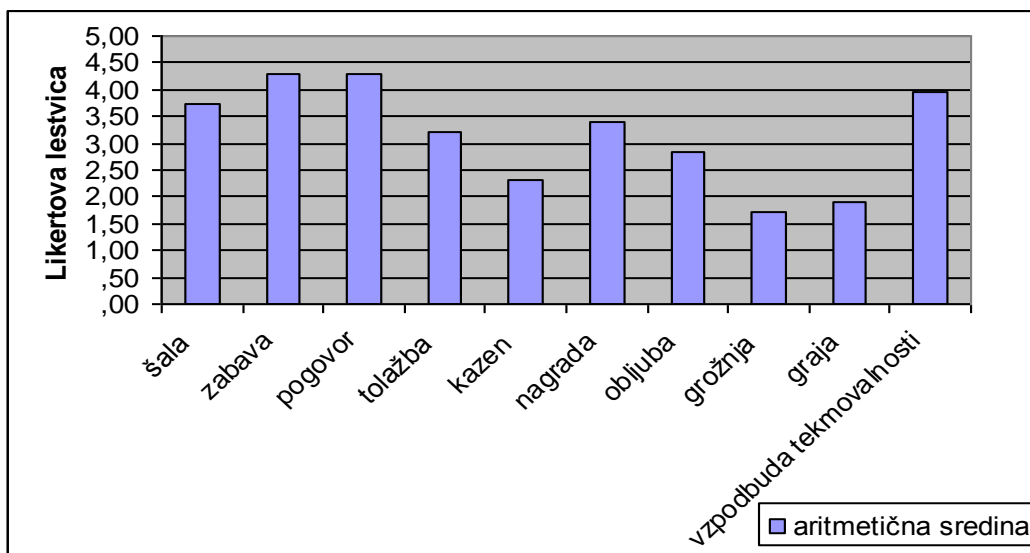
namreč želeli primerjati z rezultati naslednjega vprašanja, kjer nas je zanimalo, kako motivirajo deklice.

Tabela 2

Razlike v uporabi različnih motivacijskih sredstev pri dečkih glede na usposobljenost učiteljev smučanja

Sredstvo motivacije	naziv	M	SD	F	Sig(F)
šala	U1	3,78	,83	,089	,915
	U2	3,63	1,06		
	U3	3,80	,45		
zabava	U1	3,89	,78	2,142	,145
	U2	4,50	,54		
	U3	4,60	,89		
pogovor	U1	4,00	,87	1,755	,200
	U2	4,75	,46		
	U3	4,00	1,41		
tolažba	U1	2,89	1,45	,443	,649
	U2	3,50	1,51		
	U3	3,40	1,14		
kazen	U1	2,56	1,51	1,323	,290
	U2	1,75	1,04		
	U3	2,80	1,1		
nagrada	U1	3,22	1,09	,317	,732
	U2	3,63	1,06		
	U3	3,40	,89		
obljuba	U1	3,22	,97	1,024	,378
	U2	2,38	1,19		
	U3	2,80	1,64		
grožnja	U1	2,33	1,23	3,222	,062
	U2	1,25	,71		
	U3	1,40	,55		
graja	U1	1,89	,93	,090	,915
	U2	2,00	,93		
	U3	1,80	,45		
vzpodbuda tekmovalnosti	U1	3,56	,88	1,132	,343
	U2	4,13	1,36		
	U3	4,40	,89		

Legenda: M – aritmetična sredina; SD – standardna deviacija; F – vrednost F-koeficienta ; Sig(F) – statistična značilnost(F)

Slika 11. Prikaz pogostosti uporabe različnih sredstev za motiviranje dečkov.

Iz Slike 11 in Tabele 2 lahko razberemo povprečne ocene učiteljev. Le ti namreč trdijo, da dečke največkrat motivirajo s tem, da jih zabavajo, da se z njimi pogovorijo (4,27) ali pa z vzpodbujanjem tekmovalnosti, ki je pri dečkih v teh letih še kako pomembna. Tudi šala s povprečno oceno 3,73, nagrada (3,41), tolažba (3,23) in obljava (2,82) so včasih ali pogosto v uporabi. Redko ali nikoli pa učitelji uporabljajo za vzpodbujanje motivacije pri dečkih grožnjo (1,73), grajo (1,91) ali kazen (2,32).

Pri nobenem od zgoraj naštetih motivacijskih sredstev nismo ugotovili statistično značilnih razlik med pogostostjo njihove uporabe in usposobljenostjo učiteljev smučanja.

9. V KAKŠNI MERI UPORABLJATE NASLEDNJA SREDSTVA PRI MOTIVIRANJU DEKLIC?

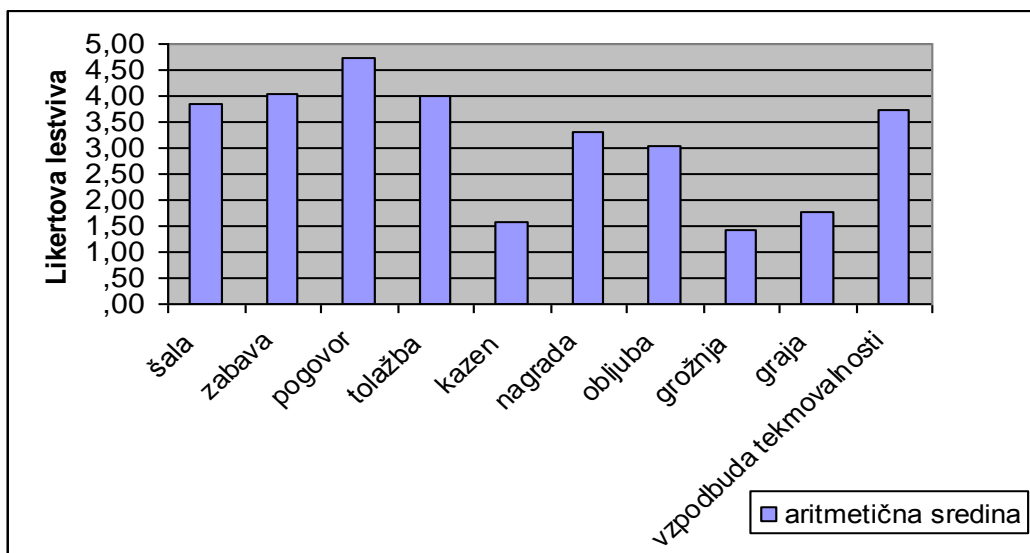
Tako, kot smo učitelje vprašali, kako pogosto in katera sredstva uporabljajo za motivacijo dečkov, smo v naslednjem vprašanju povprašali tudi, kako je pri nasprotnem spolu, torej pri deklicah. Zanimalo nas je namreč, če obstajajo razlike med načini motiviranja dečkov in deklic, oziroma ali učitelji uporabljajo različna motivacijska sredstva za deklice in dečke.

Tabela 3

Razlike v uporabi različnih vrst motivacijskih sredstev pri delu z deklicami glede na usposobljenost učiteljskega kadra

Sredstvo motivacije	naziv	M	SD	F	Sig(F)
šala	U1	3,78	,83	,784	,471
	U2	4,13	,84		
	U3	3,60	,55		
zabava	U1	3,89	,78	3,366	,056
	U2	4,50	,54		
	U3	3,60	,55		
Pogovor	U1	4,56	,53	2,613	,099
	U2	5,00	,00		
	U3	4,60	,55		
tolažba	U1	3,78	1,20	,756	,483
	U2	4,38	,92		
	U3	3,80	1,1		
kazen	U1	2,00	1,00	2,325	,125
	U2	1,25	,46		
	U3	1,40	,55		
nagrada	U1	3,56	1,24	1,639	,220
	U2	3,50	,93		
	U3	2,60	,55		
obljuba	U1	3,33	1,32	,412	,668
	U2	2,75	1,58		
	U3	3,00	,71		
grožnja	U1	1,88	,64	5,129	,017
	U2	1,13	,35		
	U3	1,20	,45		
graja	U1	2,11	1,27	1,117	,348
	U2	1,38	,74		
	U3	1,80	,84		
vzpodbuda tekmovalnosti	U1	3,50	1,2	,582	,570
	U2	3,71	,95		
	U3	4,20	1,30		

Legenda: M – aritmetična sredina; SD – standardna deviacija; F – vrednost F-koeficienta ; Sig(F) – statistična značilnost(F)

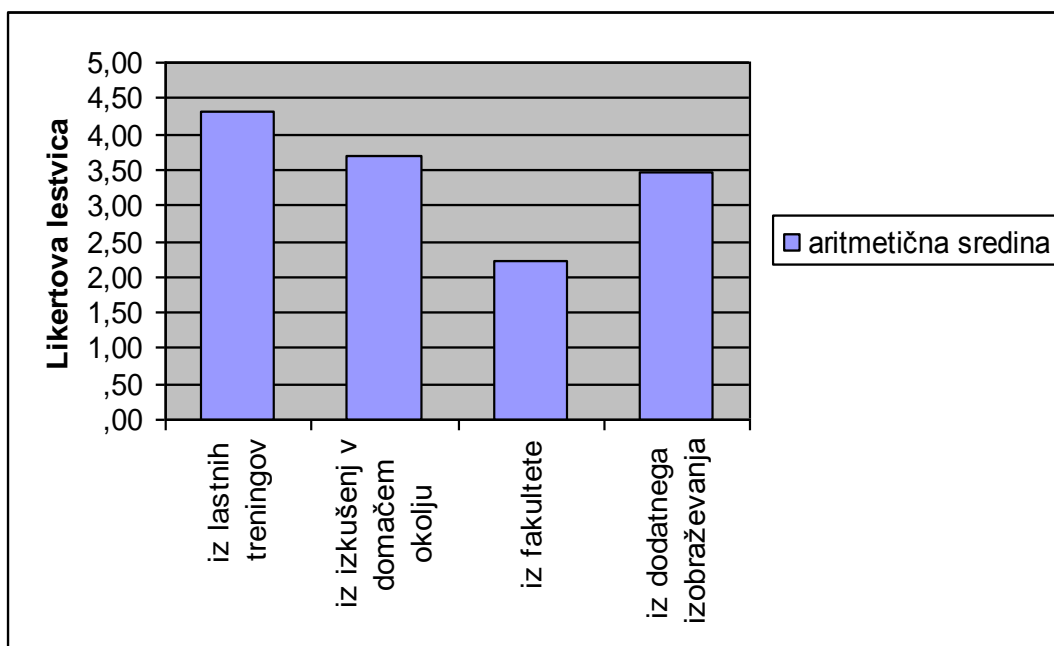
Slika 12. Prikaz povprečnih vrednosti pogostosti uporabe motivacijskih sredstev za deklice.

Iz Slike 12 lahko vidimo, da je najpogosteje kot sredstvo motivacije pri deklicah v uporabi pogovor, ki je bil ocenjen z zelo visoko povprečno oceno 4,73. Visoko na lestvici so, podobno kot pri dečkih, tudi zabava (4,05), tolažba (4,00), šala (3,86) in vzpodbuda tekmovalnosti (3,75), podobno kot pri dečkih, le tolažba je nekoliko bolj značilna za deklice kot za dečke. Zopet sta v srednjih vrednostih objuba (3,05) in nagrada (3,32), v najnižjih vrednostih pa grožnja (1,43), kazen (1,59) in graja (1,77).

V Tabeli 3 tudi lahko vidimo, da pri nobenem od zgoraj naštetih motivacijskih sredstev ne opazamo statistično značilnih razlik med pogostostjo njihove uporabe in usposobljenostjo učiteljev smučanja, razen pri grožnji ($\text{sig}=0,017$).

10. NA PODLAGI ČESA NAJPOGOSTEJE IZBERETE METODO ZA REŠEVANJE TEH PROBLEMOV?

V anketnem vprašalniku nas je zanimalo tudi na podlagi česa oziroma katerih znanj se učitelji odločajo za izbiro metode, s katero se bodo lotili problema. Zopet so imeli na izbiro 4 trditve, vsako izmed njih pa so označili po pogostosti uporabe z oceno iz lestvice Likartovega tipa.

Slika 13. Na podlagi česa si učitelji izbirajo metode za reševanje problemov.

Na Sliki 13 vidimo povprečne ocene glede izbire metode, s katero učitelji iščejo pot za rešitev nastale situacije. Velika večina izbira način reševanja problemov po lastni presoji, torej iz lastnih izkušenj in treningov. Povprečna ocena pri tem odgovoru je bila kar 4,32. Nekaj manj učiteljev si pomaga z vzorci obnašanja, reagiranja v domačem okolju (3,68) ter nekaj med njimi jih trdi, da so se dodatno izobraževali, kjer naj bi dobili primerne informacije (3,45). Šele na zadnjem mestu se znajde znanje pridobljeno na fakulteti (2,23).

11. KAKO BI MOTIVIRALI OTROKA OZIROMA KAKO BI REŠILI KONFLIKTNO SITUACIJO, KO SE LE TA ODLOČI, DA NE BO VEČ SMUČAL?

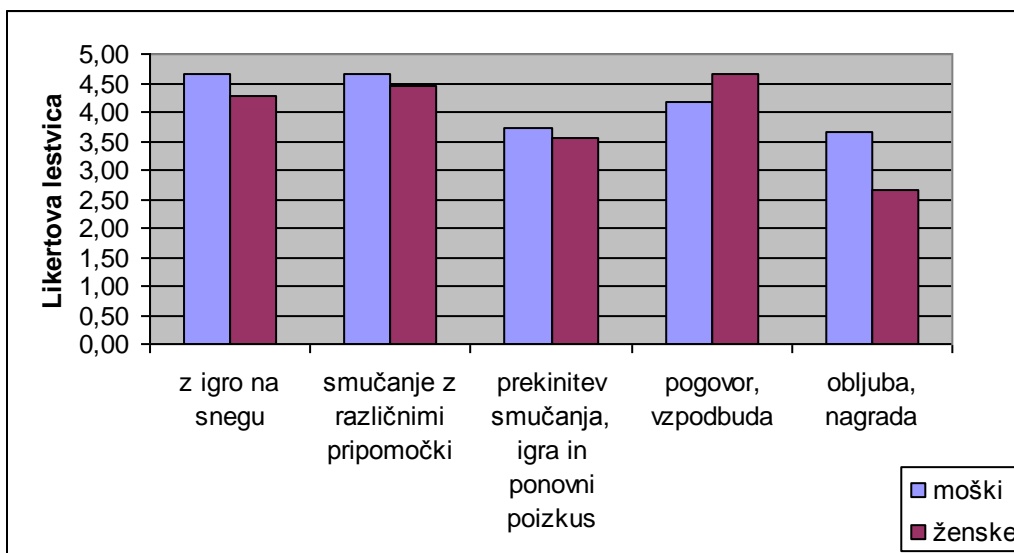
Vse učitelje smo povprašali, kako bi motivirali otroka v izbrani konfliktni situaciji, ko se sredi tečaja odloči, da ne bo več smučal. V tem primeru se moramo zavedati, da je individualno poučevanje smučanja veliko lažje kot delo s skupino, saj se takrat lahko posvetimo otroku in njegovim željam, kot učitelji skupine otrok pa smo pod velikim pritiskom, saj so njihove želje najrazličnejše. Sami moramo najti srednjo pot, takšno v kateri ne bo nihče prikrajšan oziroma oškodovan in bodo vsi imeli enake možnosti za napredek in uspeh.

Tabela 4

Razlike v uporabi različnih načinov rešitve konfliktno situacije glede na spol učitelja

Kako prepričati otroka v nadaljevanje smučanja	spol	M	SD	F	Sig(F)
z igro na snegu	moški	4,64	,67	1,356	,258
	ženska	4,27	,79		
smučanje z različnimi pripomočki	moški	4,64	,51	,500	,488
	ženska	4,45	,69		
prekinitev smučanja, igra in ponovni poizkus	moški	3,73	,91	,135	,717
	ženska	3,55	1,37		
pogovor, vzpodbuda	moški	4,18	,87	1,866	,187
	ženska	4,64	,67		
obljuba, nagrada	moški	3,64	1,12	3,781	,066
	ženska	2,64	1,29		

Legenda: M – aritmetična sredina; SD – standardna deviacija; F – vrednost F-koeficienta ; Sig(F) – statistična značilnost(F)

Slika 14. Načini reševanja konfliktnih situacij glede na spol učitelja.

V Tabeli 4 in na Sliki 14 lahko vidimo, da ni statistično značilnih razlik med načini reševanja konfliktnih situacij med moškimi in ženskami. Vsi namreč najbolj pogosto uporabijo pripomočke v namen zvišanja motivacije določenega otroka oziroma pri konfliktni situaciji (4,55). Na drugem mestu je uporaba igre (4,45), ter na tretjem pogovor in vzpodbuda (4,41). S povprečno oceno 3,64 je na predzadnjem mestu možnost prekinitve smučanja, zaposlitve z igro, in kasnejši ponovni poizkus ter šele na zadnjem mestu uporaba nagrade ali obljube (3,14).

V naši raziskavi nas je prav tako zanimalo, če se reševanje konfliktnih situacij razlikuje tudi glede na usposobljenost učiteljev smučanja.

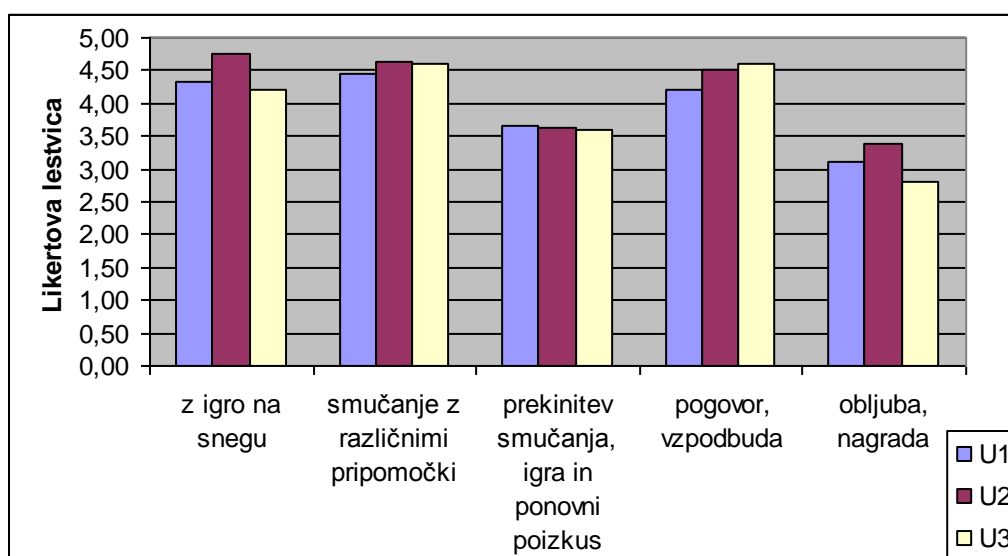
Tabela 5

Razlike v uporabi različnih načinov reševanja konfliktnih situacij v povezavi z usposobljenostjo učitelja

Kako prepričati otroka v nadaljevanje smučanja	naziv	M	SD	F	Sig(F)
z igro na snegu	U1	4,33	,71	1,065	,364
	U2	4,75	,46		
	U3	4,20	1,1		
smučanje z različnimi pripomočki	U1	4,44	,52	,205	,817
	U2	4,63	,74		
	U3	4,60	,55		

prekinitev smučanja, igra in ponovni poizkus	U1	3,67	1,12	,006	,994
	U2	3,63	1,30		
	U3	3,60	1,14		
pogovor, vzpodbuda	U1	4,22	,83	,419	,664
	U2	4,50	,93		
	U3	4,60	,55		
obljuba, nagrada	U1	3,11	1,27	,291	,751
	U2	3,38	1,6		
	U3	2,80	,84		

Legenda: M – aritmetična sredina; SD – standardna deviacija; F – vrednost F-koeficienta ; Sig(F) – statistična značilnost(F)

Slika 15. Načini reševanja konfliktnih situacij v povezavi z usposobljenostjo učitelja.

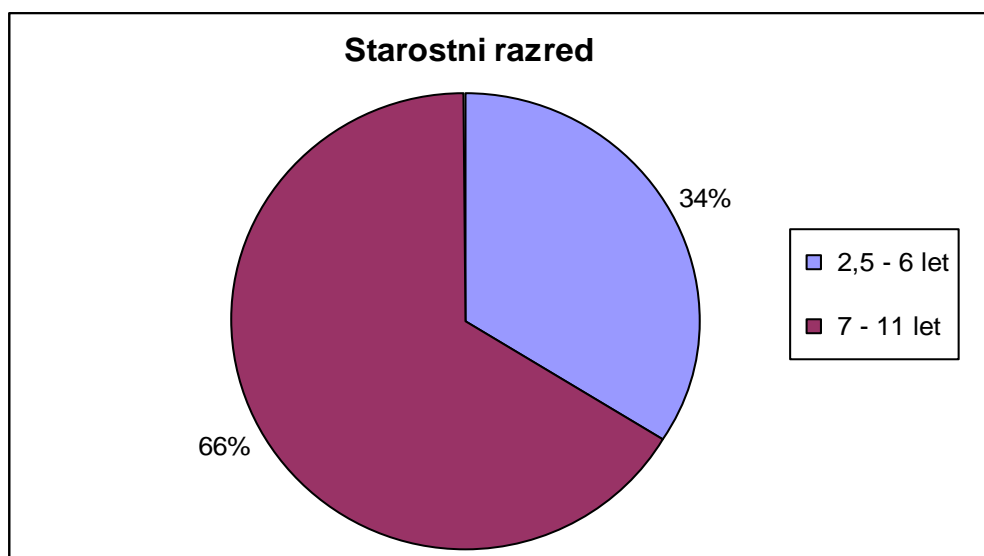
Na Sliki 15 in Tabeli 5 je prikazano, kakšne so razlike v reševanju konfliktnih situacij med učitelji z različno usposobljenostjo. Vidimo lahko, da ni statistično značilnih razlik med ravnanjem učiteljev z različno usposobljenostjo ter tudi to, da bi na splošno večina pogosto uporabila za rešitev konflikta različne pripomočke (4,55), igro (4,45) ali pogovor (4,41), s katerimi bi odvrnila pozornost otrok na kaj drugega. Pod drugo možnost bi si izbrali prekinitev smučanja (3,64) in le včasih poskušali prepričati otroka z obljobo in nagrado (3,14). Ugotovili smo, da ne obstajajo statistično značilne razlike v načinih reševanja konfliktnih situacij z usposobljenostjo učiteljev smučanja.

4.2 VPRAŠALNIK - OTROCI

Na podlagi zastavljenih ciljev in na podlagi anketnega vprašalnika, ki ga je izpolnilo 61 otrok, smo dobili sledeče rezultate, ki jih predstavljamo v nadaljevanju diplomskega dela. Rezultati so predstavljeni po posameznih vprašanjih iz anketnega vprašalnika.

1. SPOL IN STAROST

V anketni vprašalnik smo zajeli 61 otrok iz slovenskih smučišč Rimski Vrelec, Kobla in Kranjska Gora. Od tega je bilo 30 fantov in 31 deklet v starosti od 2,5 do 11 let. Od njih je bilo kar 21 predšolskih, ki še niso dopolnili 7 let, ostali pa so bili stari, kot je že zgoraj navedeno, največ 11 let.

Slika 16. Prikaz razporeditve otrok po starostnih razredih.

Na Sliki 16 lahko vidimo, kako so bili porazdeljeni otroci glede na starostni razred. 21 otrok (34%) je bilo predšolskih in 40 mlajših šolarjev (66%).

2. KDO VAS JE UČIL SMUČATI TA TEDEN IN ALI BI TUDI V PRIHODNJE IZBRALI UČITELJA ISTEGA SPOLA?

S tem vprašanjem smo želeli ugotoviti, ali je bil otrok zadovoljen s svojim učiteljem, bi po tekočem tednu obdržal istega ali ne.

Tabela 6

Koga bi izbrali za učitelja smučanja naslednjič, glede na to kdo vas je učil smučati ta teden

		Kdo vas je učil smučati ta teden	
Koga bi izbrali za svojega učitelja naslednjič		Učitelj	Učiteljica
Učitelja	odstotek	54,1	1,6
Učiteljico	odstotek	13,1	31,1

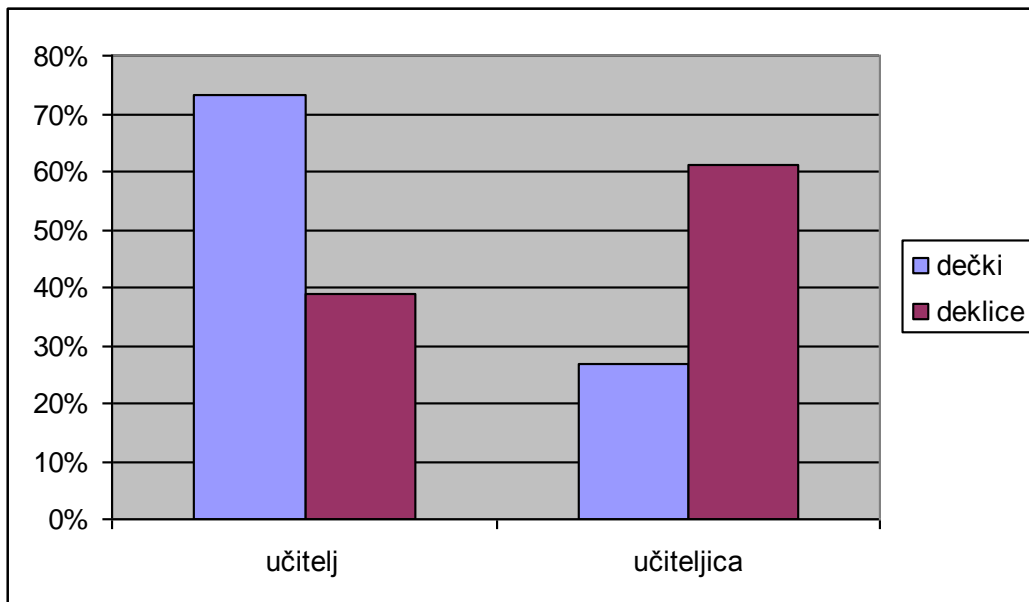
Koeficient kontingence = 0,581

Statistično značilna povezava = 0,000

Iz Tabele 6 lahko razberemo, kako bi se porazdelili otroci med učitelji po spolih naslednjič. Odgovori so bili zelo zanimivi, saj bi namreč večina otrok ohranila dosedanjega. Prav tako je bila opazna statistično pomembna povezava med prejšnjim učiteljem in željami v prihodnje. Pri učiteljici, ki je v prvem tednu učila 20 otrok, bi le eden od njih prestopil k učitelju, ter obratno, od 41 otrok, ki so bili pri učitelju, bi jih 8 menjalo in prestopilo k učiteljici. Skupno bi torej menjalo spol učitelja 9 otrok, kar je 14,75% od vseh anketiranih.

3. BI NASLEDNJIČ IZBRALI UČITELJA ALI UČITELJICO?

Z naslednjim vprašanjem smo želeli ugotoviti, ali obstaja statistično značilna povezava med spolom otroka in spolom učitelja smučanja. Predvidevali smo namreč, da si deklice pri poučevanju želijo učiteljico, dečki pa učitelja smučanja. Rezultati so bili sledeči.

Slika 17. Razporeditev želja otrok po odstotkih glede na spol učitelja smučanja.

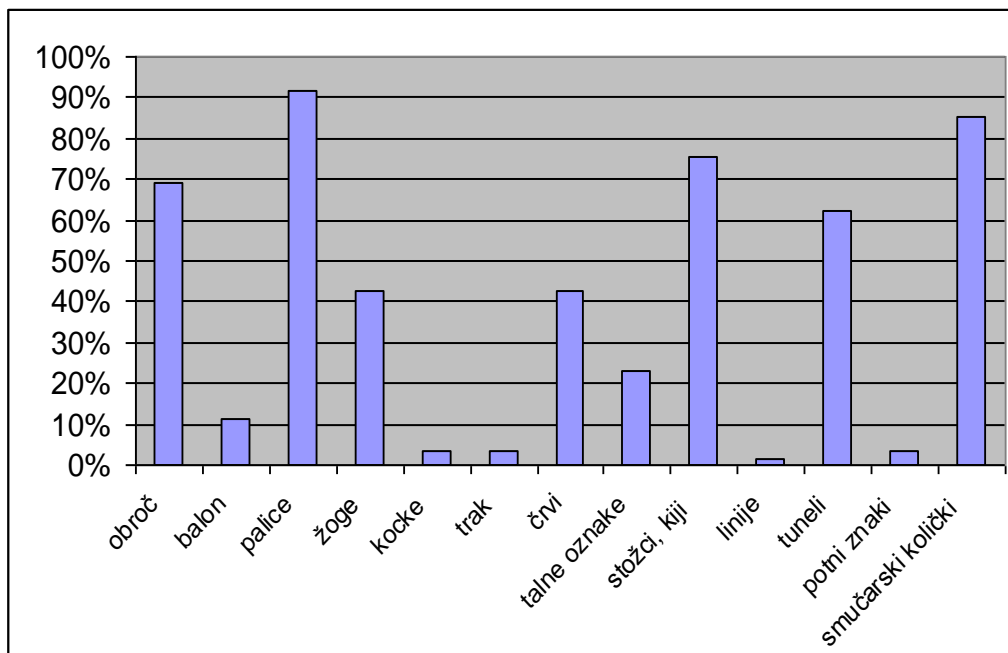
Koeficient kontingence = 0,329

Statistično značilna povezava = 0,006

Iz Slike 17 lahko razberemo, da si deklice v večini želijo učiteljico (61,3%), dečki pa učitelja (73,3%). Le 38,7% deklic in 26,7% dečkov bi se odločilo za nasprotni spol. Prav tako smo pri tem vprašanju opazili statistično značilne razlike spola učitelja s spolom otroka. Prav tako pa je se pokazalo, da je izbira spola učitelja odvisna od tega kdo je otroka že učil in kakšne izkušnje ima on z njim.

4. KATERE PRIPOMOČKE JE TVOJ UČITELJ SMUČANJA UPORABLJAL OB DELU? (možnih je bilo več odgovorov)

V nadaljevanju anketnega vprašalnika nas je zanimalo, katere pripomočke so otroci uporabljali pretekli teden med učenjem smučanja. Čeprav se zavedamo, da nimamo vedno pri roki najrazličnejših pripomočkov, nas je kljub temu zanimalo kateri izmed njih je najpogosteje v uporabi, oziroma katerega je uporabljalo največ otrok. Otroci so imeli možnost obkrožiti več odgovorov, torej vse, ki so jih že uporabljali.

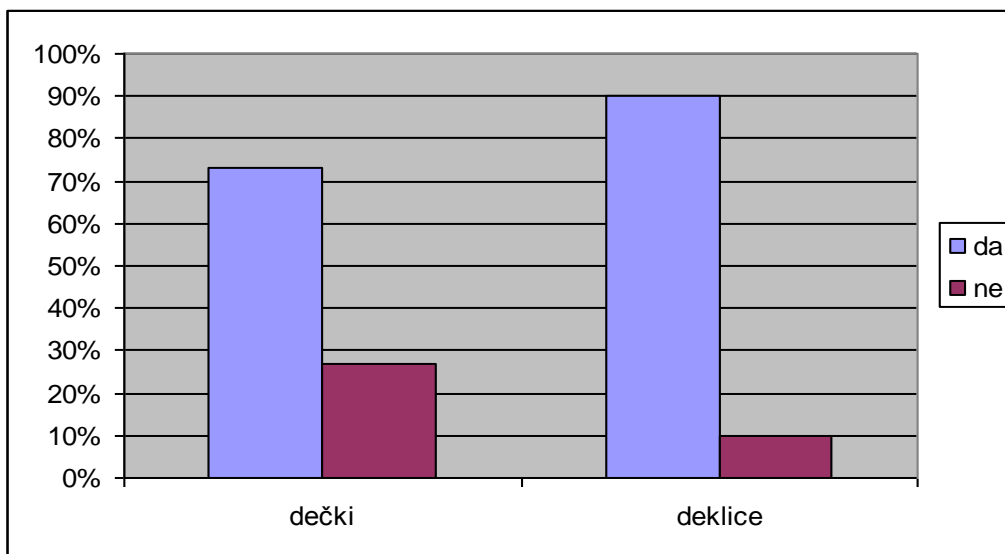

Slika 18. Pogostost uporabe smučarskih pripomočkov po odstotkih.

Pri pregledu Slike 18 je bilo ugotovljeno, da je kar 91,8% vseh otrok za pripomoček pri smučanju uporabljalo palice, 85,2% je uporabljalo smučarske količke, 75,4% stožce in kije ter skoraj 69% otrok obroče. Najmanj uporabljeni pripomočki med anketiranimi so bile linije (1,6%) in pa trakovi, potni znaki in kocke (3,3%).

5. ALI MED UČENJEM SMUČANJA RAD UPORABLJAŠ PRIPOMOČKE, SE TI ZDIJO ZANIMIVI?

Pri delu z otroki naj bi uporabljali najrazličnejše pripomočke, saj je vsaka nova situacija med učenjem smučanja dodatna motivacija za otroka. V naslednjem vprašanju nas je zato zanimalo, ali otroci resnično radi uporabljajo pripomočke, uživajo ob tem, se jim zdijo zanimivi ali so jim le odveč in raje prosto smučajo.

Slika 19. Želja po uporabi pripomočkov glede na spol.

Koeficient kontingence = 0,216

Statistično značilna povezava = 0,084

Iz Slike 19 lahko vidimo, da je večina otrok pritrdila, da radi uporabljajo pripomočke in se jim zdijo zanimivi. Med njimi je bilo več deklic (90,3%) kot dečkov (73,3%). Statistično značilnih razlik med spolom in željo po uporabi pripomočkov pa v tem primeru nismo ugotovili.

6. KATERI PRIPOMOČEK TI JE BIL NAJBOLJ VŠEČ?

Prav tako nas je v naši anketi zanimalo, kateri od spodaj naštetih pripomočkov je otrokom najbolj všeč. Odločili smo se, da bomo podatke primerjali glede na spol in starostni razred ter s tem ugotovili, če obstajajo statistično značilne razlike med vrsto pripomočka, spolom in starostnim razredom otroka.

Tabela 7

Vrsta najbolj priljubljenega pripomočka v povezavi s spolom

Vrsta pripomočka		Spol	
		dečki	deklice
obroč	odstotek	13,3	29
balon	odstotek	3,3	0
palice	odstotek	10	29
žoge	odstotek	3,3	0
talne oznake	odstotek	3,3	0
stožci, kiji	odstotek	3,3	3,2
tuneli	odstotek	20	29
smučarski količki	odstotek	43,3	9,7

Koeficient kontingence = 0,441

Statistično značilna povezava = 0,039

Ko smo križali vprašanje s spolom otroka (Tabela 7), smo ugotovili, da obstaja statistično značilna razlika med dečki in deklicami ter izbiro priljubljenosti pripomočka. Pri smučarskih količkih izstopajo predvsem dečki; pri tunelih, obročih in palicah pa deklice.

Isto vprašanje smo križali tudi z starostnim razredom otroka, da bi videli, kateri pripomočki so bolj všeč predšolskim otrokom in kateri mlajšim šolarjem. Prav tako nas je zanimalo, če obstajajo statistično značilne razlike med priljubljenostjo pripomočkov med predšolskimi otroki in mlajšimi šolarji. Rezultati so bili sledeči.

Tabela 8

Vrsta najbolj priljubljenega pripomočka v povezavi s starostnim razredom

Vrsta pripomočka		Starostni razred	
		2,5-6 let	7-11 let
obroč	odstotek	33,3	15
balon	odstotek	4,8	0
palice	odstotek	14	22,5
žoge	odstotek	4,8	0
talne oznake	odstotek	0	2,5
stožci, kiji	odstotek	4,8	2,5
tuneli	odstotek	38,1	17,5
smučarski količki	odstotek	0	40

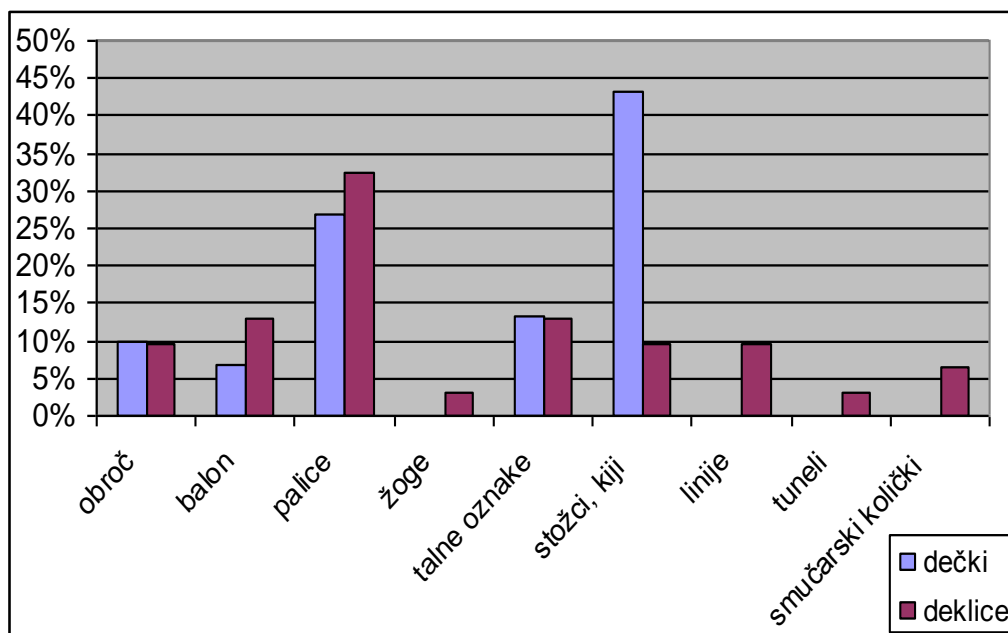
Koeficient kontingence = 0,477

Statistično značilna povezava = 0,012

Tudi pri tem križanju (Tabela 8) smo prišli do statistično značilnih razlik, saj smo ugotovili, da so predšolskim otrokom bolj pri srcu tuneli 38,1% in obroči 33,3%, mlajšim šolarjem pa smučarski količki (40%) in palice (22,5%), ki verjetno otroke spominjajo že na bolj resen trening oziroma smučanje.

7. KATERI PRIPOMOČEK TI JE BIL NAJMANJ VŠEČ?

V naslednjem vprašanju smo želeli ugotoviti tudi, kateri pripomočki otrokom niso všeč, da bi v prihodnje lažje izbirali in resnično izbrali tiste, ki otrokom ustrezajo ali obratno. Rezultati so bili sledeči.

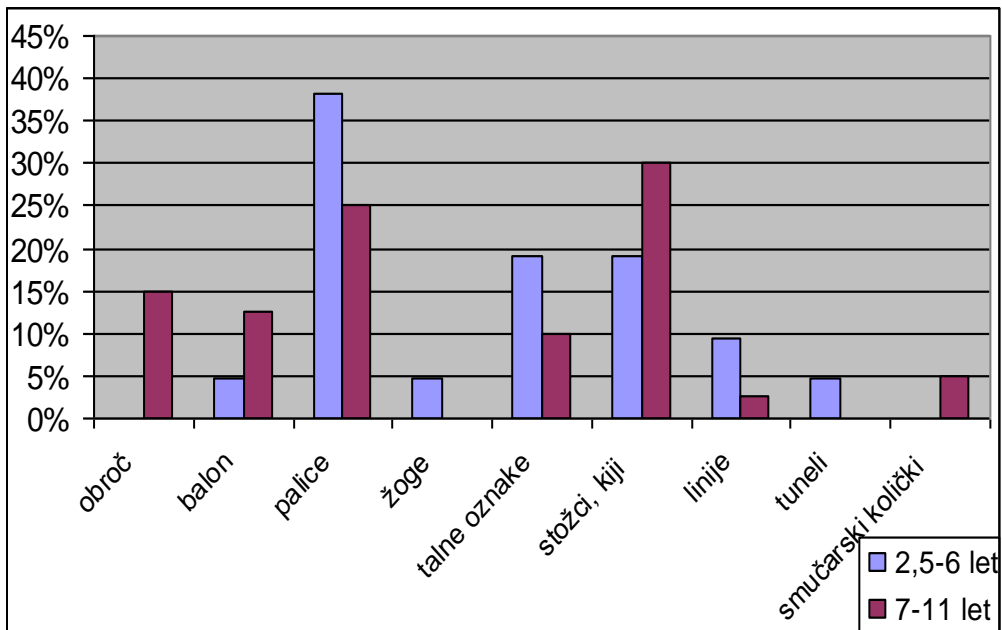
Slika 20. Neprijjubljenosti pripomočkov glede na spol.

Koeficient kontingence = 0,434

Statistično značilna povezava = 0,079

Med otroki so kot pripomoček najmanj priljubljeni pri dečkih (43%) stožci in kiji, na drugem mestu pa so palice (26,7%). Pri dekletih so najmanj priljubljene palice (32,3%), katerim sledijo talne oznake in baloni (12,9%). V tem primeru nismo zabeležili statistično značilnih razlik (Slika 20).

Prav tako smo nato vprašanje križali še s starostnim razredom otroka, da bi videli če v tem primeru obstajajo statistično značilne razlike.

Slika 21. Neprijateljnosti pripomočkov glede na starostni razred.

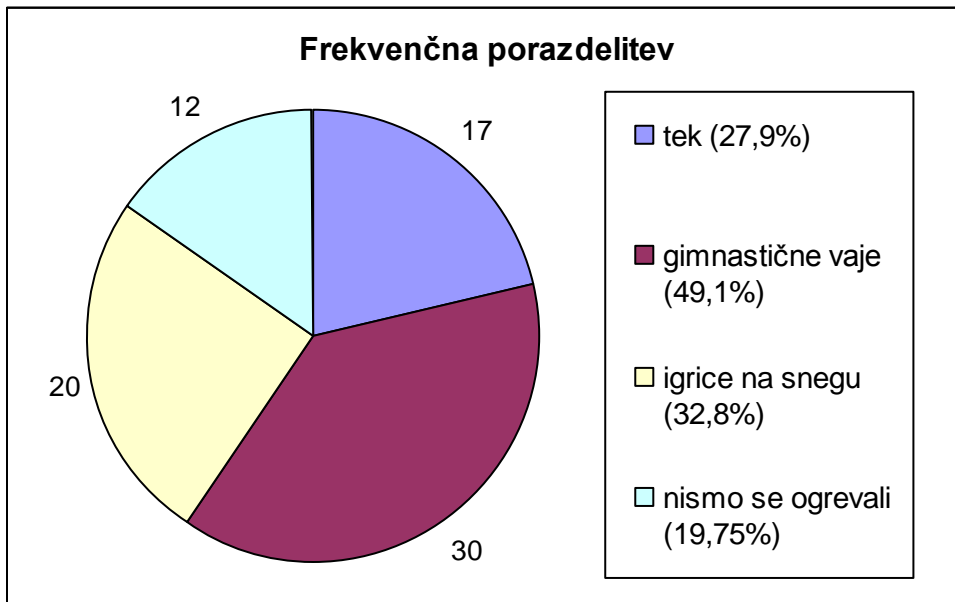
Koeficient kontingence = 0,413

Statistično značilna povezava = 0.130

Iz zgornje Slike 21 je razvidno, da mlajši otroci ne marajo palic, starejši pa kijeve in stožce. Verjetno mlajši ne marajo palic zato, ker so jim v napoto, starejši pa imajo raje kot stožce že prave smučarske količke. Tudi v tem primeru povezava ni statistično pomembna.

8. KAKO STE SE TA TEDEN PONAVALI OGREVALI?

Pri naslednjih vprašanjih so imeli otroci na izbiro več odgovorov, saj se dejansko med učenjem smučanja pojavljajo najrazličnejše situacije in različni načini, poti za ogrevanje. Na vprašanje je odgovarjalo vseh 61 otrok, odgovori med njimi pa so bili sledeči.

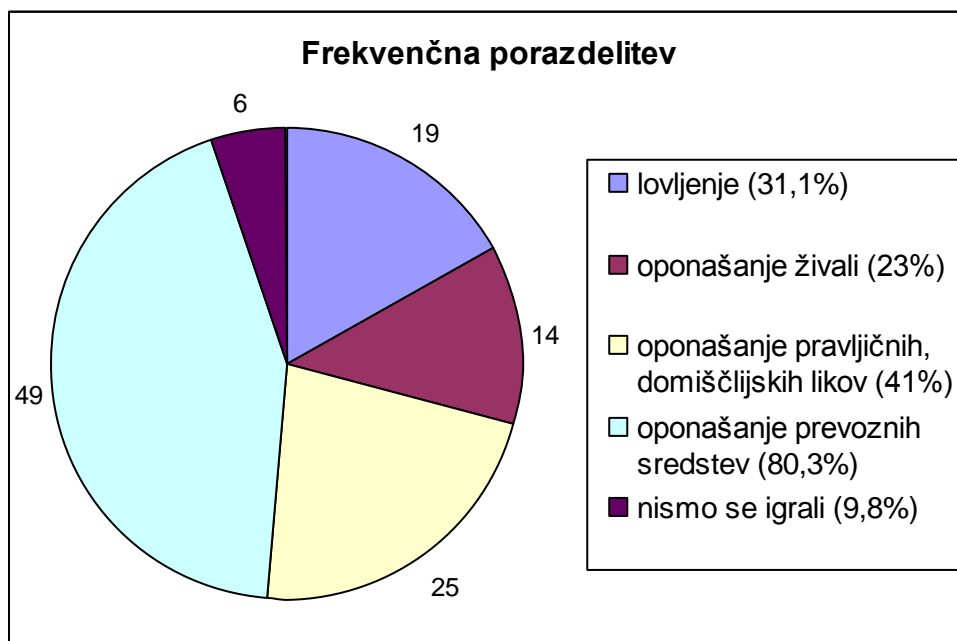

Slika 22. Porazdelitev načinov ogrevanja na snegu.

Iz Slike 22 je razvidno, da se kar 12 otrok (19,7% vseh anketiranih) pred vadbo ne ogreje. To je zaskrbljujoče, saj bi učitelji smučanja morali poznati zakonitosti varne vadbe in pred smučanjem pripraviti telo na prihajajočo aktivnost. Na splošno se 30 otrok (49,1%) pred vadbo ogreje z različnimi gimnastičnimi vajami, tretjina (32,8%) z raznovrstnimi igrkami na snegu, nekaj manj pa s tekom (27,9%).

9. KATERO OD NAŠTETIH IGRIC STE SE Z UČITELJEM SMUČANJA IGRALI NA TEM TEČAJU?

Na vprašanje, katero od naštetih igrice so se otroci igrali na tem tečaju, je prav tako odgovorilo vseh 61 otrok. Ker so otroci ponovno imeli možnost obkrožiti več odgovorov, so rezultati sledeči.

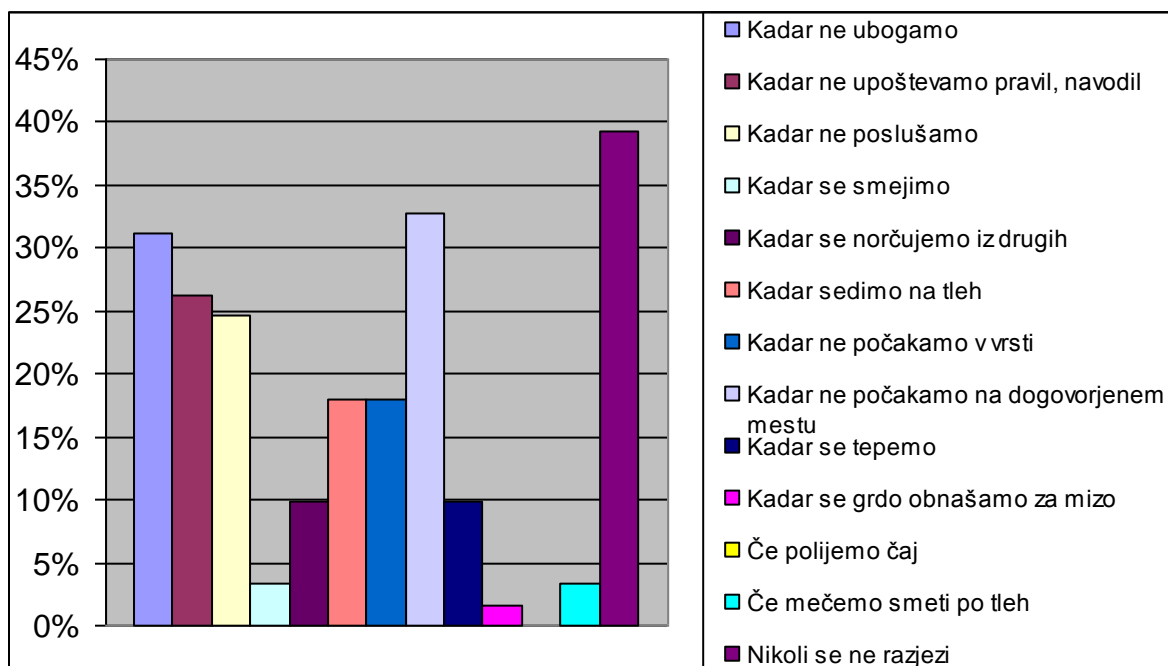

Slika 23. Uporaba igrice med anketiranimi otroci.

Iz Slike 23 je razvidno, da je kar 49 (80%) vseh anketiranih med vadbo uporabljalo igro oponašanja prevoznih sredstev, in sicer avione, avtomobile, vlak, skiro... 25 otrok ali 41% vseh sodelujočih v anketi je uporabljalo igre, kjer so oponašali pravljicna bitja (npr. supermana, lesene vojake, velikane ali palčke). 19 (31,1%) otrok se je igralo najrazličnejše modifikacije lovljenj, 14 (23%) otrok je oponašalo živali in 6 otrok, kar je skoraj 10% vseh vprašanih, je obkrožilo, da se niso igrali nobene igrice. Verjetno so bili to najstarejši med skupinami in so preskočili igro ter so posvetili več časa treniranju vožnje po progi oziroma med količki.

10. KDAJ SE VAŠ UČITELJ RAZJEZI, IZGUBI POTRPLJENJE?

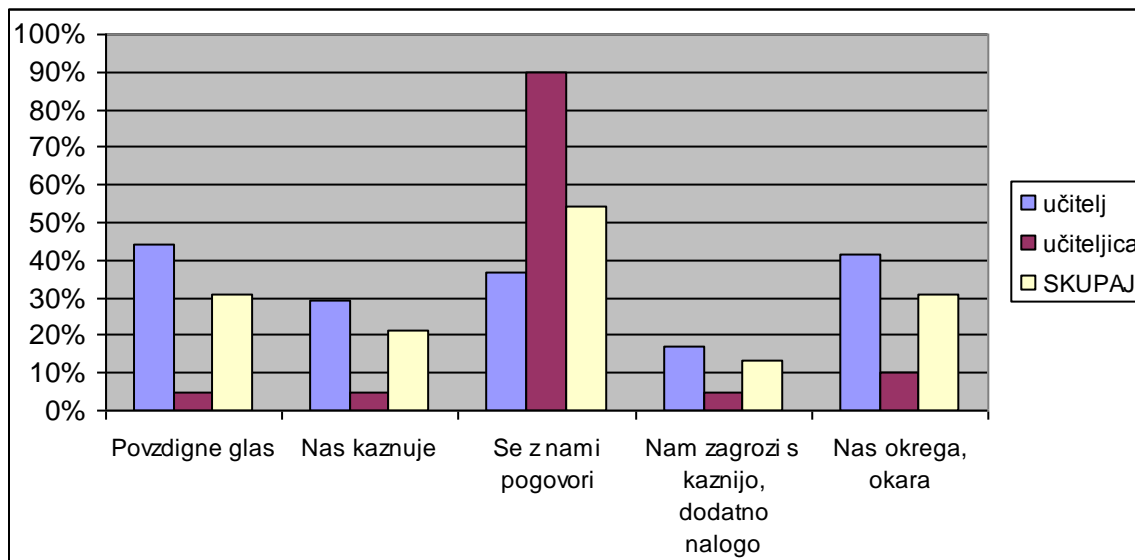
Zanimalo nas je, kaj najbolj moti učitelje smučanja, kaj jih razjezi in ob kakšni situaciji se lahko zgodi, da izgubijo potrpljenje. Spet smo dali otrokom možnost, da so obkrožili več odgovorov, saj se zavedamo, da je takih situacij lahko več.

Slika 24. Kdaj se učitelj razjezi.

Presenetljivo pri pregledu Slike 24 je to, da kar 39,3 % vseh otrok trdi, da se njihov učitelj nikoli ne razjezi. Na splošno pa 20 otrok trdi, da je vzrok za izgubo potrpljenja pri učiteljih najpogosteje situacija, kadar otroci ne počakajo na dogovorjenem mestu (32,8%), kadar ne ubogajo 19 (31,1%), ne upoštevajo pravil, navodil 16 (26,2%) in kadar ne poslušajo 15 (24,6%). Prav tako učitelji smučanja ne marajo, da otroci med čakanjem sedijo na tleh ali pa ne počakajo v vrsti, temveč so raztreseni po smučišču. Vse to seveda bolj zaradi varnostnih in zdravstvenih razlogov (18%), kot česarkoli drugega.

11. KAJ STORI UČITELJ TAKRAT, KO SE RAZJEZI, KAKO REAGIRA?

Slika 25. Kako reagirajo učitelji smučanja, ko se razjezi.

Tabela 9

Križanja nekaterih vprašanj glede na spol učitelja

	Kaj stori takrat, ko se razjezi, kako reagira (glede na spol)?	
	Koeficient kontingence	Statistično značilna povezava
Ali povzdigne glas?	0,367	0,002
Ali vas kaznuje?	0,268	0,030
Ali se z vami pogovori?	0,449	0,000
Vam zagrozi s kaznijo, dodatno nalogo?	0,166	0,190
Vas okrega, okara?	0,304	0,013

Kot je razvidno iz Slike 25 in Tabele 9, se kar dobra polovica vseh otrok (54,1%), kadar pride do konflikta, z učiteljem pogovori. 19 otrok (31,1%) pravi, da njihov učitelj v konfliktni situaciji povzdigne glas ali jih okrega, najmanjkrat pa jim je zagroženo s kaznijo ali so jo celo deležni (13,1%). Če gledamo primerjavo med spoli učiteljev, je v veliki večini učiteljica tista, ki ne izgubi živcev, je bolj tolerantna oziroma se v primeru konflikta z otrokom pogovori, moški učitelj pa naj bi bil tisti, ki vzkipi, naredi red v skupini in ga otroci jemljejo kot bolj strogega od učiteljic ženskega spola. Pri vseh, razen pri četrtem vprašanju, smo torej prišli do statistično značilnih razlik. Lahko rečemo, da se reakcija učiteljev razlikuje glede na njihov spol.

5. RAZPRAVA

Gibanje je za otroke izjemnega pomena. Ljudje moramo stremeti k temu, da se otrokom že v zgodnjem otroštvu ponudi čim več različnih gibalnih dejavnosti, s katerimi si bodo lahko širili svoja obzorja. Več kot imajo otroci gibanja, bolj celovit je namreč njihov razvoj. Ob vsem tem je potrebno vedeti, da je pri vseh oblikah gibalnih dejavnosti, pa naj bo to smučanje, plavanje ali katera koli druga aktivnost potrebno na prvo mesto postaviti varnost otrok in pa to, da ohranimo njihov pozitiven odnos do aktivnosti, katero bodo lahko vzljubili in tako ohranili tudi v prihodnosti. Ker so otroci med seboj različni, smo pogosto priča raznovrstnim navzkrižjem želja, pogledov, vzorcev vedenja ter zato pogosto na udaru konfliktnih situacij. Vse te so s pravilnim in primernim pristopom lahko rešljive ter pogosto pripeljejo do situacije, ko otroka le še bolje spoznamo in se z njim povežemo.

V našo raziskavo smo vključili 61 otrok (31 fantov in 30 deklic) v starosti od 2,5 do 11 let ter 22 njihovih učiteljev smučanja (11 moških in 11 žensk), ki po poučevali na smučiščih Rimski Vrelec, Kobla in Kranjska Gora. Med njih smo razdelili dva vprašalnika, s katerima smo želeli ugotoviti, kakšno je stanje na naših smučiščih, s kakšnimi situacijami se srečujejo tako učitelji kot otroci, kako jih rešujejo moški in kako ženske ter s tem tudi potrditi ali ovreči naše postavljene hipoteze.

Najprej nas je zanimalo kakšna je usposobljenost učiteljev smučanja pri nas. Čeprav smo imeli majhen vzorec, smo ugotovili, da je bilo med učitelji smučanja največ takih, z najnižjo izobrazbo, torej so učitelji smučanja 1. stopnje, U1. Takoj na drugem mestu so bili učitelji smučanja 2. stopnje, U2 in najmanj je bilo učiteljev smučanja 3. stopnje, U3. Predvidevamo, da so rezultati takšni, ker si pogosto učitelji z višjo izobrazbo iščejo zaposlitev v tujini ali pa v raznih klubih, kjer so zaslužki lahko mnogo višji. Prav tako lahko povemo, da so v našem vzorcu prevladovala dekleta med U1 in fantje med U3, kljub temu pa statistično značilna povezava spola in usposobljenosti v tem primeru ni bila dokazana. To lahko povežemo tudi z dejstvom, da je v športu manj žensk trenerk kot moških trenerjev. Razlike se pojavljajo le v določenih športnih panogah (npr. umetnostno drsanje), pri večini ostalih pa so visoka mesta rezervirana za moško populacijo (Topič, 2004).

Če zgoraj navedeno primerjamo tudi s podatki ZUTS-a o registriranih članih (učiteljih smučanja za leto 08/09) vidimo, da je situacija v Sloveniji sledeča. Največ učiteljev ima 2. stopnjo usposobljenosti. Ti stopnji pa sledijo učitelji tretje in učitelji prve stopnje. Med vsemi je najmanj trenerjev smučanja in sicer le 162. Ko beremo te podatke se moramo zavedati, da so to le registrirani oziroma aktivni člani in da je na smučiščih kljub temu še mnogo učiteljev brez licenc, ali pa takih z nepotrjenimi licencami, nad katerimi se kontrola v tem smislu na žalost vrši le redko (M.Stegnar, osebna komunikacija, februar 2010).

Ko nas je zanimalo, katere otroke bi si najraje izbrali v skupino učitelji in katere učiteljice, nas je presenetilo, da je bilo veliki večini vseeno – s tem so pokazali samozavest in zaupanje v svoje sposobnosti. Če porazdelitev pogledamo glede na spol, vidimo, da imajo učiteljice ženskega spola malenkost raje predšolske otroke, pri moških učiteljih pa je ravno obratno. Njihova prva izbira bi bili starejši dečki. Hkrati pa je treba poudariti, da tudi v tem primeru ne obstaja statistično značilna povezava.

Dobro se zavedamo, da samo smučanje sčasoma lahko postane za otroka dolgočasno, preveč že spominja na nek dril in otrok s tem zgubi motivacijo. Prav zato smo se v naši diplomski osredotočili na učne pripomočke in vrste iger, ki jih učitelji uporabljajo med svojim delom. Vprašanje smo postavili tako učiteljem, kot otrokom, da bi videli, v kakšni meri le te resnično uporabljajo. Učitelji so na Likertovi lestvici ocenili, da najpogosteje uporabljajo kot učni pripomoček palice, na drugem mestu so stožci in kiji ter na tretjem smučarski količki. V nadaljevanju jim sledijo tuneli, obroči in talne oznake, katere naj bi jih po trditvah uporabljali le včasih. Redko ali nikoli pa učitelji uporabljajo balone, trak, črve in potne znake. Prav tako je večina vseh otrok potrdila, da so za pripomoček pri smučanju največkrat uporabljali palice, malenkost manj pa smučarske količke, stožce in kije ter obroče. Najmanj uporabljeni pripomočki med anketiranimi so bile linije, trakovi, potni znaki in kocke. Razlog za tako pogosto uporabo palic je ta, da jih imamo vedno pri sebi in z dovolj znanja in domišljije lahko ustrezajo za skoraj vsako nalogo. Prav tako so smučarski količki skoraj vedno prisotni na smučiščih in so enostavni za uporabo, saj so ponavadi že postavljeni in ne zahtevajo dodatnega dela za učitelja. Vsi ostali rekviziti so lahko nerodni za prenašanje in zahtevajo več časa za postavitve.

Za mlajše otroke sama tekmovalna proga še ni zanimiva oziroma je pretežka. Prav zato jim ponavadi na izteku smučišča postavimo dodaten poligon, kjer prav tako zavijajo, le da v tem primeru okoli stožcev, kijev in podobnih pripomočkov, ki otroka vzpodbujajo k spreminjanju smeri in ga hkrati usmerjajo proti cilju. Vse bolj pogost pripomoček za učenje smučanja je tudi obroč, ki nam daje mnogo možnosti za uporabo, hkrati pa je tudi zelo praktičen za prenašanje.

Učitelji tretje stopnje trdijo, da vse vrste iger s smučmi uporabljajo pogosto, če že ne redno. Razlika med različno usposobljenimi učitelji je vidna le pri igrah oponašanja živali, kjer so učitelji prve in druge stopnje malo pod povprečjem srednjih vrednosti pri pogostosti uporabe. Vse ostale vrste igre (oponašanje prevoznih sredstev, oponašanje pravljicnih, domišljjskih bitij) pa vsi pogosto uporabljajo kot eno izmed učnih oblik. Prav tako v tem primeru ne obstajajo statistično značilne povezave med usposobljenostjo učiteljev smučanja in uporabo igre na snegu med samim učenjem smučanja. Ko smo vprašali glede uporabe iger še otroke, so bili odgovori sledeči. Največ, kar 80% vseh anketiranih je med vadbo uporabljalo igro oponašanja prevoznih sredstev, in sicer avione, avtomobile, vlak, skiro... 41% vseh sodelujočih v anketi je uporabljalo igre, kjer so oponašali pravljicna bitja (npr. supermana, lesene vojake, velikane ali palčke). 31,1% otrok se je igralo najrazličnejše modifikacije lovljenj, 23% otrok je oponašalo živali in skoraj 10% vseh vprašanih, je obkrožilo, da se niso igrali nobene igrice. Predvidevamo, da so bili to starejši dečki, ki si želijo na snegu le čim več smučanja.

Ker lahko dobimo v skupino različno vzgojene otroke, različno težavne in živahne, nas na smučanju lahko doleti marsikaj. Zanimalo nas je, s kakšnimi težavami se pogosto srečujejo učitelji smučanja ter katera od njih jim predstavlja največje breme, oviro, s katero se najtežje spopadajo. Učitelji smučanja trdijo, da se najbolj pogosto srečujejo z razvajanostjo in slabim predznanjem. Problem sodobnega časa je namreč v tem, da vse več otrokom primanjkuje gibalnih izkušenj, saj preživljajo prosti čas doma pred televizorjem ali za računalnikom. V modernem svetu tudi sicer vsem primanjkuje časa. Namesto po stopnicah z dvigalom, namesto da bi otrok storil nekaj sam, mu pomagamo, da bi opravil hitreje. Namesto, da bi ga peljali na sprehod, v gozd ali na vadbo, ga pustimo za računalnikom, kjer je varen, ta pa jih posrka vase in hkrati staršem daje potuho ter prepotreben prosti čas. Ker pa je smučanje drag

šport, se ga tudi sicer pogosto udeležujejo le tisti otroci oziroma družine, ki si to lahko privoščijo. V premožnejših družinah je namreč v navadi, da si starši z denarjem kupujejo otroško ljubezen ali njihov molk. Otrok dobi vse kar si zaželi in tako razvjenost kot posledica v tem primeru ni nekaj nenavadnega ali nepričakovanega.

Razvjenosti in slabemu predznanju sledijo po pogostosti pojavljanja težav še neposlušnost, strah ter hiperaktivnost in trma. Tudi slabe gibalne sposobnosti, nevztrajnost in brezvoljnost najdemo nekje v srednjih vrednostih. Najmanj pogosto pa učitelji smučanja trdijo, da se srečujejo z agresivnostjo in domotožjem.

Nekatere druge raziskave v slovenskem prostoru pravijo, da pri procesu športne vzgoje, zaradi specifične narave dela, določene situacije lahko še stopnjujejo možnost nastanka konfliktov (Štihec, Bežek, Videmšek, & Karpljuk, 2004). Učitelji športne vzgoje se pri svojem delu pogosto srečujejo z nedisciplino, s pretirano razposajenostjo, z neupoštevanjem navodil, z neopravičenim izostajanjem, nemotiviranostjo učencev, za učence potencialno nevarnimi situacijami oz. aktivnostmi ipd., kar lahko vodi v konfliktne situacije. Prav tako pri smučanju. Res je, da pouk športne vzgoje ni tako formalen kot ostali predmeti, kjer je potrebno mirno sedeti v klopih (Štihec, 1994), kljub temu pa bolj svobodno gibanje pri športni vzgoji nikakor ne sme biti razlog, da bi se ustvarjale situacije, ki vodijo v konflikte. Vzroki konfliktov so zaradi specifičnosti dela (hrup, oddaljenost učencev, dinamični pedagoški proces ipd.) prav tako lahko povezani s problematiko komunikacije pri procesu športne vzgoje. Problem komuniciranja, tako verbalnega kot neverbalnega, lahko prihaja s strani učitelja ali s strani učenca. Neverbalna komunikacija je zato najbrž še pomembnejša kot pri drugih urah vzgojno – izobraževalnega procesa v šoli. Skrivnost uspešnega interpersonalnega komuniciranja pri športni vzgoji je zato v medsebojni usklajenosti verbalnih in neverbalnih sporočil.

Tudi pod največjo težavo oziroma breme učitelji najpogosteje navajajo razvjenost kateri sledijo neposlušnost in trma. V enem dnevu ali tednu namreč težko prevzgojimo otroka, ki je navajen živeti po svojih merilih, pravilih. Prav zato nam ravno ti otroci delajo največje težave. Slabo predznanje namreč lahko rešimo s pogosto vadbo; domotožje z dobrim počutjem v skupini; brezvoljnost, nevztrajnost z zanimivimi vajami in igrkami, in podobno.

V raziskavi smo učitelje smučanja tudi povprašali, kako motivirajo dečke in kako deklice. Ugotovili smo, da so si načini ravnanja z njimi zelo podobni in ne obstajajo večje oziroma bolj opazne razlike med ravnanjem z enim in drugim spolom. Malenkost izstopa le tolažba pri deklicah, vsi ostali prijemi pa so v podobnih vrednostih. Učitelji trdijo, da tako dečke kot deklice največkrat motivirajo s tem, da jih zabavajo, da se z njimi pogovorijo ali pa z vzpodbujanjem tekmovalnosti, katera je v teh letih še kako pomembna. Tudi šala je tu in tam v uporabi. Rezultati so na splošno primerni dejanski situaciji, saj se zavedamo, da otroci uživajo na snegu, kadar se zabavajo. V primeru da pride do problema, se z učiteljem radi pogovorijo in predvsem fantje so v teh letih že lahko zelo tekmovalni.

Otroci z rastjo in razvojem namreč spreminjajo tudi druge oblike socialnega obnašanja. Veča se sposobnost vživljanja v druge, iskanje stikov in sodelovanje, nudenje pomoči, interes za druženje z vrstniki - pa tudi tekmovalnost. V tem obdobju se večja želja po uspešnosti, ambicioznost, želja po doseganju najvišjih mest med vrstniki na storilnostnem področju. Vse to poveča tekmovalnost, otroci se pogosto primerjajo z vrstniki in njihova motivacija se v tekmovalni situaciji poveča (Horvat in Magajna, 1989).

Na vprašanje »na podlagi česa izberejo metodo za reševanje takšnih in podobnih problemov« trdijo, da so na prvem mestu znanja, pridobljena iz lastnih izkušenj in treningov, katerim sledijo izkušnje iz domačega okolja (zgled staršev in občanov) in znanja iz dodatnega izobraževanja, kot so seminarji in tečaji. Šele na zadnjem mestu so znanja iz fakultete, saj ni rečeno, da so vsi učitelji smučanja tudi študenti Fakultete za šport ali katere koli druge pedagoško usmerjene fakultete.

Prav tako nas je v raziskavi zanimalo, na kakšen način bi motiviral otroka, ki ne želi več smučati, moški in na kakšnega ženska učiteljica, ter če med njimi obstaja razlika. Rezultati kažejo, da bi prav vsi učitelji v namen zvišanja motivacije oziroma pri določeni konfliktni situaciji najprej uporabili pripomočke. Na drugem mestu je uporaba igre ter na tretjem pogovor in vzpodbuda. Na zadnjih mestih so možnosti prekinitve smučanja, zaposlitve z igro in kasnejši ponovni poizkus ter uporaba nagrade ali obljube. Če jih primerjamo med sabo ugotovimo, da ni večjih razlik med načini reševanja konfliktnih situacij med spoloma in zato povezava ni statistično pomembna.

Hkrati **lahko ovržemo H1, ki pravi da se »reševanje konfliktnih situacij razlikuje glede na spol učitelja«.**

Isto vprašanje smo pogledali še glede na usposobljenost in ugotovili, da prav tako ni posebnih razlik med ravnanjem učiteljev z različno usposobljenostjo. Večina bi najbolj pogosto uporabila za rešitev konflikta različne pripomočke, igro ali pogovor, s katerimi bi odvrnila pozornost otrok na kaj drugega. Pod drugo možnost bi si izbrali prekinitev smučanja in le včasih poskušali prepričati otroka z obljubo in nagrado. Tudi tu ni statistično značilne povezave v načinih reševanja konfliktnih situacij glede na usposobljenost učiteljev smučanja tako da **s tem lahko potrdimo H2, ki pravi, da se »reševanje konfliktnih situacij ne razlikuje glede na usposobljenost učiteljev smučanja«.**

Ker se tudi učiteljem smučanja zgodi, da tu in tam ob svojem delu izgubijo potrpljenje, nas je zanimalo v kakšni situaciji se to lahko pripeti ter kako reagirajo ob tem. Kar 39,3 % vseh otrok trdi, da so njihovi učitelji tolerantni in se nikoli ne razjezijo. Nekaj manj jih trdi, da je vzrok za izgubo potrpljenja največkrat situacija, ko ne počakajo na dogovorjenem mestu ali ko ne ubogajo, če ne upoštevajo pravil, navodil ali ne poslušajo, pa se jezi učitelj četrte otrok. Zaradi varnostnih in zdravstvenih razlogov učitelji smučanja prav tako ne marajo, da otroci sedijo na tleh ali ne počakajo v vrsti, temveč so raztreseni po smučišču.

Učinkovitost reševanja konfliktnih situacij pri športni vzgoji ali smučanju terja od učiteljev uporabo različnih pristopov (Štihec idr.,2007). Večina uporablja predvsem dva pristopa, pri čemer oba temeljita na principu »zmagati ali izgubiti«. Za katerega se bo učitelj v določeni situaciji odločil, je odvisno od njega samega, njegovih lastnosti, razpoloženja, pa tudi od učencev, okolja in dane situacije. Štihec in sodelavci (2009) so prav tako ugotovili, da sicer učitelji večinoma pristopajo k reševanju konfliktnih situacij z »vztrajanjem pri svojem«, pogost pristop je tudi »sodelovanje z učenci« ali pa jih situacija prisili v sklepanje »kompromisov«. Kljub temu je potrebno omeniti, da z menjavanjem metod pri učencih povzročajo samo zmedenost, ti pa tako nikoli ne vedo, kakšne omejitve veljajo kakšen dan. To ni iskren demokratičen pristop, kjer bi učitelj resnično upošteval in spoštoval učenčeve potrebe (Bežek, 2000).

Tudi naši, (anketirani) otroci so vajeni, da se, kadar pride do konflikta, z učiteljem pogovorijo. Pogosto učitelji tudi povzdignejo glas ali jih okregajo, skoraj nikoli pa jim ni zagroženo s kaznijo ali so jo celo deležni. Ko gledamo primerjavo med spoloma učiteljev, je v veliki večini učiteljica tista, ki ne izgubi živcev, je bolj tolerantna oziroma se v primeru konflikta z otrokom pogovori, moški učitelj pa naj bi bil tisti, ki vzkipi, vztraja pri svojem, naredi red v skupini in ga otroci jemljejo kot bolj strogega od učiteljic ženskega spola.

Za konec smo otroke vprašali tudi po tem, ali bi si v prihodnje, če bi lahko izbirali, izbrali učitelje moškega ali ženskega spola. Predvidevali smo namreč, da si deklice želijo učiteljico in obratno. Hipotezo smo potrdili, saj bi si kar 61,3% deklic izbralo učiteljico ter 73,3% dečkov učitelja. Za tiste, ki bi menjali spol, pa predvidevamo, da jih je učitelj v preteklem tednu s svojo osebnostjo prepričal, da se lahko zabavajo tudi pri učitelju nasprotnega spola. Zaradi statistično značilne povezave spola učitelja s spolom otroka lahko tako potrdimo še zadnjo hipotezo **H3, ki pravi da si »dečki pri poučevanju smučanja želijo učitelja, deklice pa učiteljico«.**

6. SKLEP

Rdeča nit našega diplomskega dela so bili principi reševanja konfliktnih situacij, ki se pojavljajo med učenjem smučanja otrok. Zanimalo nas je, s kakšnimi problemi se srečujejo učitelji smučanja in na kakšen način jih rešujejo. Prav tako nas je zanimala njihova usposobljenost, razlike v delu različno usposobljenih učiteljev ter razlike med obema spoloma. Ni vse v poznavanju tehnike smučanja. Mnogo več lahko doprinesemo h kvalitetnemu tečaju, če poznamo poti do cilja, prilagojene otrokom. Poznati moramo raznovrstne igre, s katerimi dvigujemo motivacijo, znati moramo uporabljati različne pripomočke, s čimer naredimo vadbo zanimivejšo in pestrejšo ter v končnem poznati želje otrok in imeti občutek za delo z njimi. Nedvomno je v smislu sestave treninga oziroma vaj mnogo lažje poučevati odraslega človeka, ki se je zavestno in samostojno odločil, da se bo naučil smučati, ki razume strokovno izrazoslovje in je motiviran za delo. Otroku pa je v končnem važno le, da uživa ob tem, kar dela.

V raziskavo smo vključili 61 otrok in 22 njihovih učiteljev smučanja, ki so poučevali na treh izbranih slovenskih smučiščih. Med njih smo razdelili dve različni anketi, eno za otroke in drugo za učitelje. Rezultate smo obdelali v računalniškem programu SPSS, kjer smo izračunali frekvence in kontingenčne tabele ter naredili tabele in grafe. Za risanje grafov smo uporabili program Excel, za prikaz tabel pa program Word. Ker je bil vzorec majhen in ozko izbran, bomo rezultate sicer težko posploševali hkrati pa nam lahko dovolj nazorno prikažejo stanje vsaj na treh smučiščih v Sloveniji.

V prihodnje bi morali sicer pridobiti večji vzorec, ki bi bil vzet iz več različnih slovenskih smučišč oziroma smučarskih šol. S tem bi dobili boljši pregled nad dejansko situacijo pri nas in na koncu bi rezultate lahko tudi posplošili na slovensko smučarsko populacijo. V nadaljnjih raziskavah bi lahko raziskovali čustveno inteligentnost učiteljev smučanja in njihov siceršnji stil vodenja ali pa bi se še bolj posvetili načinom reševanja konfliktnih situacij z vnaprej podanimi rešitvami in predlogi reakcij na določene situacije.

V skladu s predmetom in problemom smo si zastavili nekaj ciljev, ki so nam ustvarili celotno predstavo o možnem pojavljanju različnih vrst konfliktnih situacij in reševanju le teh. Naš prvi cilj je bil ugotoviti usposobljenost učiteljev smučanja pri nas. V danem vzorcu so prevladovali učitelji prve stopnje, katerim so sledili še učitelji druge in tretje. Prav tako smo ugotovili, da učitelji najbolj pogosto za pripomoček uporabljajo kar smučarske palice, katere imajo vedno pri roki in pa stožce, kije in smučarske količke, ki so ponavadi tudi že pripravljene na progi. Vsi ostali pripomočki, katerih ni malo, niso pogosto v uporabi. Predvidevamo, da zaradi tega, ker predstavljajo težave pri prevozu, prenašanju ali shranjevanju. V zameno za raznolikost pripomočkov naši učitelji tako pogosto uporabljajo raznovrstne igrice, s katerimi poživijo samo dogajanje na smučišču.

Učitelji prav tako trdijo, da se v sodobnem času srečujejo s sodobnimi težavami. Pogosto so otroci, ki prihajajo na vadbo razvjeni in pa slabo gibalno razviti, kar je posledica življenjskega stila. Motivirajo jih z zabavanjem, šalami, pogovorom in vzpodbujanjem tekmovalnosti, ki prihaja v ospredje v njihovih letih. Pri deklicah pride tu in tam v poštev tudi tolažba. Statistično značilnih razlik med motiviranjem dečkov in deklic kljub temu ni bilo opaziti. Metodo za reševanje nastale konfliktna ali nekonfliktna situacije si učitelji izbirajo po svojem občutku, v pomoč pa so jim največkrat kar izkušnje iz lastnih treningov in tekem. V smučarski literaturi bi bil dobrodošel pripomoček SOS reakcij na situacije, na katere lahko naletijo bodoči učitelji smučanja, ideje za popestritev vadbe, uporaba wc-ja, kaj storiti, ko otroke zebe, ko se prepirajo ali ob joku.

Ugotovili smo, da bi tako različno usposobljeni kot učitelji različnega spola motivirali otroka, ki se odloči, da ne bo več smučal, na enak način. Najprej bi otroka poskušali motivirati z uporabo različnih pripomočkov, nato z igro in na koncu s pogovorom. Zopet nismo ugotovili statistično značilnih povezav med spolom, usposobljenostjo in načinom motiviranja. Naši učitelji smučanja so tudi zelo tolerantni. Če že izgubijo potrpljenje, se to zgodi v primeru, da otroci ne počakajo na dogovorjenem mestu, ne ubogajo ali ne upoštevajo pravil. V večini primerov se nato z učiteljem pogovorijo, včasih pa jih doleti tudi graja. Ženske učiteljice so v tem primeru bolj tolerantne in večkrat uporabijo za rešitev pogovor kot grajo.

Na koncu smo potrdili tudi hipotezo, ki pravi, da si dečki želijo učitelja in deklice učiteljico. V večini primerov bi se resnično odločili tako, treba pa je upoštevati tudi njihove predhodne izkušnje, ki lahko vplivajo na izbor. Ugotovitve, do katerih smo prišli v diplomskem delu, nam prikazujejo stanje na treh slovenskih smučiščih, v njihovih smučarskih šolah ali klubih. Analizirali smo usposobljenost učiteljev smučanja in dobili vpogled v načine in metode dela pri poučevanju smučanja otrok, vpogled v uporabo učnih pripomočkov pri tem ter predvsem ugotavljali različne principe reševanja konfliktnih situacij. Napačno bi bilo sicer ugotovljeno stanje posploševati na celo Slovenijo, saj je bil vzorec majhen in tudi vzeti le iz treh smučarskih centrov, vseeno pa nam pokaže vsaj približno stanje ter želje in vtise otrok po končanem tečaju.

Z raziskavo smo prišli do nekaterih zaključkov in sicer, da ne obstajajo razlike pri reševanju konfliktnih situacij glede na spol. Prav tako ne med učitelji z različno usposobljenostjo, obstajajo pa razlike v reagiranju moških in žensk ob določenih situacijah. Ugotovili smo tudi, da bi lahko učitelji pogosteje uporabljali raznovrstne pripomočke, namesto redne uporabe palic, količkov in kijev. S tem bi dodobra popestrili vadbo in jo naredili privlačnejšo. Hkrati se zavedamo, da nimajo vse šole svojih centrov ali shramb na samem smučišču in je zaradi tega organizacijsko težje te pripomočke shranjevati in prenašati. Dobro je, da naši učitelji poznajo veliko število iger in s tem kompenzirajo manjšo uporabo pripomočkov.

Prav tako smo ugotovili, da se učitelji med svojim delom srečujejo s težavnimi, razvajanimi in slabo telesno pripravljenimi otroki. Vsak jih po svojih najboljših močeh poskuša prepričati oziroma prevzgojiti. Na usposabljanju za učitelja smučanja bi bilo potrebno tečajnike seznaniti tudi s stili vodenja, s težavami, s katerimi se bodo srečevali in z možnimi rešitvami nastalih situacij. Na nas je torej, da z občutkom za sočloveka, veliko mero domišljije in dobro voljo prikažemo otroku smučanje kot eno najlepših pristočasnih dejavnosti.

Pomembno je torej poznati metode, s katerimi poskušamo konflikte reševati, ter razvijati svoje sposobnosti za njihovo obvladovanje in reševanje. Konec koncev lahko le konstruktivno rešeni konflikti prinašajo zadovoljivo rešitev za vse udeležence .

7. VIRI

Ažman, D., Giacomelli, O., Grabnar, P., Guček, A., Kordež, M., Kordiš, I. idr. (2002). *Smučanje danes: gradivo za usposabljanje*. Ljubljana: Zveza učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije.

Balent, A. (1997). Komunikacija pri pouku športne vzgoje. *Šport*, 45(1), 27-32.

Bežek, M. (2000). *Reševanje konfliktnih situacij pri športni vzgoji*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Brajša, P. (1993). *Pedagoška komunikologija*. Ljubljana: Glotta Nova.

Guček, A., Bednarik, J., Jurak, G., Kovač, M., Supej, M., Kugovnik, O. idr. (2000). *Smučanje 2000+ Gradiva teoretičnih predavanj*. Ljubljana: Zveza učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije.

Horvat, L in Magajna, L. (1989). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Kajtna, T. in Jeromen, T. (2007). *Šport z bistro glavo – utrinki iz športne psihologije za mlade športnike*. Trbovlje: samozaložba T. Kajtna, Ljubljana: samozaložba T. Jeromen.

Kajtna, T. *Psihologija športa - izročki s predavanj*. Pridobljeno 3.11.2009, iz http://www.pfmb.uni-mb.si/files/stud_gradivo_oddelek/7117_Psihologija_sporta_predavanja_dr._Tanja_Kajtna.pdf

Lamovec, (1994). *Psihodiagnostika osebnosti 2*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. Filozofska fakulteta.

Misja, R., Tušak, M. in Vičič, A. (2003). *Psihologija ekipnih športov*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Musek, J. in Pečjak, V. (1995). *Psihologija*. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Papalia, D., Olds, S. in Feldman, R. (2003). *Otrokov svet*. Ljubljana: Educy.

Pistotnik, B. (2004). *Vedno z igro: elementarne in družabne igre za delo in prosti čas*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Pišot, R. in Videmšek, M. (2004). *Smučanje je igra*. Ljubljana: Zveza učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije.

Pišot, R., Murovec, S., Gašperšič, B., Sitar, P. in Janko, G. (2000). *Smučanje 2000+*. Ljubljana: Zveza učiteljev in trenerjev smučanja Slovenije.

Pust, G., Lešnik, B. in Dolenc, M. (2004). Učenje smučanja 4- do 7- letnih otrok. *Šport, 52/priloga*, 16-18.

Stropnik, T. (2006). *Motivacija alpskih smučarjev cicibanov in cicibank za ukvarjanje s tekmovalnim alpskim smučanjem*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Štihec, J. (1994). Vloga in pomen komunikacije v pedagoškem procesu. *Šport, 42(4)*, 16-18.

Štihec, J., Bežek, M., Videmšek, M. in Karpljuk, D. (2004). An analysis of how to solve conflicts of physical education classes. *Gymnica, 34(1)*, 23-29.

Štihec, J., Videmšek, M., Karpljuk, D., Bežek, M., Šebjan, B., & Vrbnjak, S. (2007). Consistency of selected methods for solving conflicts at classes of physical education. V N. SMAJLOVIĆ (ur.), *Zbornik naučnih i stručnih radova* (465-468). Sarajevo: Univerzitet, Fakultet sporta i tjelesnog odgoja.

Štihec, J., Bežek, M., Videmšek, M., Karpljuk, D., Kompan, J., Pupiš, M., & Nemeč, M. (2009). *Solving conflicts at physical education classes. Sport and physical education of the youth (159-175)*. Banska Bistrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulteta humanitnih vied, Katedra telesne výchovy a športu.

Topič, M. D. (2004). *Ženske in šport*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Tušak, M. (2001). *Psihologija športa mladih*. Ljubljana: Zavod za šport Slovenije.

Tušak, M. in Tušak, M. (2003). *Psihologija športa*. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.

Tušak, M., Tušak, M. in Tušak, M. (2003). *Vloga družine in staršev v športu*. Zalog: Klub MT.

Tušak, M., Tušak, M. in Marinšek, M. (2009). *Družina in športnik*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Tušak, M. (2003). *Predtekmovalna stanja, stres in anksioznost ter psihična priprava na tekmo*. V M. Tušak, R. Misja in A. Vičič., *Psihologija ekipnih športov* (str. 221 – 286). Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Vičič, A. (1998). *Učinkovitost psihološke priprave športnikov*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

Videmšek, M. (1996). Smučanje mlajših otrok. *Šport*, 44(4), 16-19.

Videmšek, M. in Pišot, R. (2007). *Šport za najmlajše*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

8. PRILOGE

ANKETNI VPRAŠALNIK-OTROCI

SPOL: M Ž

STAROST: _____let

1. KDO VAS JE UČIL SMUČATI? (obkroži)

Učitelj

Učiteljica

2. ČE LAHKO NASLEDNJIČ IZBIRATE, BI IZBRALI UČITELJA ALI UČITELJICO?

Učitelj

Učiteljica

3. KATERE PRIPOMOČKE JE TVOJ UČITELJ SMUČANJA UPORABLJAL OB DELU? (možno več odgovorov)

- Obroč
- Balone
- Palico
- Trak
- Črva
- Talne oznake (rokice, linije, barve...)
- Stožce, kije
- Linije
- Tunele
- Potne znake
- Smučarske količke
- Drugo: _____

4. ALI MED UČENJEM SMUČANJA RAD-a UPORABLJAŠ PRIPOMOČKE? SE TI ZDIJO ZANIMIVI?

DA

NE

5. KATERI PRIPOMOČEK TI JE BIL NAJBOLJ VŠEČ? (napiši na črto)

6. KATERI PRIPOMOČEK PA TI JE NAJMANJ VŠEČ? (napiši na črto)

7. KAKO SE PONAVALI OGREJETE PRED SMUČANJEM? (možnih več odgovorov)

- Tek
- Gimnastične vaje
- Igrice na snegu
- Se ne ogrejemo
- Drugo:_____

8. KATERO OD NAŠTETIH IGRIC STE SE Z UČITELJEM IGRALI?

- Lovljenje (Lisica, kaj rada ješ?, Kdo se boji črnega moža...)
- Oponašanje živali (ptički, medvedi, zajci...)
- Oponašanje pravljичnih likov, (superman, leseni vojaki, palčki, velikani...)
- Oponašanje prevoznih sredstev (skiro, avion, avto, vlak...)
- Nismo se igrali
- Drugo:_____

9. KDAJ SE VAŠ UČITELJ RAZJEZI?

- Kadar ne ubogamo
- Kadar ne upoštevamo pravil, navodil
- Kadar ne poslušamo
- Kadar se smejimo
- Kadar se norčujemo iz drugih
- Kadar sedimo na tleh
- Kadar ne počakamo v vrsti
- Kadar ne počakamo na dogovorjenem mestu
- Kadar se tepemo
- Kadar se grdo obnašamo za mizo- ob malici
- Če polijemo čaj
- Če mečemo smeti po tleh
- Nikoli se ne zjezi
- Drugo:_____

10. KAJ STORI TAKRAT, KO GA RAZJEZIMO?

- Povzdigne glas
- Nas kaznuje (vožnja na koncu kolone, ne sme z učiteljem na vlečnico...)
- Se z nami pogovori (kaj sem storil narobe, kako bi bilo bolje...)
- Nam zagrozi s kaznijo, dodatno nalogo
- Nas okrega, okara

ANKETNI VPRAŠALNIK- UČITELJI

Pozdravljeni!

Sem Ana Zupan, študentka na Fakulteti za šport in v okviru svojega diplomskega dela potrebujem naslednje podatke. Prosim vas, da preberete spodnja vprašanja in nanje odgovorite. Že vnaprej se vam zahvaljujem za pomoč.

1. SPOL: M Ž

2. STAROST: _____

3. KRAJ UČENJA - SMUČIŠČE: _____

4. KATERI NAZIV IMATE? (obkroži)

- Učitelj I. Stopnje
- Učitelj II. Stopnje
- Učitelj III. Stopnje
- Trener

5. ČE BI LAHKO IZBIRALI, KATERE OTROKE BI IZBRALI V SVOJO SKUPINIO, KATERI SO VAM NAJBLIŽJE? (možen en odgovor)

- Predšolski otroci
- Mlajši dečki (do 8 let)
- Mlajše deklice
- Starejši dečki (do 12 let)
- Starejše deklice
- Vseeno mi je

6. KAKO POGOSTO UPORABLJATE PRIPOMOČKE? (1-ne uporabljate, 5-redno uporabljate)

	1	2	3	4	5
obroč					
balon					
palica					
trak					
črv					
talne oznake (linije, rokice, barve..)					
stožce, kije					
tunele					
potne znake					
smučarske količke					

7. KAKO POGOSTO UPORABLJATE PRI UČENJU SMUČANJA v GLAVNEM DELU VADBENE ENOTE (in ne pri ogrevanju) IGRO, KOT UČNO OBLIKO? (gibanje živali, oponašanje pravljčnih likov, oponašanje potnih sredstev...) (1- nikoli, 5-zelo pogosto)

	1	2	3	4	5
gibanje, oponašanje živali					
oponašanje pravljčnih likov					
oponašanje domišljjskih likov					
oponašanje prevoznih sredstev					

8. S KAKŠNIMI TEŽAVAMI SE POGOSTO SREČUJETE PRI UČENJU OTROK? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

	1	2	3	4	5
slaba motorika					
slabo predznanje					
hiperaktivnost					
strah					
trma					
domotožje					
brezvoljnost, brez elana, brez želje po učenju smučanja					
nevztrajnost					
slaba vzgoja					
razvajenost					
neposlušnost					
agresivnost					

9. KATERA OD SPODAJ NAŠTETIH TEŽAV VAM PREDSTAVLJA NAJVEČJE BREME; OVIRO, S KATERO SE NAJTEŽJE SPOPADATE? (obkroži 3 odgovore)

- slaba motorika
- slabo predznanje
- hiperaktivnost
- strah
- trma
- domotožje
- brezvoljnost, brez elana, brez želje po učenju smučanja
- nevztrajnost
- slaba vzgoja
- razvajenost
- neposlušnost
- agresivnost

10. V KAKŠNI MERI UPORABLJATE NASLEDNJA SREDSTVA PRI MOTIVIRANJU DEČKOV? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

	1	2	3	4	5
šala					
zabava					
pogovor					
tolažba					
kazen					
nagrada					
obljuba					
grožnja					
graja					
vzpodbuda tekmovalnosti					

11. V KAKŠNI MERI UPORABLJATE NASLEDNJA SREDSTVA PRI MOTIVIRANJU DEKLIC? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

	1	2	3	4	5
šala					
zabava					
pogovor					
tolažba					
kazen					
nagrada					
obljuba					
grožnja					
graja					
vzpodbuda tekmovalnosti					

12. NA PODLAGI ČESA NAJPOGOSTEJE IZBERETE METODO ZA REŠEVANJE TEH PROBLEMOV? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

	1	2	3	4	5
iz lastnih izkušenj (treningi v klubu ali v šoli)					
iz lastnih izkušenj v domačem okolju (zgled staršev in starejših občanov)					
iz fakultete					
iz dodatnega izobraževanja (seminarji, tečaji)					

13. KAKO BI MOTIVIRALI OTROKA OZIROMA REŠILI KONFLIKTNO SITUACIJO, KO SE LE TA ODLOČI, DA NE BO VEČ SMUČAL?? (1-nikoli, 5-zelo pogosto)

	1	2	3	4	5
Z igro na snegu (ob smučanju)					
S smučanjem z različnimi pripomočki					
Prekinitev smučanja, igra, kasnejši poizkus					
S pogovorom, vzpodbuda					
Z obljubo, nagrado					

HVALA!